

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 25 april justerades.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade

att *Mats Berglund* (MP) av sagt sig uppdragen som ledamot i socialförsäkringsutskottet och som suppleant i finansutskottet, i skatteutskottet, i socialutskottet och i arbetsmarknadsutskottet,

att *Amanda Lind* (MP) av sagt sig uppdragen som ledamot i kulturutskottet och som suppleant i konstitutionsutskottet och i utbildningsutskottet samt

att *Daniel Helldén* (MP) av sagt sig uppdragen som suppleant i civilutskottet och i trafikutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiets partigrupp anmält *Amanda Palmstierna* som ledamot i socialförsäkringsutskottet och som suppleant i skatteutskottet, i civilutskottet och i socialutskottet, *Mats Berglund* som ledamot i kulturutskottet och som suppleant i konstitutionsutskottet och i utbildningsutskottet, *Linus Lakso* som suppleant i finansutskottet, *Rebecka Le Moine* som suppleant i trafikutskottet och *Camilla Hansén* som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Amanda Palmstierna (MP)

ledamot i kulturutskottet
Mats Berglund (MP)

Prot. 2023/24:115
16 maj

suppleant i konstitutionsutskottet
Mats Berglund (MP)

suppleant i finansutskottet
Linus Lakso (MP)

suppleant i skatteutskottet
Amanda Palmstierna (MP)

suppleant i civilutskottet
Amanda Palmstierna (MP)

suppleant i socialutskottet
Amanda Palmstierna (MP)

suppleant i utbildningsutskottet
Mats Berglund (MP)

suppleant i trafikutskottet
Rebecka Le Moine (MP)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Camilla Hansén (MP)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:720

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:720 Avgränsningarna av samarbetsområden i Tidöavtalet
av Lars Mejern Larsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 maj 2024.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade åtaganden.

Stockholm den 15 maj 2024

Kulturdepartementet

Parisa Liljestränd (M)

Enligt uppdrag

Ida Wettervik

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2023/24:740

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:740 Framtiden för kulturarvet Sättra Brunn
av Åsa Eriksson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 maj 2024.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade åtaganden.
Stockholm den 15 maj 2024
Kulturdepartementet
Parisa Liljestränd (M)
Enligt uppdrag
Ida Wettervik
Expeditions- och rättschef

Prot. 2023/24:115
16 maj

Interpellation 2023/24:742

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:742 Utveckling av våra svenska världsarv
av Louise Thunström (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 maj 2024.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade möten.

Stockholm den 15 maj 2024
Kulturdepartementet
Parisa Liljestränd (M)
Enligt uppdrag
Ida Wettervik
Expeditions- och rättschef

§ 5 Ändrade vägavgifter inom eurovinjettsamarbetet

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU20

Ändrade vägavgifter inom eurovinjettsamarbetet (prop. 2023/24:71)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 6 Lärare och elever

Lärare och elever

Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU11
Lärare och elever
föredrogs.

Anf. 1 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Vi har i dag att behandla ungefär 120 olika yrkanden om lärare och elever i motioner från den allmänna motionstiden förra hösten. Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Det som sker i klassrummen i dag avgör hur Sverige ser ut i morgon och i framtiden. Därför är det katastrofalt att svensk skola befinner sig i en så allvarlig situation. En av sju elever klarar inte grundskolan. Matematik- och läskunskaperna är nere bland 2000-talets lägsta nivåer, enligt Pisa-mätningarna. Våld och hot har tyvärr blivit vardag för många elever och lärare.

Sverige hade en gång i tiden en skola i världsklass. Vi liberaler vill återupprätta den skolan. Vi vill se en stark kunskapsskola med fokus på faktakunskaper och förmågor som att läsa, skriva och räkna. Vi vill ha en trygg skola som ställer tydliga krav och har höga förväntningar på alla, oavsett deras bakgrund. Skolan måste tillbaka till grunderna. Det skulle vara bra för alla, särskilt för de barn och ungdomar som behöver skolan mest.

Lösningen på landets utmaningar när det gäller segregation och långsiktig tillväxt finns i ett utbildningssystem av hög kvalitet. Barn och ungdomar som blir allt bättre i skolan skulle på sikt leda till en bättre kompetensförsörjning på arbetsmarknaden och en starkare och mer konkurrenskraftig svensk ekonomi.

Men, fru talman, god utbildning är inte bara en tillväxtmotor. Enligt oss liberaler är det den absoluta hörnstenen i ett välmående och demokratiskt samhälle. Genom skolgången stärks individens makt över sitt eget liv. Det skapas också en utjämnande effekt om alla, oavsett hur hemförhållandena är, får gå i en avgiftsfri skola.

Fler måste vilja arbeta i skolan, och fler måste vilja bli lärare. Regeringen genomför just nu ett antal viktiga insatser för att hantera lärarbristen och stärka läraryrket. Det handlar till exempel om statsbidrag för karriärtjänster och insatser för behörighetsgivande utbildning. I vårändringsbudgeten för 2024 sköt vi till 850 miljoner kronor i statligt stöd till skolan i form av det så kallade kunskapsbidraget för att fler skolor ska kunna behålla sina lärare. De kommunala och fristående skolhuvudmännen har dock ett betydande ansvar när det gäller förutsättningarna för skolpersonalen.

Det är ingen hemlighet, fru talman, att Liberalerna vill se ett återförstatligande av huvudmannaskapet för svensk skola. Det skulle vara det enskilt mest effektiva sättet att garantera likvärdighet över landet och säkra stabil och enhetlig finansiering av skolsystemet. Det skulle därtill höja läraryrkets status.

Lärares arbetsmiljö måste bli bättre, och lärare måste få vara just lärare. Så lite tid som möjligt bör gå åt till administrativa bisysslor. Regeringen har tillsatt en utredning som ska göra en översyn och lämna förslag för att minska den administrativa bördan. Vi väntar också spánt på att få höra förslagen från utredningen om stärkt trygghet och studiero i skolan.

Lärare i utsatta områden har ett särskilt viktigt uppdrag. Därför har riksdagen beslutat att avsätta 165 miljoner kronor per år detta år och de kommande två åren för en bättre arbetsmiljö för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar.

Fru talman! För drygt 30 år sedan genomfördes mycket stora förändringar i det svenska skolväsendet. Huvudmannaskapet för skolan flyttades från staten till kommunerna. Något år därefter kom friskolereformen, som gav privata aktörer, såväl ideella som vinstdrivande, möjlighet att starta och driva skolor med skattefinansiering. Med friskolesystemet, kommunaliseringen och en del andra förändringar, bland annat minskad regelstyrning, blev en del saker som tidigare var självklara i svensk skola – till exempel att det finns matsal, gymnasium och skolbibliotekarie – inte lika självklara.

Liberalerna vill återreglera grunderna i svensk skola. Vi har tillsatt utredningar om obligatorisk undervisningstid för elever som behöver det. Elever som är i behov av mer undervisningstid måste kunna få det. Det ska också kunna vara betingat med en skyldighet att delta i till exempel lovskola.

Vi satsar på fler speciallärare, mindre undervisningsgrupper och bemannade skolbibliotek. Vi möjliggör nu mycket stora satsningar på riktiga böcker i skolan, både läroböcker och skönlitteratur i skolbiblioteken.

Vi ser över läroplaner. Det ska till exempel vara mer fokus på fakta- och ämneskunskaper. Läsnings- och läsinlärning är också något som ska uppvärderas betydligt. Dessutom behöver lärarutbildningen reformeras.

Samtidigt, fru talman, kan det inte ha undgått någon att den psykiska ohälsan – för att vara uppriktig – har spridit sig som en löpeld, också bland unga och mycket unga barn i Sverige. Vi måste göra något åt detta.

Skolan kan ju inte i sig vända en trend som vi i dag ser i hela västvärlden och även långt utanför västvärlden, men det är mycket bra att regeringen nu har föreslagit en utredning om att stärka elevhälsan. Flera av de olika delarna kan komma in i detta. Den psykiska ohälsan är ett jätteproblem bland våra barn och ungdomar i dag.

Vi tar också kampen mot skärmberoende och överdriven användning av digitala verktyg i skolan. Barn lär sig bäst med papper och penna.

Fru talman! Det finns en välvilja inom svensk skola som ibland blir missriktad. Detta gäller till exempel systemet med så kallade extra anpassningar. Att elever med lässvårigheter förvägras möjlighet till intensivträning med speciallärare och i stället får som anpassning att till exempel ”öronläsa” texter – i praktiken att lyssna på en ljudbok – är ett stort svek mot de elever som behöver skolan allra mest.

Skiftet mot inkludering och mer av extra anpassningar har i praktiken i många fall lett till exkludering för många elever. Det har också skapat en orimlig arbetsmiljö för många lärare. Det bör sägas att inkluderingen av alla elever i samma klassrum, liksom regleringen om extra anpassningar, gjordes med goda intentioner, och detta har säkert också varit till hjälp för många barn. Men det riskerar att bli mycket negativt för särskilt utsatta elever och för lärarnas arbetssituation. Utredningen om elevhälsan ska också titta på detta med de extra anpassningarna.

Pedagogiska experiment i all ära, fru talman, men det som är allra viktigast för svensk skola är att vi går tillbaka till grunderna.
(Applåder)

Anf. 2 PAULA ÖRN (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Fredrik Malm för anförandet.

Som bekant krävs resurser för att genomföra alla de fina förslag ledamoten talar om. Att kommuner och regioner befinner sig i en kostnadskris och inte har dessa resurser beror på inflationen, som i sin tur är direkt orsakad av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Det framstår som ganska orimligt att staten i denna väldigt speciella situation, som inte kunde förutses av kommunerna, inte ska ta ett större ansvar än vad den gör. I fasta priser är resurserna till skolan i dag lägre än när regeringen tillträdde, och de nedskärningar som gjordes i budgeten för 2023 är inte på något sätt återställda.

Det är också märkligt att ledamoten Malm hävdar att om skolan var statlig hade den fått mer resurser. Menar ledamoten att kommunerna ska straffas genom att staten inte skjuter till tillräckligt med resurser även om staten kan för att staten inte har hela ansvaret? Det verkar osannolikt att skolan hade fått mer resurser av regeringen även om den hade varit ett statligt ansvar.

Varför ska någon i Skolsverige tro på att man skulle ha satsat när det hade kostat jättemycket att tillföra resurser om man hade haft hela kostnadsansvaret när man inte förmår att satsa när man har ansvar för en relativt sett mindre del av kostnaderna? Menar ledamoten att SD-regeringen skulle ha prioriterat skolan framför skattesänkningar på 13 miljarder för dem med högst inkomster om staten hade haft hela ansvaret för skolan?
(Applåder)

Anf. 3 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att påpeka att den moderatledda regeringen består av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna och att den genom Tidöavtalet har ett samarbete med Sverigedemokraterna. När mitt parti samarbetade med Socialdemokraterna under förra mandatperioden var det ingen som kallade regeringen L-regeringen eller C-regeringen. Jag tycker att vi ska vara korrekta och att den där retoriska slängigheten passar bättre på Twitter än i kammaren.

Fru talman! Så till den ekonomiska delen. Sverige har ett inflationsmål på 2 procent, och det bedömer man att vi kan nå i slutet av 2025. Nya rapporter från Europeiska unionen pekar på en ljusning i svensk ekonomi, och inflationens toppnivå på runt 10 procent har pressats ned. Men vi är långt ifrån framme. Alla verksamheter i Sveriges offentliga sektor och välfärd och även många privata anordnare med upphandlade kontrakt vittnar om att inflationen gröper ur möjligheten att höja kvaliteten. Det är ett brett problem som en regering oavsett färg hade behövt brottas med.

Vi gör allt vi kan för att satsa mer på skolan, men vi liksom Socialdemokraterna vet att pengar inte växer på träd. Vi har dock gjort stora satsningar på svensk skola och kommer att fortsätta att göra det. Men situationen är ansträngd, även för hushållen.

Sverige måste gemensamt bekämpa inflationsmonstret för att regeringen sedan ska kunna ta sats och göra nya omfattande satsningar på svensk skola.

Anf. 4 PAULA ÖRN (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Fredrik Malm för svaret.

Att vi kallar regeringen SD-regeringen är för att Sverigedemokraterna är det största partiet i regeringsunderlaget, och särskilt på skolans område blir det alltmer tydligt att det är Sverigedemokraterna som håller i taktpinnen och bestämmer vilka reformer regeringen ska genomföra. Att vi inte kallade den tidigare regeringen L-regeringen berodde på att Socialdemokraterna var det största partiet i det regeringssamarbetet.

Alla värnar givetvis om att bekämpa inflationen. Att den nu är nere på mer normal nivå är avgörande och kommer att förbättra situationen. Några saker är dock intressanta. Fredrik Malm låter påskina att mer resurser till kommuner och regioner är ett problem när vi ska bekämpa inflationen, men det var inget problem att sänka skatterna med 13 miljarder för hög-

inkomsttagare. Vi måste vara restriktiva och hålla igen, men samtidigt betalda bankerna ut 123 miljarder i vinst förra året – som om det inte skulle utgöra ett problem för inflationen.

Det brukar låta som att Fredrik Malm ändå vill ta ansvar för mer resurser till skolan, och han talar ofta om att Liberalerna är garanten för resurserna. Vem är det då som ser till att resurserna från staten i dag är helt otillfredsställande? Vem är det som håller tillbaka Liberalerna? Vilket parti i regeringssamarbetet hindrar Liberalerna från att göra de satsningar Fredrik Malm säger behövs? Är det Moderaterna som i stället vill sänka skatterna? Är det Sverigedemokraterna som även i denna fråga förbjuder Liberalerna att göra det de egentligen vill? Vilket av Tidöpartierna utgör hindret för att mer resurser ska gå från staten till den svenska skolan, Fredrik Malm?

(Applåder)

Anf. 5 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Den enskilt viktigaste faktorn för att det svenska systemet ser ut som det gör är Socialdemokraterna. År 1989 drev de igenom en kommunalisering av svensk skola, vilket innebär att vi i dag har ett kommunalt huvudmannaskap. Låt mig påpeka för Paula Örn och hennes partikollegor att Socialdemokraterna drev igenom en reform som över tid kraftigt bidragit till en mycket bristande likvärdighet i svensk skola och som gjort att många svenska kommuner inte klarar sitt uppdrag som huvudman för skolan. Det är ett faktum.

I Sverige har vi fördelningen 80–20. Kommunala pengar utgör 80 procent, och generella och riktade statsbidrag utgör ungefär 20 procent. I stället för att ta sina egna satsa på skolan skyller Socialdemokraterna på regeringen. Vi gör vad vi kan men vill se ett ökat statligt ansvar. Vi gör stora satsningar på läromedel och kunskapsbidrag bland mycket annat för att just möjliggöra för kommunerna att klara sitt uppdrag på ett bättre sätt. Men i grund och botten är det kommunerna som har huvudmannskapet för svensk skola, och då måste även socialdemokratiska kommunalråd vara beredda att ta detta ansvar.

(Applåder)

Anf. 6 PAULA ÖRN (S):

Fru talman! Det betänkande vi debatterar heter *Lärare och elever* – helt enkelt det viktigaste vi har i svensk skola, och det behövs många insatser för att förbättra deras förutsättningar.

En tidig och fantastisk socialdemokratisk vision är att alla barn ska mötas i skolan. Direktörens barn ska gå i samma klass som barnen till den som städar lokalerna där direktörens företag ligger. Även om detta står kvar i portalparagraferna och det är lika viktigt att vi har ett likvärdigt och sammanhållet skolsystem har det blivit allt mindre av att alla barn möts i skolan. Vi ser en ökad segregation där elever från olika bakgrunder och med olika förutsättningar har mycket olika möjligheter att lyckas.

I grunden har vi en problematisk boendesegregation som i sig skapar stora klyftor. Det sorgliga är att nuvarande regeringsunderlag i stället för att försöka hitta vägar att motverka boendesegregationens effekter har drivit fram en skolmarknad som spår på och accelererar olikheten i svensk

skola. Det är en marknad som domineras av mycket stora vinstdrivande skolkoncerner som etablerar sig där det är lättast att tjäna pengar, alltså där det finns elever som man kan utbilda till lägre kostnad så att det blir mer över till vinsten – elever med en familjebakgrund som innebär att de har det lättare att klara skolan.

Fru talman! Alla elever har rätt till en likvärdig utbildning, oavsett deras socioekonomiska bakgrund eller var de bor. För att säkerställa likvärdigheten i svensk skola måste vi stärka de skolor som har störst behov. Det innebär att fortsatt rikta resurser till skolor med tuffast förutsättningar och att säkerställa att också de har tillgång till fler och kvalificerade lärare och bra undervisningsmaterial.

Fru talman! Just detta gjorde den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen med likvärdighetsbidraget. Det har en tydlig socioekonomisk inriktning men utformades också brett med en tilltro till professionens förmåga att inom satta ramar prioritera det som bäst behövs i olika skolor och kommuner.

Vi tog också stegen för att göra det som länge efterfrågats av både lärarnas fackliga organisationer och Sveriges Kommuner och Regioner, nämligen att slå ihop och samla spretiga bidrag med olika regelverk.

Det är ett omfattande stöd. Det uppgår i dag till mer än 7 miljarder kronor. Det var väldigt viktigt för oss socialdemokrater att det var en rejäl och tydlig satsning som verkligen kunde göra skillnad på riktigt.

Likvärdighetsbidraget har gjort skillnad. Statskontoret skrev i en utvärdering från 2020 att likvärdighetsbidraget till skolan är väl utnyttjat och uppskattat och att bidragets ovanligt breda användningsområde gör det lättare för huvudmännen att använda bidraget effektivt.

Effektivitet med skattepengar hoppas jag är något som vi alla eftersträvar.

De tidigare två lärarorganisationerna uttryckte att likvärdighetsbidraget har varit betydelsefullt, för huvudmän med en större skolutmaning lägger i dag mer, relativt huvudmän med en mindre utmaning, jämfört med hur det såg ut innan bidraget infördes. Till syvende och sist kräver allt det vi vill göra för att utveckla förutsättningarna för lärare och elever resurser.

I några av våra motionsförslag lyfter vi vikten av att anställa många fler lärare men också andra yrkeskategorier, såsom lärarassistenter, klassmentorer, kuratorer och specialpedagoger. I stället ser vi att det just nu dras ned på den typen av stödresurser i den svenska skolan. Det blir färre elevassistenter och färre stödresurser när de flesta skolor tvingas skära ned på sin verksamhet eftersom SD-regeringen inte tar sitt ansvar för att tillföra tillräckligt med resurser från statens sida.

Fru talman! Vi socialdemokrater är också oroliga över att nedskärningarna drabbar dem som redan mår sämst ännu hårdare. Det är alldeles för många barn och unga som mår psykiskt dåligt i dag. Jag skulle till och med vilja gå så långt som att säga att det är en av vår tids stora ödesfrågor att komma till rätta med den ständigt ökande psykiska ohälsan.

Här vill jag verkligen understryka vikten av att inte göra politiska poänger. Jag tvivlar inte på att den här regeringen, precis som tidigare socialdemokratiska regeringar, har sett och oroas av den här utvecklingen. Ett stort problem är dock att vi inte riktigt vet vad det beror på.

Den psykiska ohälsan har ökat under många år, och unga tjejer är de som mår allra sämst. Det är en komplex fråga, och det finns många saker som lyfts fram i debatten. Den massiva användningen av sociala medier är säkert en del som spelar roll. Alla omöjliga krav på hur unga tjejer ska se ut blir än mer närvarande i Tiktoks alla tutorials om hur man på bästa sätt sminkar sig, och mobbningen från skolgården och klassrummen följer med hem på Snapchat, dygnet runt. Många elever vittnar också om att förväntningarna och kraven i skolan är så stora att de mår dåligt varje dag.

Det är klart att vi måste ta ansvar för att inte organisera och utforma vår skola på ett sätt som ökar pressen och stressen hos våra unga. Men framför allt behöver vi bättre kunskap på området. Vi måste allihop göra mer för att försöka förstå vad det är som driver på den här utvecklingen för att också kunna sätta in rätt åtgärder.

Fru talman! Jag har hittills berört ett antal förutsättningar som krävs kring skolan och våra elever för att skapa goda förutsättningar för lärande för alla. Men den viktigaste resursen är trots allt våra lärare. Det är i mötet mellan lärare och elev som lärandet sker. Skickliga lärare som har tid med sina elever är den enskilt viktigaste faktorn för bättre kunskapsutveckling. Vi måste få fler som vill bli de här skickliga lärarna som gör hela skillnaden för eleverna de möter.

Många åtgärder har vidtagits genom åren för att komma till rätta med lärarbristen, och mer kommer att behövas. En sak som jag skulle vilja lyfta här i dag är förslaget om att inrätta någon form av system för läraraspiranter, att göra det lättare för de obehöriga som i dag arbetar som lärare att utbilda sig. Det är en grupp som har sökt sig till yrket och som av kollegor och rektorer har bedömts lämpliga att vara just lärare. Kanske är det ofta något äldre personer med livserfarenhet som man har nytta av i skolan. Det vore en stor vinning att underlätta förutsättningarna för den här gruppen att bli behöriga lärare.

Fru talman! Som vanligt står vi socialdemokrater bakom alla våra reservationer, men jag kommer endast att yrka bifall till reservation 24.

Avslutningsvis vill jag återigen parafasera ett känt uttalande genom att säga: För övrigt anser jag att vinstjakten i den svenska skolan bör förbjudas.

(Applåder)

Anf. 7 NORIA MANOUCHI (M):

Fru talman! Jag skulle vilja säga några ord om dem som utgör ryggraden i svensk skola: våra lärare. Genom sitt outtröttliga arbete förmedlar de kunskap och inspiration. Deras insatser sträcker sig långt bortom klassrummen och påverkar inte bara var och en av eleverna utan även hela samhället.

Vi har alla upplevt dem. Jag hade en historielärare som på första lektionen konstaterade att hon är kommunist. Jag höjde såklart lite på ögonbrynen som väldigt aktiv i Moderata ungdomsförbundet och kände lite stress över att ha den typen av historielärare. Men inte en enda gång under undervisningen blev detta tydligt; inte en enda gång påverkade det vad hon förmedlade för historier eller kunskaper till oss. Hon var ett absolut proffs.

Jag hade en SO-lärare som vi kallade för militären. Han var den ende läraren i skolan dit hela klassen gick för att undervisas, alltså även de där riktigt stökiga killarna som vi i dag finner antingen under jorden eller bakom lås. De gick också på hans lektioner, för han höll ordning, han hade en disciplinerad undervisning och han fick alla elevers respekt. Vi är skyldiga svenska lärare tacksamhet och respekt. Men vi är också skyldiga dem fler kollegor.

Fru talman! Lärarbristen är stor. Cirka 72 procent av dagens heltidstjänster innehas av lärare som är behöriga. Resten är det inte. Enligt den senaste prognosen kommer behovet av lärare att minska fram till 2035, och ändå kommer 12 000 lärare att saknas. Över tid har alldeles för lite gjorts. Utan lärare blir det ingen skola.

Därför har regeringen vidtagit flera åtgärder för att göra yrket mer attraktivt, för att minska administrationen, för att göra det enklare för personer med relevant sakkompetens att bli lärare och för att få ordning på arbetsmiljön.

Några saker vill jag lyfta fram särskilt. Lärare måste få vara lärare. Det kan inte förväntas av dem att de ska utföra allt fler arbetsuppgifter under sin arbetsdag som inte har med undervisningen att göra. Därför har regeringen tillsatt en särskild utredare som ska göra en bred översyn av vilka uppgifter som tar tid från undervisningen.

Är det att fylla i mängder med papper från Skolinspektionen, eller är det att spendera timmar vid provtillfällen, vaktande brandlarm så att ingen drar igång dem för att få slippa provet? Minskad administration, färre arbetsuppgifter som inte har med undervisningen att göra och anställning av annan typ av personal som behövs i skolans värld är åtgärder som måste vidtas.

Det ska bli enklare och gå fortare för personer som redan har rätt sakkunskap inom ett specifikt ämne, exempelvis en forskare inom matematik, att utbilda sig till lärare genom pedagogisk utbildning. Vi ska korta tiden där det går. Alla som vill och som borde få bli lärare ska få bli det.

Vi har avsatt medel för att förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar, och vi prioriterar den obehöriga personalen på dessa skolor i fortbildningsinsatser för att ge dem möjlighet att under anställningen utbilda sig till behörig lärare. Målet måste vara att varje elev ska få en ordentlig grundutbildning och kunna ta sig vidare till gymnasiet, och då måste det kompensatoriska uppdraget genomföras.

Om vi ska få fler att vilja bli lärare och vilja stanna kvar som lärare måste vi få ordning på arbetsmiljön. Det kan inte vara så att elever och lärare går till arbetsplatsen, otrysta och med en klump i magen, och får ta emot hot, spott och våld. Det får inte fortsätta på detta vis i Sverige.

Vi ska stärka rektorers och lärares befogenheter men också deras ansvar för tryggheten. Vi ska ha tydligare ordningsregler på alla skolor, och vi ska öka insatserna mot särskilt våldsamma elever. En elev som utsätter sina klasskamrater eller sin lärare för återkommande våld måste flyttas från skolan.

Det får vara slut med att politiker år ut och år in säger att det är mobbningen och inte den mobbade som ska flyttas. Nu ser vi till att detta blir gjort. Offret ska inte behöva flytta på sig en gång till, utan det är förövaren som ska flyttas.

Vi ska stänga skolorna för obehöriga. Hur kan vi ha skolplikt i Sverige – den enda tvingande instansen där barn måste infinna sig i nio år – och samtidigt inte stänga dörrarna för obehöriga? Hur kan det vara fritt fram för vuxna och andra att ta sig in på skolor? Hur kan detta ha varit det normala? Det är slut på det nu. Stäng skolorna för obehöriga!

Och inför anmälningssplikt! När en elev blir utsatt för ett brott ska ingen vuxen på skolan kunna förminska det. Ingen ska kunna undvika att göra en anmälan till polisen när ett brott har begåtts. Det är inte rimligt att det har varit på det sättet.

Fru talman! Under året kommer en serie lärarråd att hållas. Lärare och förskollärare från hela landet kommer tillsammans med fackförbundet Sveriges Lärare att få träffa regeringen för att diskutera frågor som rör verksamheten. Ur detta kommer säkert viktiga insikter och inspiration till nya förslag. Det kommer att behövas. Frågan om lärarbristen är inte enkel att lösa, men för att komma till rätta med den krävs nära samarbete med professionen.

Det finns dock några elevassistenter, lärare och andra anställda inom svenskt skolväsen som vi gärna vill slippa, som vi behöver bli av med och som vi behöver skilja från deras anställningar i skolans värld: multikriminella personer som har begått brott före anställningen och som fortsätter att begå brott under anställningstiden. De har kunnat gå under radarn.

Få saker gör mig så provocerad som att den typen av människor har fått tillgång till våra barn och unga – personer som stjälar, misshandlar och säljer knark. Den typen av människor ska aldrig få sätta sin fot i ett klassrum i rollen som lärarassistent eller lärare. De ska aldrig få utgöra förebilder för barn och unga i svensk skola.

Den senaste gången man hade tillfälle att göra förändringar på detta område i lagstiftningen valde Socialdemokraterna att göra det ännu enklare för den typen av människor att komma undan och gå under radarn. Man valde att göra så att belastningsregistret, som var för tunt redan innan, inte skulle behöva arkiveras längre. Det skulle inte ens gå att följa upp att det hade begärts ut på rätt sätt. Detta var det senaste Socialdemokraterna gjorde, och det var inte många år sedan – 2021.

Nu har vi en regering som inte accepterar att detta får fortgå, och vi vidtar åtgärder för att strama åt. Moderaterna vill se att fler brott inkluderas i det belastningsregister som begärs ut och att det ska kunna begäras ut kontinuerligt. Människor som får anställning inom skolans värld kan ju behålla denna anställning under lång tid. Om de under denna tid begår brott måste detta uppdagas.

Registret ska inte få vara ett år gammalt så som i dag, och arkivering ska återigen ske. Aldrig mer ska en rektor behöva anställa kriminella personer blint, och aldrig mer ska föräldrar behöva vara oroliga för att dessa personer utgör deras barns förebilder. Det spelar roll vem som styr.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 8 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till Noria Manouchi.

Noria Manouchi berättade från talarstolen att mobbare ska flyttas på i stället för den som har blivit mobbad, och jag tror att vi alla i denna sal

instämmer i det. Hon pratade om att obehöriga inte ska få vara i skolan och att det är nog med det. Detta tror jag också att alla håller med om.

Men jag undrar varför obehöriga lärare ska få vara kvar i skolan. Varför vill Moderaterna fortfarande ha ett system där lärare som inte har lärarlegitimation och som inte är behöriga att undervisa kan fortsätta att arbeta inom skolan? Detta undantag finns främst för koncernskolorna – kan det vara därför Moderaterna vill ha det? Det är till exempel engelskspråkiga skolor, som främst ägs av vinstdrivande skolkoncerner i Sverige i dag, som får detta undantag. Varför vill Moderaterna inte förändra detta? Det är den ena frågan.

Den andra frågan är: Hur ska allt det fantastiska som Noria Manouchi sa från talarstolen ske när Moderaterna samtidigt genomför en slakt av den svenska skolan rent ekonomiskt? Hur ska den svenska skolan förbättras? Hur ska de barn som utsätts för den mobbning som Noria Manouchi berättade om här i dag få stöd av elevhälsan om elevhälsan måste skära ned på grund av att Moderaterna tyckte att det var viktigare att ge miljonärer och miljardärer en skattesänkning än att lägga pengar på den svenska skolan?

Jag får inte ihop detta, men Noria Manouchi får gärna berätta.

Anf. 9 NORIA MANOUCHI (M) replik:

Fru talman! Tack, Daniel Riazat, för din replik!

Daniel Riazat inledde med att konstatera att Moderaterna har sagt att mobbaren ska flytta i stället för den mobbade och att alla i denna kammare håller med om det. Så kanske det är, men det är inte alla i denna kammare som ser till att det faktiskt blir så. Under alla år som Vänsterpartiet har haft ett inflytande över tidigare regeringar har man inte sett till att det blir så. I de kommuner där Vänsterpartiet är med och styr har man inte sett till att det blir så.

Daniel Riazat meddelar också att Moderaterna har konstaterat att obehöriga inte längre ska få ha tillgång till Sveriges skolor. Det stämmer; det är Moderaternas besked. Ledamoten konstaterar samtidigt att vi alla i den här kammaren håller med om det. Det kanske ni gör. Det kanske Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gör. Men det är bara andra partier som ser till att det blir så.

Under alla år som Vänsterpartiet har haft ett inflytande över tidigare regeringar har man inte sett till att obehöriga hålls borta från svenska elever. Vänsterpartiet har inte gjort detta. Vänsterpartiet har inte använt sitt inflytande för att freda elever som utsätts för våld i skolan. De utsätts för kontinuerliga trakasserier i skolan, och de möts på skolgården av främlingar som inte tillhör skolan.

Vänsterpartiet har inte använt sitt inflytande för att stoppa detta. Och varför har man inte gjort det? Jo, för att Vänsterpartiets prioriteringar, fru talman, är att prata om miljonärer, miljardärer eller vad det nu kan vara. I Vänsterpartiets värld är det aldrig den enskilda eleven, individen om man så vill, som är prioriterad. Det är inte dem man tar höjd för. Det är inte dem man försvarar. Det är inte dem man pratar om – inte nu, inte tidigare och kanske aldrig någonsin.

Anf. 10 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Det här måste vara det märkligaste svar jag har fått sedan jag kom in i riksdagen, och då har jag ändå suttit här i tio år. Jag såg också

att trollfabrikernas representanter applåderade Noria Manouchis anförande.

Jag skulle återigen vilja fråga: Hur kommer det sig att Moderaterna pratar om att hjälpa barn som blir utsatta för mobbning men samtidigt skär ned på elevhälsan? Hur kommer det sig att Moderaterna pratar om att vi inte ska ha obehöriga i skolan när det går jättebra med obehöriga lärare?

Vad är den största nyckelfaktorn för att det ska gå bra för barn i skolan? Det är såklart bland annat att de ska ha behöriga lärare som kan undervisa dem i exempelvis källkritik så att de inte börjar skapa fejkkonton på sociala medier. Det är en del av detta: att fostra barn till att bli demokratiska medborgare.

Men hur ska man göra detta om det ska ske massiva nedskärningar på den svenska skolan? Lärarfacken tvingas till att anordna demonstrationer var och varannan vecka för att ta ställning emot den nedskärningspolitik som den svenska regeringen sysslar med.

Det går att stå här och prata luddigt och flummigt utan att över huvud taget svara på de frågor som ställs. Men som regerande parti blir Moderaterna och Noria Manouchi svaret skyldiga när det gäller att berätta hur nedskärningar och skattesänkningar för mångmiljonärer ska hjälpa dessa barn. Är det inte satsningar på skolan som hjälper barnen? Är det inte en stärkt elevhälsa som hjälper de barn som behöver elevhälsa?

Eller står vi här och pratar tvärtomspråket? Tänker vi att ju mer nedskärningar, desto bättre hjälp kommer barn som har blivit utsatta för mobbning att få? Så är det ju inte. Varför låtsas Moderaterna att det är på ett annat sätt? Varför ser ni till att minska resurserna till den svenska skolan?

Anf. 11 NORIA MANOUCHI (M) replik:

Fru talman! Den här regeringen satsar på svensk skola. Vi satsar på eleverna, på elevhälsan och på fortbildning och specialkompetens för lärarna. Vi satsar också på att göra det enklare för alla de 28 procent som är obehöriga bland våra lärare. Vi satsar på att de ska få utbildning för att göra det möjligt för dem att bli behöriga utan att förlora sitt jobb. Detta är satsningar och prioriteringar som regeringen gör.

Vi tänker använda varje möjligt sätt för att se till att lärarbristen blir mindre. I mitt anförande presenterade jag flera av dessa förslag.

Vi delar alltså inte Vänsterpartiets ambition att dessa nästan 30 procent av personalen ska få gå. Ledamoten inledde sin första replik med att fråga: Om Moderaterna vill ha bort obehöriga från skolgården, hur kan ni då tillåta obehöriga lärare? Jo, för att vi behöver dem. Svensk skola i dag behöver den personal vi har. Vi kan inte göra oss av med den. Vi kan inte ge 30 procent av de anställda sparken även om det är det Daniel Riazat och Vänsterpartiet vill.

Det är klart att vi skulle vilja att varje lärare var behörig. Därför satsar vi på möjligheten för dem som är anställda i dag att bli behöriga. Det är att prioritera skolan och eleverna.

(Applåder)

Anf. 12 JÖRGEN GRUBB (SD):

Fru talman! Jag yrkar för tids vinning endast bifall till Sverigedemokraternas reservation 16 rörande registerkontroll.

Att vara lärare i dagens skola är inte alltid en dans på rosor. Det har jag förstått efter alla möten med lärare under åren. Att den ena stunden vara den som utbildar elever till att den andra stunden vara extraförälder och kurator ställer höga krav, och ibland blir de orimliga.

Här måste ansvaret ligga på de politiker som har fattat beslut som försämrat lärarnas arbetssituation genom kommunalisering, luddiga styrdokument och massinvandring. Listan kan göras lång. Slutligen vilar ansvaret på föräldrar som inte tar fullt ansvar för sina barns uppfostran och som skäller ut lärare när de i sin yrkesroll tillrättavisar de små ögonstenarna. Mot bakgrund av detta är det beundransvärt att vi har så många bra lärare och att fler studerar för att bli det.

Fru talman! Vad är det då som driver lärare? Det jag ofta hör är att det är den där känslan man får när man ser att eleven förstår det man lär ut. Man brukar säga att det är när det så kallade ljuset tänds. Den känslan är värd hur mycket som helst. Tacksamhet och glädje i elevernas ögon – det är bränslet för en lärares drivkraft.

Nu är det upp till oss här, vi politiker, med flera att öka lärarnas status och ge dem bränsle att fortsätta med sin viktiga uppgift att rusta våra barn med de kunskaper som krävs för en ljusnande framtid.

Väldigt mycket måste förändras i skolan, och i detta anförande har jag bara möjlighet att omnämna något av allt detta.

Skolans kärnuppdrag, kunskapsuppdraget, måste kraftigt understrykas i läroplanen. Flummiga skrivelser som att inse de värden som ligger i en kulturell mångfald måste bort. Föräldrars ansvar för de egna barnens uppfostran måste skrivas in i skollagen. Det är helt orimligt att skolan och dess lärare förväntas få ordning på barn som inte visar grundläggande hänsyn och respekt mot vuxna och skolkamrater.

Lärare ska inte behöva utstå vad som helst i sin yrkesutövning. Elever som nonchalerar lärarnas tillsägelser och som hotar och utövar våld måste lämna klassrummet och undervisas på annan plats så att den undervisande läraren kan hålla sina lektioner och övriga elever erhålla studiero och kunskaper.

Skollagen måste bli tydligare avseende lärares och rektors befogenheter, nationella ordningsregler måste tas fram och konsekvenstrappor måste inrättas och minutiöst följas upp när elever bryter mot regler. Det som är fint med de sista sakerna jag nämnde är att de inte är särskilt kostnadsdrivande.

Fru talman! Regeringsunderlaget driver på för de brådskande förändringar som krävs för en förbättrad skoltillvaro för både lärare och elever. En mängd utredningar är tillsatta, och många propositioner till gagn för skolan kommer framgent att beslutas om i denna kammare. Jag vill särskilt nämna några utredningar i betänkandet *Lärare och elever*.

I utredningen *En minskad administrativ börda för förskollärare och lärare* görs en bred regelöversyn för att lämna förslag på hur mer av lärarnas arbetstid ska kunna frigöras till planering, kvalitetssäkring och undervisning. Bland annat ska skollagens långtgående krav på elevnära dokumentation begränsas, till exempel vad avser kraven på individuella utvecklingsplaner, IUP:er. Förutom denna utredning, som avser att göra läraryrket mer attraktivt, ligger bland annat avlastning av lärare genom förstärkning av elevhälsan och anställning av fler speciallärare på förhand-

lingsbordet, liksom återinförd undervisningsskyldighet, som länge efterfrågats i branschen.

I utredningen *Varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan* ingår bland annat rektorns huvudansvar för att upprätthålla trygghet och studiero; upprättande av förväntansdokument mellan skola, elev och föräldrar; nolltolerans mot mobbning, klotter och skadegörelse; skärpta skrivningar om omplacering och avstängning av elever samt en författningsändring som tydliggör att det är läraren som beslutar om undervisningen och dess upplägg. I klassrummet är läraren chef, och detta får faktiskt inte missuppfattas.

Det finns också en utredning som rör elevhälsan, med avsikt att stävja den psykiska ohälsa som drabbar allt fler unga. Det är jättetragiskt. En bred reform för förbättrad elevhälsa har som målsättning att införa en elevhälsogaranti och en ökad tillgänglighet samt upprätthålla skolans vårduppdrag, alltså samarbetet med vården.

Fru talman! Vi anser att undervisning i den mån det är möjligt bör organiseras så att den stimulerar till rörlighet och motion. Om skolan ger elever möjlighet till någon form av daglig fysisk aktivitet är det en stor vinst för lärandet. Vi vill av samma anledning återinföra de reglerade friluftsdagarna. En helt enig forskning visar på att ökad fysisk rörlighet är bra för hälsan, men det är även bra för inlärningsförmågan. Den ökar nämligen.

Fru talman! Den förra regeringen fick trots protester igenom en proposition om att det utdrag ur brottsregistret som tidigare skulle lämnas in vid anställning på en skola i stället endast skulle visas upp och inte arkiveras. Därtill har det visat sig att registerutdragen inte visar allvarliga brott såsom terrorhandlingar, misshandel, narkotikabrott, rån med mera. Denna slappa och naiva hantering har öppnat för anställning av före detta kriminella som i skolan begått mycket otrevliga gärningar, till exempel våldtäkt. I min hemstad Malmö har vi på senare tid tyvärr haft flera sådana inslag.

Vi yrkar på skärpt hantering av registerutdrag, att de lämnas in till rektorn för arkivering, att de årligen förnyas samt att de visar den fullständiga brottsbelastningen, alltså inget censurerat utdrag.

Fru talman! Det är en lång väg att vandra för att återställa en svensk skola där elever och lärare är trygga samt ägnar sig åt kunskapsinhämtning utan stök och ovidkommande sysslor. Med de förändringar som partierna i regeringssamarbetet nu arbetar med är en sak säker: Framtiden för både lärare och elever ser betydligt ljusare ut.

(Applåder)

Anf. 13 PAULA ÖRN (S) replik:

Fru talman! Jag är väldigt oroad över många av ordningsproblemen i den svenska skolan. Den tidigare, socialdemokratiskt ledda regeringen var också väldigt orolig över den utvecklingen och tog den på stort allvar. Ett exempel är att skollagen ändrades så att det nu uttryckligen framgår att lärare och annan personal har rätt att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar och andra ordningsstörningar. Vi har på många andra sätt också stärkt och förtydligat möjligheterna för lärare och rektorer att vidta åtgärder.

Det finns en överrepresentation av pojkar bland de elever som står för ordningsproblemen i skolan. Jag är övertygad om att det hänger ihop med att pojkars skolresultat varit sämre än flickors i flera decennier. Bara förra

året var det nästan 10 000 pojkar som inte blev behöriga till gymnasiet. De löper ökad risk för arbetslöshet och kriminalitet. Det är ett svek mot alla pojkar som misslyckas i skolan. Det är också obegripligt med tanke på de risker som följer i skolmisslyckandets spår, inte minst för kriminalitet. Därför föreslog vi socialdemokrater i utbildningsutskottet i höstas ett initiativ om att Skolverket skulle få ett förtydligat uppdrag att föreslå åtgärder och arbeta för att stärka pojkars skolresultat utifrån forskning och beprövad erfarenhet. Men Sverigedemokraterna som regeringsunderlag sa nej till det. Varför, Jörgen Grubb?

Anf. 14 JÖRGEN GRUBB (SD) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna styrde i åtta år innan vi bildade regeringsunderlag. Då gjordes inte särskilt mycket utan i stället väldigt lite. Innan dess gjordes inte heller jättemycket.

Vi pratar här om en oro i skolan som inte är något nytt fenomen. Det har funnits länge. Man kommer med förslag där man vill peka på just pojkar. Pojkar stökar absolut oftare, men tjejer stökar också. Vi gör inte skillnad på kön, utan vi vill ha ordning i skolan för alla. Vi bryr oss inte om ifall det är en pojke eller flicka som bär sig illa åt eller gör något bra, utan det är egalt för alla.

Vi i regeringsunderlaget tar fram förslag och gör detta på riktigt. Jag hoppas verkligen att Socialdemokraterna yrkar bifall när utredningsbetänkanden och propositioner kommer om att öka studieron i klassrummen och i hela skolan. Det gagnar både elever och lärare. Jag hoppas verkligen detta. Det känns nästan i det här replikskiftet som att det kommer att bli så.

Fru talman! En av mina högsta önskningar nu är att vi får med oss Socialdemokraterna när propositionen kommer som på olika sätt gör det mycket bättre. Jag kan naturligtvis inte gå in på detaljerna.

Anf. 15 PAULA ÖRN (S) replik:

Fru talman! Det gör det ju om möjligt ännu svårare för mig att svara när Jörgen Grubb inte kan redogöra för detaljerna, men vi får väl se vad det kommer för förslag.

I fokus för min fråga stod att pojkar tyvärr misslyckas i större utsträckning i den svenska skolan i dag. Det är ett stort problem i skolan eftersom det bidrar till oordningen. Det betyder inte på något sätt att det inte är ett problem att det finns flickor som stökar eller beter sig illa i skolan. Men jag pratade om pojkars skolresultat och vad vi måste göra för att vända den utvecklingen. Vi ser ju att skolmisslyckandet leder rakt in i gängkriminaliteten. Vi måste jobba förebyggande och vidta mer förebyggande åtgärder.

Jag hoppas att Jörgen Grubb håller med mig om att den bästa kränkningen är en kränkning som aldrig sker. Att ungar lyckas, mår bra och når kunskapsresultat i skolan gör att vi inte måste vidta repressiva åtgärder. De behövs också, men vi måste ju satsa på det förebyggande arbetet.

Jörgen Grubb pratade även i sitt anförande om satsningar på elevhälsan och fler speciallärare, men ledamoten blir svaret skyldig på samma sätt som utskottets ordförande Fredrik Malm och Moderaternas företrädare när det gäller varför man inte satsar de resurser som behövs i den svenska skolan. Varför prioriterar Sverigedemokraterna skattesänkningar, och varför tar man inte ansvar för att de fina saker man målar upp ska bli verklighet i den svenska skolan? I stället sviker man alla de här barnen genom att inte

prioritera resurserna. Varför vill man inte att skolan ska ha de resurser den behöver?
(Applåder)

Prot. 2023/24:115

16 maj

Lärare och elever

Anf. 16 JÖRGEN GRUBB (SD) replik:

Fru talman! Jag vill säga följande till ledamoten: Jag tror inte att jag som sverigedemokrat eller någon av mina sverigedemokratiska kollegor är skyldiga någonting vad avser hur det ser ut i den svenska skolan. Vi är inte skyldiga Socialdemokraterna någonting.

Den svenska skolan har under flera decennier, ungefär 30 år, gått från toppen till att nu vara medioker. Det ser man när man tittar på alla resultat och jämför med alla andra länder. Sverigedemokraterna har inte haft någonting att säga till om under dessa 30 år, men det har däremot det socialdemokratiska partiet. Ni har bland annat haft en extrem massinvandring till Sverige som har påverkat skolan något oerhört, och ni genomförde kommunaliseringen. Det har funnits en slapphet i skollagen som gjort att det inte varit tydligt vem som styr och bestämmer i klassrummet.

Allt detta är Socialdemokraterna ansvariga för. Ändå säger ni till oss att vi är svaret skyldiga. Ja, vi ska göra allt vi kan för att rätta till alla de misstag som ni har gjort. Vi kommer inte att lyckas under de två år som vi har kvar till nästa val, så vi hoppas att vi får fortsätta. Det här kommer nämligen att ta tid. Men vi kämpar och jobbar så mycket vi bara kan. Jag lovar ledamoten att vi kämpar oerhört mycket för att förbättra skolan. Vårt mål är att Sverige ska nå toppen, där vi var för ungefär 30 år sedan.

Vi är inte skyldiga det socialdemokratiska partiet någonting. Men vi är skyldiga elever och lärare att göra vårt bästa för dem så att eleverna får en superfina utbildning och en ljusnande framtid.
(Applåder)

Anf. 17 MATHIAS BENGTSSON (KD):

Fru talman! Skolan har under lång tid präglats av en strävan efter inkludering. Det har ansetts elakt och odemokratiskt att peka ut vissa elever med särskilda behov och ge dem särskild undervisning.

Den här inkluderingstanken, som innebär att alla elever ska undervisas i samma klassrum, har naturligtvis haft goda intentioner, men resultatet har inte blivit bra. Många enskilda elever har farit illa, särskilt de som allra mest behöver skolan. Elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer och elever inom autismspektrumet kan nämligen tvärtom bli hjälpta av att inte vara i stora klasser utan i stället få undervisning i mindre grupper med tydlig struktur.

Inkluderingstanken har också ställt till det för lärares arbetssituation. När alla elever ska undervisas i samma klassrum men med extra anpassning för olika elever har det många gånger blivit ohållbart. Vi behöver komma bort från att alla elever ska vara i samma klassrum med extra anpassning. I stället bör vi förbättra möjligheterna att anordna särskilda undervisningsgrupper i olika konstellationer.

Vi behöver därför fler speciallärare i skolan som kan stå för den praktiska undervisningen i särskilda grupper. Vissa barn bör till och med kunna få hela sin undervisning i en sådan grupp i stället för i helklass. Vissa elever kan behöva få stöd i en särskild undervisningsgrupp under en begränsad tid, i vissa ämnen eller under vissa moment.

Våra skolledningarna behöver helt enkelt mer flexibilitet och större frihet att kunna bygga ut och utforma särskilda undervisningsgrupper för att de elever som har de största stödbehoven ska få det stöd de behöver.

Fru talman! Det är lärarna som bygger skolan stark. Det är lärare med varmt hjärta och fast hand som talar om vad som är rätt och fel och hur man behandlar andra som skapar en skola för barnen att längta till. Det är de som lägger grunden för ett tryggare samhälle i hela landet – ett tryggare Sverige – genom det arbete som de gör i skolan.

Alla kan vi väl tänka tillbaka på vår skoltid och komma på någon lärare som betydde extra mycket för vår trivsel i skolan och som hade en avgörande betydelse för vår utveckling som människor. Sverige har många fantastiskt skickliga lärare som tack vare sin ämneskunskap och pedagogiska kunskap inspirerar eleverna till mer kunskap, som leder klassen framåt och som håller ordning i klassrummet. Det är tack vare dem som Sverige har blivit det land som vi är.

Sverige är beroende av lärarna i skolan, och vi är beroende av att de stannar i yrket och också att fler vill ta steget in i läraryrket. Attraktiviteten och statusen för läraryrket behöver därför höjas. Ett sätt är att höja behörighetskraven till lärarutbildningarna. I dag är det för många som kommer in på utbildningarna men som inte har möjlighet eller förmåga att slutföra dem. Det leder till att utbildningarna får dålig kvalitet och låg status.

Ett annat sätt för att höja läraryrkets status är att utveckla karriärtjänst-reformen, så att skickliga lärare kan ta nya steg inom yrket.

Lärare behöver därtill i första hand få jobba med det de har utbildat sig till, nämligen att undervisa. Därför behöver administrationen minska, kringuppgifterna minimeras och andelen övrig personal i skolan öka.

Fru talman! Om de bästa lärarna ska välja att stanna inom yrket behöver vi också en gång för alla göra upp med ordningsproblemen och stöket i skolan. Det är viktigt för att förbättra lärarnas arbetsmiljö och för att de ska kunna fokusera mer på undervisningen. Det är naturligtvis också viktigt för eleverna.

Lärarens befogenheter behöver vara tydliga, och disciplinära åtgärder som att omhänderta föremål eller som utvisning, kvarsittning, tillfällig omplacering eller, i värsta fall, avstängning måste kunna användas i större utsträckning. Det handlar om att ha höga förväntningar på eleverna att kunna visa respekt för varandra och för lärarna.

Stöket och otryggheten i skolan måste alltså bort för lärarnas arbetsmiljöns skull men också för elevernas skull. Det är klart att en elev som inte känner sig trygg i skolan väldigt lätt hamnar efter. Man får svårt att hänga med i undervisningen, vilket även kan påverka den psykiska hälsan.

Just den ökande psykiska ohälsan hos barn och unga är ett av vår tids största samhällsproblem. Andelen ungdomar som känner sig nere har fördubblats de senaste 20 åren. Av alla unga tjejer lider 25 procent av ångslan, oro eller ångest. Hos Bris har antalet kurativa samtal fördubblats bara de senaste tio åren.

Det här har sannolikt många olika orsaker. Otryggheten i skolan bidrar naturligtvis inte positivt utan negativt. Även mobiltelefonerna och skärmar spelar nog också roll. Det är knappast en slump att barns ökade oro, ångest, stress och självskadebeteende sammanfaller med den ökade användningen av sociala medier under dygnets alla timmar. Det går inte att

komma ifrån att många av barns och ungdomars psykiska problem tycks börja och sluta med skärmen.

Att ständigt vara uppkopplad, att ständigt få sitt värde mätt i lajks och att ständigt vara rädd för att ha missat något är en livsstil som sliter på hjärnan. Det sliter också barnen från annat, såsom träning, sömn, familj, vänner, läsning, klättring eller lek utomhus.

Denna utveckling behöver vi ta på allvar. Folkhälsomyndigheten behöver göra sitt och komma med tydliga rekommendationer. Föräldrar måste få hjälp och stöd att sätta gränser, och sociala medier-bolagen behöver regleras på EU-nivå. Men också skolan behöver vara försiktig. Skolan måste vara en motvikt mot skärmarnas dopaminsökande sekundlek med barnens hjärnor. Den digitaliseringsiver som under lång tid har tillåtits råda i skolan, där allt digitalt i modernitetens namn har ansetts vara bra oavsett innehåll, måste stoppas.

Skolan behöver komma tillbaka till grunderna med fokus på räkning, skrivning och att läsa längre texter – gammalt tråkigt men hederligt tragglande helt enkelt.

Avslutningsvis, fru talman: Den psykiska ohälsan behöver naturligtvis mötas med en tillgänglig elevhälsa. Det behöver finnas en elevhälsogaranti som ser till att varje elev på varje skola får tillgång till elevhälsan inom rimlig tid.

Kristdemokraterna har även jobbat länge för att man ska se över huvudmannskapet i fråga om elevhälsan. Jag tror att vi skulle se flera positiva effekter om regionerna tog över huvudmannskapet och på så vis säkerställa att inget barn faller mellan stolarna i överlämningen mellan elevhälsan och barn- och ungdomspsykiatrin.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 18 PAULA ÖRN (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för ett engagerat anförande.

När jag har lyssnat här under de senaste dagarna har jag undrat vad det kan vara som är problemet för regeringspartierna med att tillföra de resurser som vi så väl vet att den svenska skolan behöver. Jag frågade Fredrik Malm, ordförande i utskottet, och han sa att det är Liberalerna som vill satsa mer resurser. Liberalerna är tydligen det parti som ser till att skolan alls prioriteras. Och alldeles nyss fick vi höra hur ledamoten Jörgen Grubb från Sverigedemokraterna kämpar och kämpar för skolan.

Då undrar jag: Är det Kristdemokraternas fel att regeringen inte satsar på skolan? Är det här en fråga där ett ganska litet parti i regeringen har fått inflytande? Är det ni som ser till att resurserna från den statliga sidan är helt otillräckliga för att möta utmaningarna i skolan? Kan det vara så, Mathias Bengtsson?

Anf. 19 MATHIAS BENGTSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt om man kan säga att det är Kristdemokraternas fel att resurser är begränsade, att det inte finns oändligt med pengar eller att pengar inte växer på träd. Mycket kan man väl tillskriva Kristdemokraterna, men just det är möjligtvis inte mitt parti skyldigt till.

När man gör upp en budget har man som alla vet en viss summa pengar att förhålla sig till. Man gör prioriteringar och avvägningar. Den här reger-

ingen har prioriterat välfärden. Den har också prioriterat skolan. Vi avsatte 1,2 miljarder i budgeten för 2024. Vi tillförde ytterligare 500 miljoner i vårändringsbudgeten. Statens bidrag till skolan är det största på 20 år mätt i löpande priser och det tredje största mätt i fasta priser. Andelen av bnp och andelen av statsbudgeten som går till skolan är de största någonsin. Jag vill mena att regeringen prioriterar skolan. När 40 procent av reformutrymmet går till välfärden vill jag också mena att det görs en prioritering av välfärden.

Men jag kan också slås av ledamoten Paula Örn's beskrivning i de replikskiften som skett – det är hela tiden bara brist på pengar som är problemet i svensk skola. Jag skulle vilja säga att en av punkterna i Pisas kritik mot Sverige är att vi inte har någon effektivitet. Vi får inte pang för pengarna. Jämför man med andra länder lyckas de bättre med mindre pengar; Sverige som lägger ganska mycket lyckas inte lika bra ändå.

Jag tror också att det till exempel handlar om ökad trygghet och studiero – man ska kunna koncentrera sig på skolarbetet på lektionerna utan att bli störd – och om kontakten med föräldrarna och hemmet och om elevhälsan. Man kan behöva ta ett annat grepp kring den psykiska ohälsan och kring mobbning. Jag skulle vilja ställa frågan till Paula Örn: Varför gjorde Socialdemokraterna inte tillräckligt mycket för att ta bort stöket på lektionerna så att eleverna kan koncentrera sig? Det kostar ju inte pengar.
(Applåder)

Anf. 20 PAULA ÖRN (S) replik:

Fru talman! Ja, självklart handlar en budget om att prioritera. Och vad har den här regeringen prioriterat? Jag upprepar det igen – ni vet att repetition är kunskapens moder: 13 miljarder i skattesänkningar för dem som tjänar mest.

Vi har en skola som i dag i fasta priser har mindre resurser än vad den hade när den här regeringen tillträdde. Vi socialdemokrater har i budget efter budget lagt dubbelt så mycket resurser. Nu senast i vårbudgeten lade vi 1 miljard i stället för 500 miljoner på skolan. Det är uppenbart att regeringen inte har valt att prioritera skolan. Det är praktiskt när bnp minskar och vi inte har någon tillväxt – då blir skolans andel av bnp större. Men det beror ju inte på att ni har satsat utan tyvärr på helt andra saker.

Det är klagörande för landets lärare och elever att höra ledamoten säga att det inte behövs några pengar till att få fler speciallärare i skolan eller till de många fler små undervisningsgrupper som rektorer och lärare flexibelt ska kunna anordna. De kostar inte pengar, enligt ledamoten, utan man behöver bara bli effektivare. Övrig personal behöver också stärkas, och det ska införas en elevhälsogaranti. Men det behövs tydligen inga resurser kopplat till alla de fina löften som ledamoten från Kristdemokraterna står och levererar i talarstolen. Det här tror jag bekymrar många i svensk skola. Det bekymrar i alla fall mig.
(Applåder)

Anf. 21 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik:

Fru talman! Socialdemokraternas lösning när det kommer till budgeten handlar alltid om att höja skatter. Möjligtvis vill man ha en teoretisk bankskatt som ingen tror kommer att fungera i praktiken. Anledningen till att jag inte står bakom den politiken är att jag tror att den är tillväxthämmande

och gör att folk inte väljer att jobba fler timmar. Detta kommer på sikt inte att leda till större intäkter till Sveriges statsbudget.

Min poäng är också att jag tror att det finns andra åtgärder som kan hjälpa lärarna och eleverna än att bara ösa på mer pengar över svensk skola. De specialpedagoger som i dag jobbar i klassrummen med att stötta läraren skulle också kunna ha särskilda undervisningsgrupper – det blir alltså samma personal. Får man mer trygghet och studiero, så att det blir lugnare på lektionerna, tror jag också att det skapar en effektivitet som möjliggör att fler lärare och specialpedagoger skulle kunna sitta med särskilda undervisningsgrupper.

Att gå från skärmar till fysiska läromedel tror jag också skulle kunna öka kunskaperna utan att det kostar särskilt mycket pengar. Jag tror att mer av disciplinära åtgärder i lärarnas och rektorernas verktygslåda skulle kunna öka tryggheten och studieron utan att det kostar pengar. Jag tror att mer samarbete med föräldrarna och familjerna, ett föräldrakontrakt och tydligare förväntningar på eleverna hör till de åtgärder som skulle kunna lösa problemet utan att det kostar mer pengar.

Men sanningen är ju den, fru talman, att regeringen väljer att lägga 40 procent av reformutrymmet på välfärden. Det är den här regeringens prioritering. Staten prioriterar skolan. Det gäller att även de socialdemokratiska kommunerna gör det.

(Applåder)

Anf. 22 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Gammalt träligt tragglande – kul!

Vi har pratat en del om vetenskap och beprövad erfarenhet. Jag är nyfiken på exakt var erfarenhetsstödet finns. Var finns forskningsstödet för att en tråkig och tragglande skola är en framgångsfaktor? Finns det kanske exempel från andra länder? Finns det något i Pisaresultaten man kan plocka upp? Man brukar ju också prata om motivation och att det ska vara roligt att lära sig; det är någonting som underlättar att lära sig svåra saker.

Jag funderar också på vetenskap och beprövad erfarenhet när det gäller digitaliseringen. Jag undrar om vetenskapen och den beprövade erfarenheten beträffande hur läromedel ska väljas i klassrummen finns inom Regeringskansliet eller hos de utbildade lärarna, som jobbar utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet.

Det är svårt att veta vad regeringen vill, för regeringen har ju avhänt sig styrningen av skolans digitalisering. Intresset bland utbildningsutskottets ledamöter för kunskapen kan man ändå mäta lite. När Vetenskapsrådet för några veckor sedan anordnade ett seminarium om just digitaliseringen i förskolan och skolan bjöds även utbildningsutskottet in, men endast två ledamöter från utskottet kom. Om man är intresserad av vetenskap och beprövad erfarenhet när det gäller digitaliseringen hade ju det varit ett bra tillfälle att närvara vid.

Det jag undrar, Mathias Bengtsson, är: Hur ser du på vetenskap och beprövad erfarenhet i relation till de frågor du tog upp i ditt inlägg?

Anf. 23 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik:

Fru talman! Det finns ganska gott om vetenskap och beprövad erfarenhet om att läsning av längre texter är bra för inläringen och kunskapsinhämtningen. Det finns också ganska gott om vetenskap och beprövad er-

farenhet om att skrivning, gärna med papper och penna där man själv formar bokstäverna med handen, är bra för inläringen och kunskapsinhämtningen.

Ambitionen har funnits i svensk skola om att utbildningen ska vara kul och rolig, och därför skickar vi in skärmar, ipads, datorer och allt vad det är. Det har naturligtvis varit en lovvärd ambition, men problemet är att det inte har fungerat. Det har blivit mer stök, mer distraktion och sämre kunskapsresultat.

Vi kommer inte ifrån att skärmarna är ett stort problem i skolan. På många skolor har man kastat in elevuppsättningar med ipads i skolan, en-till-en-datorer. Sedan har man hållit tummarna och hoppats på det bästa. Resultatet har blivit att lärare och elever inte vet hur de ska använda verktygen. Eleverna blir oroligare och lär sig mindre, och det blir stökigare i klassrummet.

En ansvarsfull regering gör någonting åt det problemet. Det är därför som vi satsar på fysiska läromedel. Vi vrider tillbaka utvecklingen och ser till att digitala verktyg bara används just där de gör nytta. De ska inte användas som spelmaskiner eller distraktionsmoment som det tyvärr ser ut på många skolor i dag. Jag menar att det är att ta ansvar.

(Applåder)

Anf. 24 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Ledamoten säger att på många skolor används digitala lärvraktyg som spelmaskiner, underhållning, och att det bara kom till som något lustigt påhitt. Det är något av ett hån mot de utbildade förskollärare och lärare som tar väldigt seriöst på att förbereda barn och elever för den framtid som de ska gå ut i och den nutid som vi nu lever i.

Regeringen tar inget ansvar för skolans digitalisering. För ett år sedan tyckte skolministern att det var väldigt viktigt att ha en strategi från regeringen för det. Sedan har man ändrat sig och nu lämnat ett begränsat uppdrag till Skolverket att utveckla stöd.

Jag skulle gärna välkomna att regeringen tog ansvar så att man vet vart vi är på väg, utöver enkla fraser som från skärm till pärm. Så enkel ser verkligheten, samtiden och framtiden inte ut.

Någonting annat som Mathias Bengtsson lyfte fram var vikten av disciplin för att det ska bli lugn och ro i klassrummet. Bland annat elevorganisationerna lyfte fram underlag som visar att det handlar om vikten av att bygga förtroendefulla relationer mellan lärare och elever för att skapa studier.

Jag hör inte att man talar lika mycket om att lärare ska ha tillräckligt med tid för sina elever och tid att bygga de förtroendefulla relationerna. Det vi ser nu är att lärare får allt mindre tid med sina elever och att viktiga personer inte längre kan vara kvar på skolorna. De är de viktiga vuxna för eleverna och särskilt för de elever som kanske har lite tuffare förutsättningar i skolan.

Det är ett val som regeringen gör. Regeringen satsar inte på skolan. Regeringen gör knappt det minsta möjliga som behövs. Vi är flera partier som ser möjligheter att satsa på skolan. Varför gör inte regeringen det?

Anf. 25 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag väljer att svara på frågorna bakifrån och fram. Jag börjar med Miljöpartiets inflationsbrasa, som den budget som man har lagt fram faktiskt är.

Vi har helt enkelt olika politik Miljöpartiet och Kristdemokraterna om vad det innebär att satsa på skolan. Att låna upp pengar och spräcka statens budgetramverk till löpande utgifter är en dålig idé, för det kommer att spå på inflationen. Det hjälper inte kommunen, skolorna och eleverna. Det gör tvärtom så att de får mindre pengar i slutändan.

När det kommer till tid för barnen och disciplin menar jag att Miljöpartiet börjar i fel ände. De säger att lärare har för lite tid för barnen, och därför kan man inte hålla ordning och reda. Jag tror att det är tvärtom. Det är för att man inte håller ordning och reda som man inte får tid för barnen.

Det är för stökigt på lektionerna i dag. Man måste ägna mycket tid åt stöket och att hantera oordningen. Därför får man inte tid till undervisningen och tid att bygga relationer med barnen. Jag vill nog bestämt mena att regeringens satsningar för trygghet och studiero kommer att ge mer tid för läraren med barnen.

När det kommer till digitala verktyg upplever jag att ledamoten lägger orden i min mun när hon hävdar att jag har hånat de lärare som använder digitala verktyg på ett bra sätt. Så är det absolut inte. Jag har ingenting emot att man använder digitala verktyg där det fungerar.

Problemet i svensk skola är att man har kastat in det utan att ha en plan för hur det ska användas. Det finns alltför många skolor där elever gör andra saker på sina datorer och skärmar och där lärare inte använder de digitala verktygen på något evidensbaserat sätt i undervisningen.

När vi också vet att skärmar är skadligt för barn att använda i för stor omfattning tycker jag att det är rimligt att ta bort skärmkravet från till exempel förskolan. Det är en bra politik som jag gärna står bakom.
(Applåder)

Anf. 26 DANIEL RIAZAT (V):

En väl fungerande utbildning, från förskolan till yrkesutbildningar och universitet, är helt avgörande för att alla människor ska ha en stark grund att stå på genom livet. Vi vill se en skola med ett brett uppdrag och kapacitet att stödja varje barn under uppväxten. Den har en viktig roll att spela i att kompensera för klasskillnader och andra skillnader i förutsättningar.

Skolan behöver bygga på en människosyn och pedagogik som är grundad i vetenskap och beprövad erfarenhet och inriktad på att stärka människors möjligheter att leva goda liv. Den är en viktig del av den demokratiska infrastrukturen som kan bygga sammanhållning och stärka förmågan att delta som en aktiv medborgare i samhället. Därför ska också elever och studenter ha rätt till inflytande i och över sin utbildning genom hela utbildningssystemet.

Marknadsskolan är ett historiskt misslyckande som visar vilka djupgående konsekvenser fel ägandeformer, marknadslogik och minskad gemensam styrning kan leda till. Gemensamt ägande är det tryggaste alternativet för att säkra att skolor drivs med helhetssyn och genuin omsorg om elevernas bästa. För att bygga upp och återuppbygga den jämlika skolan menar vi i Vänsterpartiet att staten behöver ta över huvudansvaret för den

svenska skolan och att marknadslogikens friskolesystem behöver avskaffas i grunden.

En fråga som är särskilt viktig när det kommer till marknadssystemet i skolan är att vissa privata skolkoncerner har undantag i lagstiftningen om kravet på lärarlegitimation eftersom de bedriver en stor del av undervisningen på engelska. Den som undervisar på ett annat språk än svenska behöver inte ha lärarlegitimation. Detta är något som vi i Vänsterpartiet menar måste förändras. De undantag som gäller för vissa privata skolverksamheter, främst skolkoncerner, som rör kravet på lärarlegitimation måste tas bort. Lika villkor ska gälla i hela det svenska skolväsendet.

Det är inte så ologiskt att undantaget finns. Vi har tyvärr en majoritet av riksdagens partier som år efter år har gjort vad de kan för att möjliggöra för skolkoncerner som enbart bryr sig om vinsten att också komma på nya metoder för att utöka sina vinster och sin marknadslogik. Att sätta i system att ha obehöriga lärare är en del av detta system och av marknadslogiken.

Vidare är det viktigt att förbättra lärarnas och hela skolpersonalens arbetsvillkor för att kunna motverka bristen på lärare och andra yrkesgrupper i skolan. Arbetsmiljön och arbetssituationen i skolan är de vanligaste skälen till att lärare i dag väljer att arbeta med något annat än det som de är utbildade till. För att förbättra lärares arbetsmiljö behöver lärare få fler kollegor som har annan kompetens än att vara just lärare. Men det behövs också fler lärare som är behöriga. Det behövs bland annat en förbättrad elevhälsa. Om barn mår dåligt är det viktigt att de får ett professionellt bemötande. I dag faller det ansvaret alldeles för ofta på redan överbelastade lärare. Men vad är regeringens svar? Jo, nedskärningar och fortsatt marknadslogik. Med en bättre arbetsmiljö och större satsningar på skolan kan vi få fler behöriga lärare att komma tillbaka till läraryrket och arbeta inom skolan. Med den väg som regeringen har valt kommer detta inte att hända.

En annan viktig fråga som Vänsterpartiet har en reservation om handlar om att det i nuläget endast är genom skolan som alla barn och unga kan nås av en fullgod undervisning i medie- och informationskunskap. Lärare behöver som ett första steg ett kunskapslyft inom detta område. Vi vet att det är viktigt med källkritik och att källtillit är en viktig komponent i det demokratifrämjande arbetet. Om man som ung inte vågar lita på etablerade medier och inte får lära sig att skilja på vad som är fakta och vad som är åsikter kommer detta att skada den svenska demokratin. Det räcker att titta på dokumentären som kommit från *Kalla fakta* de senaste dagarna för att förstå hur denna skada kan uppstå i en demokrati.

Vi menar därför att regeringen bör ge ansvariga myndigheter i uppdrag att inrätta ett kunskapslyft för lärare i medie- och informationskunskap. I ärlighetens namn borde kanske också riksdagen och ledamöterna i vissa partier få en sådan utbildning.

En annan fråga som är väldigt viktig och som går hand i hand med det jag nämnde tidigare är den psykiska ohälsan bland barn och unga, som har ökat de senaste åren. Det ställer krav på elevhälsan och på barn- och ungdomspsykiatrien som vi inte har sett tidigare. Samtidigt sker detta under en tid då det pågår stora nedskärningar i både barn- och ungdomspsykiatrien och elevhälsan.

Denna utmaning reser också frågan hur vi bäst förebygger psykisk ohälsa. För att kunna arbeta förebyggande på ett effektivt sätt behöver vi gå in i frågan vad som har lett till att den psykiska ohälsan har ökat bland barn och unga. Det finns inte bara ett svar på denna fråga, men det finns en samling av olika svar som vi som politiker är skyldiga att utreda och se till att motverka. Därför har vi i dag gjort gemensam sak med Socialdemokraterna i denna fråga, och Vänsterpartiet kommer också att rösta för bifall till vår gemensamma reservation, nummer 24, som Socialdemokraternas representant yrkade bifall till.

Skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer måste finnas närvarande i skolverksamheten i betydligt större utsträckning än i dag. Likt prognosen som Skolverket sammanställer när det gäller behovet av lärare och förskollärare är det nödvändigt att även ta behovet av personal inom elevhälsan på större allvar och också utreda det.

Vänsterpartiet menar att dessa funktioner bör stärkas. Det är tid att vi tar ungas psykiska ohälsa på större allvar. Vi menar därför att skolmyndigheterna bör få i uppdrag att utreda behovet av fler skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer under de kommande åren.

Jag yrkar bifall till reservation nummer 6 i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 27 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om den parlamentariska sed vi har här i kammaren att ett anförande riktas till talmannen och därför bör inledas med "herr talman" eller "fru talman". Bara "talman" går också bra.

Anf. 28 MONA SMEDMAN (C):

Fru talman! Här är vi i dag, den 16 maj. För många elever slutar skolan inom en månad. Många är de barn som ser fram emot sommarlov – smult-ron på strån, bara ben som strax blir alldeles prickiga av myggbett, svalkande bad och häng med kompisar.

Visst är det den känslan som vi vill att alla våra barn och ungdomar ska gå in i sommarlovet med? Ja, fru talman, jag ser på ledamöternas drömmande blickar att de nu kommer tillbaka till sin sommarlovskänsla.

Man ska också ha med sig den fina tanken: Nu har jag gått ännu ett år i skolan och fått med mig kunskaper och färdigheter som jag har nytta av framåt, och det visas minsann i kuvertet som innehåller mina betyg.

Men verkligheten ser inte så ut för alla. Var fjärde elev går ut skolan med underkänt, F, i minst ett ämne. Vilken signal skickar vi till de eleverna? Jo, att du duger inte. Den ljusnande framtid är inte för dig.

Tänk den tanken, fru talman: Skolan, vuxenvärlden, tycker inte att jag duger något till. Hur lätt är det inte då att hamna snett? Vad gör det med den ungas psykiska hälsa?

För några veckor sedan stod jag här i talarstolen och pratade om övergripande skolfrågor. Då lyfte jag forskning som visar på att den enskilt största faktorn för att du ska få ett bra liv efter skolan är att du klarar skolan med godkända betyg. Det är klart att det är många faktorer som spelar roll för att alla elever ska klara att bli godkända, men något som verkligen behövs utredas är betyget F. Vilken funktion fyller det betyget mer än utslagning?

Den hårda godkäntröns som finns i dagens skola och det tillhörande betyget F kan ge stora negativa konsekvenser för elever och leder också till negativa konsekvenser för lärarnas arbetsmiljö. Även Produktivitetskommissionen, som är tillsatt av Finansdepartementet, och Sveriges Lärare vill se över betyget F. Abstrakta betygskriterier och en skarp gräns funkar inte tillsammans.

Jaha, fru talman, kanske någon sitter här och tänker, vill Centerpartiet sänka förväntningarna på eleverna? Då kan jag lugna er på den punkten. Det vill vi då rakt inte. Tvärtom kännetecknas en bra skola av höga förväntningar. Det finns entydig forskning som visar att höga förväntningar är avgörande för alla elevers kunskapsresultat – höga förväntningar och tydliga mål. När det är abstrakta betygskriterier saknas den tydligheten.

Precis som en kedja hänger ihop i sina länkar hänger elevers hälsa tätt ihop med deras möjligheter att nå kunskapsmålen. Av skollagen behöver det därför klart och tydligt framgå, tycker vi i Centerpartiet, att rektorerna ansvarar för och samordnar elevhälsan. Det, fru talman, ska vara ett ansvar som inte går att delegera bort. Det handlar till stor del om det faktum att rektorn är den som har budgetansvar och därför ytterst kan fatta beslut om mer resurser och rekryteringar. Genom att vi lyfter ansvaret till högsta nivå på skolorna kommer det att finnas ett lagkrav om att ta elevhälsan på allvar på alla skolor.

Skolledningen och skolhuvudmännen behöver också bättre stöd i sitt uppdrag för att främja elevers hälsa och utveckling. En särskild vägledning om rektorers och skolhuvudmäns ansvar i fråga om hälso- och sjukvård ska därför utformas så att elevhälsoarbetet blir mer likvärdigt oavsett var i landet skolan ligger. För att vi ska kunna få en helhetsbild av ungas behov och utmaningar och erbjuda ett mer heltäckande stöd behövs vidare en bättre samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Fru talman! Alla ska ges möjlighet att göra en livsresa och uppnå sina livsdrömmar. Därför yrkar jag bifall till Centerpartiets reservation nummer 22.

(Applåder)

Anf. 29 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Läraryrket är det viktigaste yrket vi har i Sverige. Det är varje lands viktigaste yrke. Gäller det även i ingenjörsländet Sverige? Man skulle kunna tänka sig att ingenjör är det viktigaste yrket. Men det blir inga ingenjörer om de inte träffar lärare först. Är läraryrket det viktigaste yrket i kunskapsnationen Sverige? Ja, det är det.

Var och en av oss som sitter här i kammaren kan frammana en bild av en lärare som har betytt något särskilt för den vi är i dag. Jag, som är lärare, vet att det här gäller också för lärare. Man kommer ihåg elever som också har format en själv som lärare.

Just nu tänker jag på min bildlärare från högstadiet som jag stötte på för några veckor sedan under en valkampanj. Det var lite överrumplande. Det blev ett rörande möte för oss båda två. Vi har inte setts på väldigt många år. Jag tänker mig att ni här också har sådana minnen. Nu kan ni alltså ta fram era telefoner, leta rätt på den lärarens telefonnummer och skicka ett sms eller något.

Det här gäller alla yrken i hela utbildningssektorn. Det gäller skollärare, speciallärare, elevhälsan, skolbibliotekarien, kocken, vaktmästaren och de som städar. Alla är viktiga för eleverna de möter.

Miljöpartiet vill att fler ska drömma om att bli lärare, om att vara den som möter barnen på förskolan, ser dem växa och erövra språk och sociala färdigheter och ser dem gå från att rita huvudfotingar till att bli konstnärer och från att läsa kartongböcker till bokslukaråldern och till att bli fullfjädrade romanläsare. De får se eleven noggrant skriva sitt namn för första gången, kanske med någon bokstav spegelvänd, för att sedan kunna utveckla skrivandet till ett verktyg för att tänka och lära.

När vi pratar om lärarbrist och förutsättningarna för läraryrket vill jag att ni ska komma ihåg att lärarutbildningen är den största utbildningen på våra lärosäten. Det är jättemånga som drömmer om att bli just lärare på olika nivåer i vårt skolsystem. Vår uppgift är att se till att de får förutsättningarna för att utöva sitt yrke.

Jag brukar ofta säga att det jag vill och det jag tror skulle vara viktigt för svensk skola är att vi har skickliga lärare som har tillräckligt med tid med sina elever. Många av de problem som vi ändå, åtminstone på vissa sätt, har en gemensam bild av skulle förebyggas om skickliga lärare hade tillräckligt med tid med sina elever.

Men vad innebär det? Det innebär lärare som har en gedigen grundutbildning med en stark vetenskaplig anknytning. Det innebär att man har kontinuerlig fortbildning och kan utvecklas i sitt läraryrke under lång tid. Det innebär att man ska ha tillräckligt med tid med sina elever. Det betyder att man inte kan ha bara en kurs eller en undervisningsgrupp till flera år på raken. Det kan inte heller vara hur många elever som helst i varje undervisningsgrupp. Man behöver tillräckligt med tid för att kunna se, uppmuntra, stödja och vägleda.

Miljöpartiet har stor tilltro till lärares kompetens och erfarenhet. Vi behöver komma tillbaka till ett samhälle som har stor tillit till skolan och dem som jobbar där. Politikens uppgift är att skapa förutsättningar för en skola där vi kan lita till elevernas nyfikenhet och lärarnas kompetens. Lärarna ska ha förutsättningar och mandat att göra ett bra jobb och att möta varje elev utifrån dess förutsättningar och naturliga lust att lära. Det gäller särskilt när eleven har behov av särskilt stöd. Politikens uppgift är inte att detaljstyra vad som ska hända i klassrummet. Det är att ge skolans medarbetare förutsättningar för att använda sin fulla kompetens.

Det här kräver resurser. Det har vi varit inne på tidigare i debatten. Vi har nu en verklighet med en regering som väljer att låta kommunerna bära det ekonomiska ansvaret för en inflation som grundar sig i först en pandemi och sedan ett krig, som har blottat sårbarheter, till exempel när det gäller energiberoendet i Europa. Det är det som driver på inflationen.

Det är inte lärarlöner som jämfört med andra löner på något magiskt sätt driver på inflationen. Det finns inte skäl för att hålla tillbaka i skolan. Ekonomer som tittade på regeringens och oppositionens budgetar i höstas önskade sig mer reformutrymme och menade på att regeringen inte var försiktig utan snål.

Det finns andra partier, bland annat Miljöpartiet, som faktiskt är beredda att investera i skolan och i välfärden. Ja, Miljöpartiet är också berett att investera i den hållbara omställningen. Det gör att vi också kan investe-

ra i välfärden när vi genom lån investerar i omställningen. Men det är inte inflationsdrivande. Det är något vi behöver göra.

Fru talman! Förskola, grundskola och gymnasium är den självklara arenan för hälsofrämjande och förebyggande arbete, eftersom de flesta unga finns där. Elever som har gått i förskolan och gått ut grundskolan och gymnasiet med tillräckliga kunskaper kommer att ha ett enklare liv än de som inte har gjort det. Samhällets uppgift är att ge förutsättningar för detta. Den som vill bygga ett starkt samhälle investerar i ett utbildningssystem som stärker barn, elever och studenter och ser till att de får de kunskaper de behöver för att ha ett gott liv.

Utöver att säkerställa en likvärdig skola för alla är det nödvändigt att också höja kunskapen i skolan när det gäller att identifiera riskbeteenden och att man samverkar med flera olika aktörer för att stärka det brottsförebyggande arbetet. En skola som verkligen leder till en bra utbildning är brottsförebyggande i sig och förebygger ohälsa.

Regeringen lägger väldigt mycket tid på att prata om sina repressiva åtgärder och vad som ska hända när brott har begåtts. Det är inga konstigheter att brott ska följas av väl avvägda konsekvenser. Det är dock väldigt mycket mer intressant att se till att brott inte händer och att ohälsa inte uppstår. Jag saknar verkligen ett förebyggande och främjande perspektiv i regeringens politik.

Det finns några saker som är centrala. Det handlar bland annat om väl fungerande elevhälsa, som arbetar också förebyggande och inte bara åtgärdande. Det måste de ha möjligheter att göra. Det är deras egentliga uppdrag, men de har inte de möjligheterna. Det är också viktigt att resurserna fördelas efter behov. Vi vill se att man reglerar en basbemanning så att man vet att man har en elevhälsa att räkna med.

När vi pratar om skolans vikt i fråga om till exempel förebyggande och brottsförebyggande arbete gäller det att komma ihåg att det är genom att vara just en bra skola som ger en bra utbildning som skolan blir en stark skyddsfaktor.

Slutligen vill jag säga något som det inte står så mycket om i betänkan- det. Det handlar om elevdemokrati och elevinflytande. Det är viktiga mo- ment. Det finns nämligen några som är verkliga experter på att vara elev i svensk skola: de som är elever. De ska ha rätt till inflytande över sin till- varo. En levande demokrati kräver delaktighet. Det innebär att undervis- ning om grundläggande demokratiska värderingar inte är tillräckligt. Man måste också genomföra och bedriva undervisningen på det sättet.

Fru talman! Jag vill att elever ska få mer tid med skickliga lärare. Jag vill att fler elever ska längta till nästa dag i skolan därför att det är kul att vara där, att lära sig och att utvecklas. Jag vill också att fler ska drömma om att bli lärare och vilja arbeta i skolan – Sveriges viktigaste arbetsplats.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 9, som handlar om att visa större tillit till lärarna och professionerna som arbetar i skolan.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Anf. 30 ULRIKA HEINDORFF (M):

Fru talman! Sverige ska ha ett tryggt skyddsnät för den som blir sjuk eller arbetslös. Detta är en självklar utgångspunkt för Moderaterna. Men lika viktigt är att det ska löna sig att arbeta och att alla som vill och kan ska få den möjligheten. Det behövs trygghet, incitament och stöd för återgång till arbete.

I dag debatterar vi SfU13, ett omfattande motionsbetänkande med 53 reservationer. Låt mig börja något övergripande, och därmed blir det kanske lättare för er som lyssnar hemma.

Socialförsäkringen består av tre delar, nämligen bosättningsbaserade förmåner, arbetsbaserade förmåner och övriga förmåner. Det är alltså en bred palett av socialförsäkringar. Jag kommer inte att hinna dyka ner i alla delar, men jag ska göra tre nedslag.

Fru talman! Jag vill börja med att lyfta fram alla anhöriga som vårdar en närstående. Vet ni att en miljon människor i Sverige vårdar en anhörig? I en rapport som kom för några år sedan konstaterade man att om man skulle räkna om familjens, de anhörigas, omsorgsinsatser till pengar skulle det motsvara 200 miljarder kronor årligen, vilket är dubbelt så mycket som de kommunala insatserna. Det är verkligen viktigt att lyfta fram allt det arbete som anhöriga gör varje dag, varje timme och varje sekund.

Att vara anhörig innebär att man på olika sätt vårdar, hjälper eller stöder. Det kan vara en äldre person, någon med sjukdom, någon med psykisk ohälsa eller ett barn med funktionsnedsättning. Sedan 2009 finns en bestämmelse i socialtjänstlagen som handlar om stöd till anhöriga som vårdar någon. Den moderatledda regeringen tillsatte 2023 en utredning om hur anhörigstödet ska stärkas, och den ska redovisas här i höst.

Den ekonomiska stöttning man kan ha rätt till kallas närståendepenning. Inspektionen för socialförsäkringen har undersökt hur närståendepenningen fungerar. Granskningen visar att de flesta som ansöker om närståendepenning får ersättningen men att själva ansökningsprocessen är krånglig. Glädjande är att Försäkringskassan nu uppger att man befinner sig i ett utvecklingsarbete för att förenkla ansökningsprocessen. Under 2024 kommer det att bli möjligt med digital överföring av läkarutlåtanden, och det kommer såklart att underlätta.

Fru talman! Jag vill gärna ta upp en fråga i kammaren där de politiska partierna är helt överens – tänka sig! Frågan gäller samordnade insatser, och jag vill särskilt lyfta fram samordningsförbunden, också kallat Finsam. Där ingår representanter från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommuner och regioner, och de arbetar tillsammans med samordnad rehabilitering. Personer som behöver stöd från fler än en myndighet för att närma sig arbetsmarknaden och en egen försörjning får hjälp via Finsam.

I våras fattade den moderatledda regeringen beslut om två regeringsuppdrag som ska bidra till att vidareutveckla myndigheternas samverkan för människor i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Det ena uppdraget var en översyn av den så kallade Finsamlagen. Översynen har varit

efterfrågad i flera år av NNS, SKR och Arbetsförmedlingen, och nu görs en efterlängtat översyn av lagen.

Det är tydligt i forskningen att det behövs ytterligare åtgärder för att stärka samverkan. Det behövs incitament för tidigare samordning och stöd i samordningen, och det behöver också bli tydligare vem som ska ha ansvaret för stödet. Samverkanskompetensen behöver höjas, och mer effektutvärderingar behöver göras.

Jag har möjligen använt mig av det här citatet tidigare, men jag säger vad Pär Johansson, grundaren av Glada Hudik, sa under ett riksdagsseminarium: ”Jag tror på ett samhälle som nyttjar den kraft som finns i människan. Alla förtjänar sin plats.”

Jag vill avslutningsvis säga några ord om den psykiska ohälsan. Som ni här i kammaren och i utskottet vet har de psykiatriska diagnoserna utgjort den vanligaste sjukskrivningsorsaken de senaste tio åren. För att motverka en utveckling mot allt fler längre sjukfall bör stödet vid psykisk ohälsa förbättras och kunskapen om sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa öka. Som en forskare sa på ett seminarium jag deltog i för några veckor sedan behöver vi mer kunskaper och mindre tyckande när det gäller sjukförsäkringen.

Regeringen tar arbetet mot psykisk ohälsa på mycket stort allvar. Bland annat har en nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention tagits fram, och det har utsetts en nationell samordnare för att stärka samhällets förmåga att förebygga suicid.

Forte och Försäkringskassan har etablerat ett forskningssamarbete för att utveckla kompetens och få ny kunskap om psykisk ohälsa i arbetslivet. Det är välkommen och välbehövlig forskning.

Människor som har sjukskrivits behöver mötas av ansträngningar från samhället för att få tillbaka sin arbetsförmåga. Det gäller inte minst arbetsgivaren och även det offentliga, till exempel hälso- och sjukvården. Vi vet att förebyggande arbetsmiljöarbete och ökad jämställdhet är grundläggande för ett hållbart arbetsliv.

Jag tror att vi alla här i kammaren är överens om att målsättningen är en väl fungerande sjukförsäkring som både skapar trygghet vid sjukdom och hjälper människor tillbaka i arbete.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

I detta anförande instämde Marie-Louise Hänel Sandström och Magnus Resare (båda M).
(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.56 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Anf. 31 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Erik Slottnér, statsrådet Lotta Edholm, statsrådet Maria Malmer Stenergard och landsbygdsminister Peter Kullgren.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Statsrådet Erik Slottnér besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Åtgärder mot hat och hot på sociala medier

Anf. 32 ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Liksom många andra här inne engagerade jag mig som ung i politiska ungdomsförbund. Jag fick lära mig den svenska traditionen att skilja på sak och person, motsätta mig hat mot politiska meningsmotståndare och respektera meningsmotståndare.

I dag har vi en situation där ett av riksdagens partier driver fejkkonton och sprider hat och misstro i syfte att öka spänningarna i samhället. Och regeringen har valt att göra sig beroende av det här partiet.

Nu går vi in i EU-valrörelsen. Massor av unga svenskar engagerar sig i valet. Vad tänker regeringen göra för att stoppa det faktum att fejkade konton otillbörligt påverkar valrörelsen?

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att bekämpa spridningen av hat och misstro på sociala medier med hjälp av fejkkonton?

Anf. 33 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan från Ardalan Shekarabi.

Vi är ju många som har tagit del av de senaste dagarnas uppgifter om fejkkonton och fördömt detta å det kraftigaste. Samtliga partiledare i den regering som nu sitter har å det kraftigaste fördömt de uppgifter som kommit fram.

Jag är precis som Ardalan Shekarabi uppvuxen i en ungdomsförbunds-generation där vi har lärt oss att respektera varandras åsikter, att kunna hantera argument i en debatt och därefter kunna ta varandra i hand och vara vänner och att man ska veta källan till olika påståenden.

Den här typen av argumentation, där vi inte uppger vilka vi är, är förvisso inte något helt nytt fenomen. Men det har verkligen spridits i takt med att sociala medier har spridits.

Vi ser naturligtvis mycket allvarligt på detta och får återkomma med åtgärder vid eventuellt behov.

Anf. 34 ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag tackar för den här möjligheten men måste ändå ställa frågan igen.

Om en vecka börjar valet till Europaparlamentet, och människor vill engagera sig i det här valet. Men det bedrivs alltså aktiva hatkampanjer genom fejkkonton mot unga svenskar som engagerar sig politiskt.

Vad avser regeringen att göra? Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att stoppa den här utvecklingen med det parti som regeringen gjort sig beroende av, Sverigedemokraterna?

Anf. 35 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Med anledning av de uppgifter som har kommit fram under veckan förs det nu en dialog mellan samtliga partier men också mellan Tidöpartierna och mellan regeringspartierna.

Jag vet att Moderaternas partisekreterare Karin Enström har bjudit in övriga partisekreterare till ett samtal om detta för att se om vi behöver vidta åtgärder för att undvika det här framöver.

Jag tror dock inte att det här är den första valrörelse där vi får uppleva fejkkonton. Det har funnits i många valrörelser tidigare. Men, med det sagt, de uppgifter som kommit fram är mycket allvarliga.

Gängkriminalitet och elevers trygghet

Anf. 36 PATRICK RESLOW (SD):

Herr talman! Min fråga är riktad till statsrådet Lotta Edholm.

I förra veckan sköts en 38-årig man till döds på Södermalm. Vad som inte har framgått av nyhetsrapporteringen är att dödsskjutningen ägde rum bara 50 meter från en grundskola.

Även om barnen just denna gång hade hunnit lämna skolan väcker det hänsynslösa gängkriminella våldet frågor om skolelevers säkerhet i de områden där de gängkriminella agerar. Vi vet till exempel att det öppet rekryteras ungdomar till kriminella grupper på eller i direkt anslutning till skolgårdar.

Jag skulle därför vilja ställa frågan vilka åtgärder statsrådet tänker vidta för att öka tryggheten för elever som går i skolor i områden där gängkriminella agerar.

Anf. 37 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Det är naturligtvis väldigt allvarligt, det som sker i samhället just nu. Det påverkar också barn och ungdomar, elever, och vi vet att skolan är en rekryteringsbas för de gängkriminella. De allra flesta barn går i skolan, och därför är skolan en sådan plats.

Skolsäkerhetsutredningen har ganska nyligen avlämnat förslag som förhoppningsvis kan avhjälpa en del av det här, till exempel förslaget att skolor ska vara låsta. I dag är så inte alltid fallet; det har funnits en sorts naiv tanke att skolor ska vara öppna. Men självklart ska skolor kunna vara låsta.

Det finns också förslag om att man till exempel ska kunna genomsöka elevers väskor om man tror att någon har med sig vapen eller narkotika och så vidare.

Det är några av de förslag som just nu bereds av Regeringskansliet.

Anf. 38 PATRICK RESLOW (SD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret och kan ställa mig bakom många av de åtgärder som nämns.

En annan väg för att öka säkerheten och tryggheten för eleverna i de här områdena skulle kunna vara att införa ett vistelseförbud inom en viss radie från skolan.

Min fråga är om statsrådet skulle kunna tänka sig att verka för att möjliggöra sådana vistelseförbud.

Anf. 39 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Det är inte en fråga som jag har något svar på i dag.

Möjligheten till vistelseförbud finns redan. Jag gissar att man skulle kunna utsträcka det till att gälla runt skolor. Men det rör naturligtvis enskilda individer.

Jag tror att man också måste se det här i ett mycket större sammanhang så att skolorna blir mer skyddade än de är i dag.

Regeringens åtgärder mot trollfabriker

Anf. 40 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Utrikesutskottet beslutade i dag att kalla in Svenska institutet, Myndigheten för psykologiskt försvar och Totalförsvarets forskningsinstitut, och i justitieukskottet och i försvarsutskottet har man initierat processer med anledning av att Sveriges näst största parti, det största partiet i regeringsunderlaget, har en trollfabrik på sitt partikansli.

Avslöjandet visar att de senaste tre månaderna har 260 000 följare fått över 1 000 inlägg, som haft över 27 miljoner visningar. Desinformation sprids i syfte att vilseleda våra medborgare och omvärlden om bilden av Sverige och driva på hot och hat både inom vårt land och utifrån.

Vad var Sverigedemokraternas roll i LVU-kampanjen?

Vad var Sverigedemokraternas roll i koranbränningarna?

Den här regeringen behöver ta tag i saker och inte bara prata om framöver. Regeringen måste vidta åtgärder här och nu mot de trollfabriker som regeringsunderlaget självt har skapat.

Anf. 41 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag har inte mycket mer att tillägga i denna fråga, som avhandlades här tidigare med ledamoten Shekarabi, än att regeringspartierna tar uppgifterna som kommit på mycket stort allvar.

Jag tycker att det är viktigt att avsändaren i en politisk debatt är synlig och väl känd och att man inte döljer sig bakom anonyma konton.

Detta är ingen ny företeelse. Det har, tror jag, skett under lång tid. Jag vet att det redan under min ungdomsförbundstid förekom fejkade avsändare och olika politiska påtryckningar. Men att det förekommer i den omfattning vi nu ser är mycket allvarligt. Jag kan rent av säga att detta avslöjande visar när politiken är som värst. Samtliga regeringspartiers partiledare har mycket tydligt markerat mot denna förekomst.

Vi förväntar oss att Sverigedemokraterna själva städar upp detta. Sverigedemokraterna har naturligtvis ansvar för att se till att det vi har avtalat i Tidöavtalet respekteras, vilket inte har skett i det här fallet.

Anf. 42 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Jag tycker inte att civilministern ska spela ned detta genom att hänvisa till andra saker. Det här sker här och nu. Detta är bara siffrorna för de tre senaste månaderna.

Nu är vi på väg in i EU-valrörelsen. Det är nu vår demokratis trygghet avgörs. Människor ska göra val. Kan de lita på att inlägget de läser i sociala medier är sant, eller är det falskt? Sveriges näst största parti vill uppenbarligen sprida falsk information, desinformation.

Riksdagen vidtar nu de åtgärder vi kan, men vad gör regeringen i det allvarliga läge som vi nu befinner oss i?

Anf. 43 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag spelar absolut inte ned detta. Jag sa precis att avslöjandet visar när politiken är som värst; det är väl inte att spela ned det som har hänt. Men man gör sig också en otjänst om man isolerar detta och tror att det är något som bara är isolerat till Sverigedemokraterna. Vi vet att fejkkonton och annat förekommer brett och att avsändaren inte alltid är tydlig och synlig. Problemet är alltså större än *Kalla faktas* granskningar visar, men det handlar inte om att spela ned detta.

Nu samtar partierna sinsemellan för att se hur vi kan komma till rätta med detta, för det här måste naturligtvis styras upp.

Sociala medier och rikets säkerhet

Anf. 44 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Herr talman! Flera frågeställare har varit inne på detta tema, men jag vill bli ännu mer konkret.

Att ett visst parti har kontrollerat och drivit anonyma konton är inget nytt, men systematiken och omfånget av detta väcker grundläggande frågor om att partifinansierade konton bidrar till att sätta en bild av instabilitet i landet som inte är sann. När påhittade personer utan kändisskap förvärande nog har tiotusentals följare som taktiskt kommenterar och stärker varandra får det helt onaturlig verkningsgrad på algoritmerna i sociala medier. Riskerna med detta är givetvis att främmande makt använder och spär på iscensättningen av instabilitet i landet för egna intressen.

Min konkreta fråga är därför: På vilket sätt jobbar regeringen för att inhemsk, oproportionerligt stor och fejkad negativ bildsättning inte ska påverka rikets säkerhet?

Anf. 45 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Thand Ringqvist för denna fråga. Det förs nu en dialog mellan partierna om hur vi ska hantera den uppkomna situationen. Som jag hittills under de tio minuter som frågestunden pågått har sagt två gånger och nu upprepar igen: Det som har kommit fram visar när politiken är som värst. Det som har kommit fram är upprörande, och vi vill naturligtvis inte att desinformation ska spridas vare sig i sociala medier eller i traditionella medier. Avsändare ska naturligtvis inte vara anonyma i den politiska debatten.

Men detta är ett större problem. Precis som frågeställaren säger är påverkan från främmande makt och annat över huvud taget ett större problem, och detta är en mycket viktig del i vårt arbete med cybersäkerhet och försvarspolitik. Det är något som också lyfts fram i Försvarsberedningens arbete. Detta är ett större arbete som vi kommer att behöva jobba mer med.

Anf. 46 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, som blev något mer konkret.

Lättanvända AI-program finns redan nu tillgängliga för att anonymt skapade, kontrollerade upplopp på sociala medier ska bli monumentalt mycket större än det vi ser i dag. Jag vill därför förtydliga frågan: På vilket sätt jobbar regeringen, i Sverige och i EU, för att denna och framtida valrörelser ska styras av ett meningsutbyte mellan väljare och inte av intresser med rymligt samvete när det gäller att iscensätta fejkade debatter?

Anf. 47 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tror att flera av mina ministerkollegor skulle kunna berätta hur man på olika sätt arbetar inom sina respektive områden. Inte minst ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin skulle kunna ge ett mer uttömmande svar.

Jag kan dock säga att en fråga som jag som civilminister har på mitt bord är AI-förordningen, där det nu verkligen regleras att om man interagerar med exempelvis ett AI-system måste användarna av systemet få information om detta, just för att undvika social manipulering och otillbörlig påverkan. Detta är ett konkret exempel som jag hann nämna under de sekunder jag hade på mig.

Stopp för fiske av sill och strömming

Anf. 48 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren.

Herr talman! Östersjön är i kris. Sill- och strömmingsbeståndet har minskat med 80 procent de senaste 30 åren och befinner sig på randen av en kollaps. Med fortsatt fiske finns 25 procents risk att beståndet kollapsar och inte blir ett fungerande lekbestånd.

Miljöpartiet kräver ett nödstopp för fisket för att vi ska rädda sillen och strömmingen. Det finns goda skäl inte bara för ett friskt och levande hav, utan det skulle också rädda kustfisket. Utan fisk finns ingen fiskenäring. Detta är också vad EU-kommissionen har sagt, och kommissionen föreslog ett fiskestopp utifrån den gemensamma lagstiftning vi har, som jag tror att alla i det här rummet står bakom. När det ser ut så här slår nödbromsen in.

Trots detta har vi en regering som har gått med på höga kvoter för sill – något lägre än tidigare men ändå väldigt höga, mot vetenskapen. Frågan är alltså varför regeringen går emot lagstiftningen och kommissionens krav på att agera. Kommer det att bli ett fiskestopp?

Anf. 49 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Vi har valt att delta i den här förhandlingen. Vi har valt att inte ställa oss bredvid och skrika och säga nej och därmed inte vara med och kunna påverka hur kvoterna blir. Detta har lett till att den första förhandling som jag som fiskeriminister från svensk sida var med i gav ett resultat som kan jämföras med resultatet när Miljöpartiet gjorde i sin sista förhandling när ni satt i regering. Er förhandling landade i kvoter som var 70 procent högre än dem som vi lyckades få till.

Dessutom har vi för första gången fått ett under vissa perioder totalt trålförbud. Alla nationer omfattas av det; ingen får fiska i Östersjön under vissa utpekade perioder, just för att skydda leken för sillen och strömmingen.

Anf. 50 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Landsbygdsminister Kullgren säger en sak men gör en annan. Han visar beslutsamhet och, som ofta framförts, stolthet över förhandlingen, som borde ses som ett misslyckande. Hur ska man nu från svensk sida göra allt man kan för att vidta åtgärder som faktiskt skyddar beståndet? Dessa fiskar kommer nu i stället att fiskas upp. Kommer ni att vidta några åtgärder för att minska fisket eftersom vi fick en högre kvot än vetenskapen rekommenderade?

Anf. 51 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Det tål att upprepas att senast Miljöpartiet satt i regering var kvoterna 70 procent högre. Detta ska man komma ihåg; det låter inte så i debatten.

Vi var med i debatten i stället för att ställa oss vid sidan av och säga nej, vilket garanterat hade lett till högre kvoter. Det hade möjligtvis hjälpt någon opinion, eller så hade det varit enklare att vara fiskeriminister i Sverige. Men det hade inte hjälpt en enda sill eller strömming.

Det är så här politiken går till. Man är med vid bordet och förhandlar och gör precis allt man kan för att komma så långt som möjligt i den riktning man önskar.

Effekterna av EU:s migrations- och asylpakt

Anf. 52 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Herr talman! Jag tror att vi alla minns sensommaren och den tidiga hösten 2015. Det var ett år då 160 000 människor sökte sig till vårt land. I en stormig tid, som det var då, tog Sverige ansvar medan få andra gjorde det – det var inte hållbart. Med en kroniskt misskött integration, utanförskap och en oförmåga att prata om vilka värderingar som följer med att leva, bo och verka i det här landet var det alldeles uppenbart att det inte var hållbart.

I veckan antogs så migrationspakten i EU. För första gången på länge har vi nu, herr talman, en sammanhållen europeisk migrations- och invandringspolitik – något som vi 2015 såg att vi saknade. Det är bra för Europa.

Jag vill fråga migrationsminister Maria Malmer Stenergard: Hur kommer den nya migrationspakten att påverka Sveriges och Europas invandringspolitik? Vilka specifika åtgärder planeras för att hantera eventuella

förändringar i migrationsflödena? Kan ministern berätta vad detta innebär för oss här i Sverige?

Prot. 2023/24:115

16 maj

Frågestund

Anf. 53 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Tack, Gustaf Göthberg, för frågorna! Det kommer bli att svårt att hinna med att svara på alla på en minut.

Det är oerhört positivt att EU:s ministerråd nu har fattat det sista beslutet för att vi ska få asyl- och migrationspakten på plats. Det är viktigt för att vi bättre ska prioritera dem som har skyddsskäl och ha bättre kontroll vid EU:s yttre gräns, vilket också gynnar den fria rörligheten i EU. Vi ska stärka återvändandet och också samarbetet med tredjeländer.

Före, under och efter det svenska ordförandeskapet har vi varit starkt drivande för att få detta på plats. Jag är väldigt stolt över att vi också lyckades lösa de allra svåraste frågorna under vårt ordförandeskap. Det är ett viktigt steg, inte bara för att få ordning på invandringen utan också för att stärka det europeiska samarbetet. Jag tycker att vi härigenom visar att vi får helt andra förmågor att hantera gemensamma problem och att det är gränsöverskridande arbete som krävs för att lösa gränsöverskridande problem.

Anf. 54 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Migrationsministern noterade också det mycket viktiga att hon själv ju var med och förhandlade fram detta under det svenska ordförandeskapet. Jag kan notera att det också var en moderat Europaparlamentariker, Tomas Tobé, som var drivande för detta i parlamentet.

Nu närmar vi oss EU-val igen. Om en vecka kan svenska folket gå till val. Hur avser migrationsministern att arbeta med nästkommande Europaparlament för att i framtiden se till att vi inte återvänder till det läge vi hade 2015 utan att vi får en kontrollerad invandring till Europa?

Anf. 55 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag själv, regeringen och Tomas Tobé kommer att jobba för att vi parallellt med att vi implementerar pakten ska se till att den verkligen fungerar i praktiken. Detta är ingen liten uppgift. Då måste vi också arbeta mer i den externa dimensionen och förhindra de livsfarliga resorna över Medelhavet, och det kan vi bara göra i samarbete med tredjeländer. Detta är någonting som vi måste utveckla. Här har vi också ett samarbete med många andra länder för att driva på i de frågorna.

EU:s skogspolitik

Anf. 56 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Våra svenska skogsägare och våra skogsbolag är alltmer oroade över EU:s skogspolitik. En av Sveriges stora skogsägare, FAM, har nyligen pekat på den stora klimatnytta som skogsnäringens produkter ger genom att ersätta fossila produktalternativ. Konsultbolaget Afry har beräknat hur mycket större klimatutsläppen hade varit ifall de trävaror som i dag produceras inom EU i stället hade tillverkats av betong, stål eller plast.

Man kom fram till att den europeiska skogsproduktionen på detta sätt ersätter utsläpp motsvarande 50 miljoner EU-medborgares utsläpp.

Skogsnäringen efterfrågar en ny inriktning på EU:s skogspolitik som ser de stora klimat fördelar som skogsnäringens produkter ger. Min fråga till landsbygdsministern är hur regeringen agerar för att nå samma mål.

Anf. 57 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Skogen är oerhört viktig för Sveriges välstånd historiskt men också i framtiden. Regeringen har varit tydlig, inte minst i regeringsförklaringarna, med att skogsbruket inte ska begränsas utan fullt ut kunna vara med och bidra till jobb och tillväxt i hela landet och också till det viktiga klimatarbetet. Vi har exempelvis tillsatt en skogsutredning och aktiverat oss betydligt mer på EU-nivå.

Jag kan väl bara konstatera att jag är väldigt glad och nöjd med att det var den här regeringen som förhandlade om det så kallade förnybarhetsdirektivet och att det var vi som förde den svenska talan kring naturrestaureringslagen. Annars hade vi fått stora konsekvenser för svenskt skogsbruk.

Anf. 58 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Statsrådet nämner just naturrestaureringslagen. Det rapporteras i medierna om att lagen har stött på patrull efter bland annat opinionsbildning från statsrådet själv. Kan statsrådet berätta något mer om vad som sker med lagförslaget just nu?

Anf. 59 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Detta är en fråga som hanteras i miljöministerrådet. Men vi kan ju konstatera att när den skulle upp där fanns inte den kvalificerade majoritet som behövdes. Vi får väl se vart det hela tar vägen. Men fler och fler länder konstaterar ju precis som Sverige att om man ska gå med på något i den här riktningen behövs det betydligt större flexibilitet för de enskilda medlemsländerna, vilket också var den svenska linje som vi drev.

Avvecklingen av minkfarmer

Anf. 60 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Även min fråga går till landsbygdsministern. Det är en uppföljning av en fråga jag ställde tidigare i år och gäller avvecklingen av minkfarmerna.

Inga domesticerade djur har valt sin tillvaro. Det har i stället vi gjort åt dem, och det innebär att vi har ett stort ansvar för hur vi hanterar dem. Det är upp till oss att se till att de har det bra och att de får utlopp för sina naturliga beteenden.

Vi ska vara stolta över det svenska djurskyddet. Det är en av de starkaste konkurrens fördelarna för svensk livsmedelsindustri, för att bara nämna något. Det måste vi värna och stärka.

Jag är genuint glad över att vi nu ser ett slut på pälsindustrin i Sverige. Men jag väntar på att få fira på riktigt, så min fråga till landsbygdsministern är: Hur går det med avvecklingen – kommer vi att få se den sista minkfarmen stängas innan årets slut?

Anf. 61 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Det kan jag inte lova att vi får se. Det vore fel av mig att lova det.

Det jag däremot kan konstatera är att vi har nått en uppgörelse med industrin. Vi för dialog med EU-kommissionen, som ju behöver ge ett godkännande när man gör den här typen av uppgörelser. Jag har goda förhoppningar om att det inte ska vara några problem, för detta är ju inget särskilt branschstöd utan handlar om att vi har prioriterat medel för att kontrollerat avveckla en näring i Sverige. Men just nu ligger detta alltså i den fasen att vi för dialog med EU-kommissionen. Men om det skulle vara så att vi inte hinner bli färdiga med allt under året kommer vi att fortsätta arbetet tills det är färdigt.

Anf. 62 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Stort tack, statsrådet, för svaret! Jag ser fram emot den dag jag kan fira. Det känns bra att vi i regeringssamarbetet har jobbat hårt för detta. Jag har egentligen ingen mer fråga till statsrådet.

Anf. 63 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten! Det var en väldigt trevlig fråga. Men jag avböjer att ge fortsatta kommentarer till detta.

Djurskyddslagstiftningen och hundattacker

Anf. 64 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Herr talman! För nästan exakt ett år sedan blev Louise Dahlberg och hennes son Liam oprovocerat attackerade av en rottweiler i Kristinehamn. Liam var bara sex veckor gammal och låg och sov i sin barnvagn när hunden plötsligt anföll. Liam blev allvarligt skadad och var tvungen att föras till Örebro med ambulanshelikopter för akutvård. Ännu syns ärren i hans ansikte, och mamma Louise plågas fortfarande av hemska minnesbilder från händelsen.

Trots att anmälan gjordes både till polisen och till länsstyrelsen finns hunden fortfarande kvar hos sin ägare. Louise vågar inte längre röra sig som vanligt hemma i Kristinehamn och önskar att hunden hade blivit omhändertagen eller avlivats. Jag håller verkligen med.

Djurskyddslagstiftningen är tydlig. Det är olagligt att inneha eller avla fram individer med extremt stor kamplust. Den typen av aggressivt beteende får inte förekomma bland våra svenska hundar. Därför vill jag fråga landsbygdsministern vad regeringen tänker göra för att se till att lagstiftningen följs och att inga fler angrepp sker.

Anf. 65 TALMANNEN:

Jag påminner om att det enligt ordningsreglerna inte är tillåtet att kommentera enskilda ärenden vare sig som riksdagsledamot eller som minister.

Anf. 66 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tror att det knyter sig i magen på alla som har haft en bebis i sin famn bara av tanken på att ett djur – eller en människa, för den

delen – skulle skada barnet, och kanske extra mycket om det är ens eget barn.

Vi har problem med hundattacker i Sverige. Vi ser alldeles för många riktigt grova attacker. I grund och botten handlar det om att den som äger en hund ska hålla pli på den hunden. Klarar man inte av det ska man inte ha en hund, väldigt enkelt uttryckt. Och när det ändå går åt skogen måste vi ha myndigheter som kan kliva in och göra sitt arbete på ett bra sätt.

Därför har vi gett uppdrag till Statskontoret, som nu har återkommit med en rapport. Där pekar man på flera brister i det här arbetet. Detta håller vi nu på att analysera. Tycker vi att förslagen räcker genomför vi dem. Eller behöver vi gå ytterligare steg?

Kulturbärande föreningar och Statens fastighetsverks hyressättning

Anf. 67 BJÖRN TIDLAND (SD):

Herr talman! Min fråga går till civilminister Erik Slottner. Statens fastighetsverk förvaltar cirka 2 300 statligt ägda fastigheter. Skansen Lejonet och Skansen Kronan i Göteborg är två exempel. Dessa två landmärken i staden Göteborg är en del av vår identitet och vårt gemensamma kulturarv.

Skansen Lejonet renoverades på 70-talet av Götiska Förbundet, och förbundet är sedan 1975 hyresgäst i skansen. Götiska Förbundet har förvaltat fastigheten väl och anordnar regelbundna visningar i borgen för allmänheten. Ett 50-årigt hyresavtal löper snart ut, och det är osäkert om Götiska Förbundet har ekonomiska resurser att stanna kvar i Skansen Lejonet.

Så till själva frågan: Hur arbetar ministern för att Statens fastighetsverk ska anpassa sina hyressättningar när det gäller långa avtal så att kulturbärande föreningar kan fortsätta att ideellt förvalta det svenska kulturarvet?

Anf. 68 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Det kan vara så att frågeställaren tror eller anar att Statens fastighetsverk ligger inom civilministerns ansvarsområde – jag får nästan den känslan av frågeställningen. Så är det inte, utan det är finansmarknadsminister Niklas Wykman som ansvarar för Statens fastighetsverk och som därmed kan svara på denna fråga.

Jag gör inte bedömningen att frågan är av allmänpolitisk karaktär, och jag kan tyvärr inte svara på den fråga som ställs om dessa enskilda fastigheter. Jag får be frågeställaren att eventuellt återkomma med en fråga till den minister som ansvarar för myndigheten.

Betesrätten

Anf. 69 KAJSA FREDHOLM (V):

Herr talman! Enligt Dagens Nyheter diskuteras det i en pågående utredning om att ta bort betesrätten. Det är en utredning som är tillsatt av högerpartierna och Sverigedemokraterna och som handlar om att stärka jordbrukets konkurrenskraft och värna djurskyddet.

Nuvarande lagstiftning, som säger att mjölkkor måste få grönbeta på sommaren, kom till tack vare bland andra Astrid Lindgren på 1980-talet. Vi är många som tycker att det är bra att alla mjölkkor i landet ska ha tillgång till grönbeta under minst sex timmar varje dygn under betes-

säsongen. Därför vill jag fråga landsbygdsminister Peter Kullgren om han kan lova svenska folket att betesrätten kommer att behållas.

Prot. 2023/24:115

16 maj

Frågestund

Anf. 70 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Detta stämmer såtillvida att Dagens Nyheter har rapporterat om två anonyma källor som hävdar att en utredning, som handlar om konkurrenskraft med bibehållen djurvälstånd och bibehållet djurskydd, eventuellt kan lägga fram ett förslag om en förändrad betesrätt.

Med den inledningen hoppas jag att flera förstår att det är omöjligt för mig att kommentera något som jag inte har varit i närheten av eller fått på mitt bord.

Regeringen har gett ett brett uppdrag, som är oerhört viktigt, om hur vi ska stärka konkurrenskraften för det svenska lantbruket. Men där är vi också noga med att säga: Vi ska inte försämra någon djurvälstånd i Sverige. Snarare ska utredningen också komma med förslag på hur vi kan arbeta än mer effektivt för att öka djurskyddet i hela Europa.

Men när det gäller hur man gör den bedömningen får utredningen först komma med ett förslag innan jag kan uttala mig.

Trollfabriker och påverkanskampanjer från främmande makt

Anf. 71 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Jag skulle gärna vilja höra mer om betesrätten, men min fråga till regeringen rör tyvärr de så kallade trollfabriker som nyligen har avslöjats.

Min fråga är: Har regeringen, via sina myndigheter eller på annat sätt, fått information som gör att det finns anledning att tro att den här typen av trollfabriker – det handlar om de desinformations- och smutskastningskampanjer som vi sett avslöjas – har utnyttjats av främmande makt, exempelvis Ryssland, i fientliga påverkanskampanjer mot Sverige?

Den andra delen av frågan är: Finns det, om ni har fått sådan information, anledning att tro att de som har bedrivit dessa inhemska trollfabriker haft vetskap om att främmande makt har använt sig av trollfabrikernas verksamhet för sina påverkanskampanjer i Sverige?

Anf. 72 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Nu skulle jag säga att vi är inne på mycket känsliga frågor. Jag tycker att det är på gränsen. Är de verkligen allmänpolitiska?

Det är ingen information som jag fått som är offentlig som tyder på detta. Det är alltså ingen information som jag är medveten om som har kommit från myndigheter – det hör förmodligen i så fall till Försvarsdepartementets ansvar – som jag här kan berätta om.

Men det är också mycket möjligt att det har kommit information till myndigheter som inte sprids vidare av just skäl som rör rikets säkerhet. Mitt svar ska inte tolkas som att det inte har kommit sådan information, men det är ingen information som kommit mig till del eller information som kan berättas om offentligt.

Anf. 73 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Just nu pågår kosläpp runt om i landet. Lyckliga kor tar sina glädjeskutt och glädjesprång, och det kan bevitnas av många. Men 1 500 kor har inte fått ta dessa glädjesprång, utan de har fått vara instängda i 18 månader som en del av ett cyniskt experiment. Går det att öka produktionen genom att stänga in kor? Det verkar som att regeringen också går i dessa tankar.

Kosläppen och betesrätten är något att vara stolt över och bland det svenskaste vi har i det här landet. Nu är frågan, som jag ställer till landsbygdsminister Peter Kullgren: Kommer man att välja att driva på för att exportera betesrätten till hela EU och faktiskt höja djurvälståndet i EU, eller kommer man i stället att gå vägen där man tar bort lagen om betesrätten och sänker djurvälståndet i hela Sverige?

Anf. 74 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Svaret är detsamma som tidigare. Det är en utredning som arbetar med detta. Det är omöjligt för mig att kommentera något innan jag har fått utredningens förslag på bordet. Upprinnelsen till detta är två anonyma källor som har vänt sig till ett mediehus. Sedan har det blivit denna debatt.

På europeisk nivå ser det lite olika ut. I vissa länder har man ganska hög grad av bete även för mjölkkor, men jag tror att vi är ganska unika, om inte helt unika, med att ha denna lagstiftning. I flera länder jobbar man i stället med att man, genom den gemensamma jordbrukspolitiken, kan ha rätt till ett ökat stöd när man släpper ut mjölkkor på bete.

Vi ska också komma ihåg att det ser olika ut med djurskyddskraven generellt i många länder. Här har vi kommit väldigt långt med lösdriftsstall och så vidare.

Fisk som en del av Sveriges självförsörjning

Anf. 75 JENNIE WERNÄNG (M):

Herr talman! Jag önskar ställa en fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren. Att vår självförsörjningsgrad ska öka har sällan varit viktigare än i de osäkra tider som vi just nu befinner oss i.

Jag kommer från Öckerö kommun. På västkusten är fisket en del av vårt dna. Kan ministern beskriva det arbete som görs och hur fisk och skalldjur kan bli en självklar del av vår självförsörjning när det gäller just mat?

Anf. 76 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för en viktig fråga!

Jag tror att det har gått upp för betydligt fler, både beslutsfattare och medborgare generellt, att vi är ganska sårbara när det kommer till vår självförsörjningsgrad. Först hade vi en ganska allvarlig torka, sedan en pandemi och nu är det krig i vårt närområde. Alla de brutna leveranskedjor som har kommit som en följd av allt detta visar att vi behöver ha en ökad svensk livsmedelsproduktion inom alla kategorier, och där ingår självklart även hela den blå näringskedjan.

Just därför arbetar vi med att på ett ännu tydligare sätt, hoppas jag, föra in fiskets och den blå näringens betydelse i livsmedelsstrategin 2.0. Det arbetet pågår, och jag hoppas att vi ska kunna landa det på ett riktigt bra sätt i höst.

Prot. 2023/24:115

16 maj

Frågestund

Sveriges genomförande av EU-direktiv

Anf. 77 CAMILLA RINALDO MILLER (KD):

Herr talman! EU startade som ett fredsprojekt, vilket behövdes i efterkrigstidens sargade Europa. Sedan dess har EU utvecklats till att vara så mycket mer. Man jobbar för gränser, frihet, frihandel och mycket annat, vilket har visat sig vara både bra och dåligt.

Sverige är Europamästare i överimplementering, och myndigheter är pådrivande i detta. Ett exempel är pantdirektivet. Ett företag tillverkar vitamshots, flaskan väger för lite och funkar alltså inte i pantmaskinerna. Detta får stora konsekvenser för deras verksamhet. Ett annat exempel är PPWR, där man skriver in att transportförpackningarna inte bara ska vara återvinnbara utan också kunna återanvändas.

Kristdemokraterna vill stoppa EU:s klåfingrighet och även stoppa Sveriges iver att vara Europamästare i överimplementering av EU-direktiv. Min fråga till statsrådet Slottnér är: Vad gör regeringen för att stoppa överimplementeringar och övertolkningar av EU-direktiv?

Anf. 78 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Tack så mycket för frågan, Camilla Rinaldo Miller!

Det här är en viktig fråga och ett problem som tas upp på flera ställen. När jag är ute och reser runt om i landet finns det en misstänksamhet och många frågor angående att Sverige många gånger kanske implementerar EU-lagstiftning lite väl rigitt och i överkant. Därför är det viktigt att vi ser över detta så att vi inte implementerar på ett sätt som försämrar svensk konkurrenskraft eller svensk tillväxt.

Regeringen jobbar just nu med att tillsätta ett implementeringsråd där uppdraget ska vara att ny EU-lagstiftning inte ska överimplementeras. Det här hoppas vi ska komma på plats så snart som möjligt, och det borde det göra inom kort. Därutöver har regeringen under Tillväxtverket tillsatt ett regelförenklingsråd som ska se över hur vi kan förenkla reglerna i svensk lagstiftning, vilket också omfattar väldigt mycket EU-lagstiftning.

Trollfabriker och Sverige-bilden

Anf. 79 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! I dagarna har det avslöjats hur Sverigedemokraterna – regeringens samarbetsparti med anställda i Regeringskansliet – har bedrivit ett systematiskt desinformationsarbete via sin kommunikationsavdelning och via sina närstående tv-kanaler. Det handlar om anonyma konton som sprider klipp med desinformation och som lägger ut bilder och filmer på såväl regeringsföreträdare som oppositionen med falska kommentarer, något som undergräver tilltron till demokratin och viktiga institutioner i vårt land.

Utöver det självklara att detta agerande bidrar till att förgifta det politiska klimatet i Sverige och öka polariseringen kan vi också se att det har påverkat omvärldens bild av Sverige. De fejkade bilderna, kampanjerna och de påhittade kommentarerna når ju utanför Sveriges gränser, och Svenska institutet har kunnat påvisa att Sverige-bilden har förändrats. Det här får effekter när vi nu måste stärka säkerheten på svenska ambassader eller när svenska företag har en tuffare hotbild.

Min fråga till statsrådet Slottnér är därför: Kan regeringen utesluta att den försämrade Sverige-bilden och den ökade hotbilden mot Sverige kan ha förstärkts av de kampanjer som de nu avslöjade trollfabrikerna har genomfört?

Anf. 80 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Tack för frågan, Tomas Eneroth!

Den här typen av frågor om att utesluta saker och ting är väldigt kategoriska, och Eneroth vet förstås att det är väldigt svårt att utesluta i princip någonting.

Jag har kommenterat frågan tidigare under denna frågestund. Regeringspartierna ser väldigt allvarligt på det som har hänt. Vi har tagit kraftigt avstånd och till och med sagt att detta visar på när politiken är som värst. Moderaternas partisekreterare har sammankallat övriga partisekreterare för ett möte för att diskutera vilka åtgärder som vi behöver vidta och hur vi går framåt med anledning av de uppgifter som har framkommit.

Det finns alltså ingen tvekan om vad regeringspartierna tycker och anser om detta och att det utgör ett problem. Det här är fortfarande ganska nya uppgifter. Reportaget är nytt. Nu samlas partierna; låt oss i ordnad form se vilka åtgärder som behöver vidtas. Men det är allvarligt.

Lärares befogenheter

Anf. 81 ANDERS ALFTBERG (SD):

Herr talman! Min fråga går till skolminister Lotta Edholm.

I förra veckan kunde vi läsa om en lärarvikarie som var tvungen att tillrättavisa en elev som ansågs störa ordningen i klassrummet. Enligt uppgift hade lärarvikarien tagit tag i eleven och dragit honom tillbaka in i klassrummet när denne försökte lämna klassrummet trots anvisningar från vikarien. Lärarvikarien polisanmälde av elevens föräldrar för misshandel, något som verkar vara brukligt nu för tiden när normer, respekt och ansvar inte riktigt längre gäller i skolan.

I längden påverkar detta inte bara läraryrkets attraktivitet utan även kunskapsinläringen. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att säkerställa att det är lärarna och inte eleverna eller deras föräldrar som bestämmer i klassrummet?

Anf. 82 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Tack för en stor och viktig fråga, Anders Alftberg!

Vi vet att svenska klassrum är stökigare än i många andra länder och att det här är ett viktigt skäl till våra sjunkande Pisaresultat. Svenska elever kommer för sent oftare. De har större frånvaro. De blir mer störda av mobiltelefoner, både sina egna och kompisarnas, och de har mindre respekt

för lärarna. Allt det här leder inte bara till att många elever känner sig otrygga i skolan, utan det leder naturligtvis också till sämre kunskapsresultat.

Vi har nu tillsatt en utredning som handlar om att öka lärares och rektorers befogenheter att faktiskt se till att det blir lugn och ro i klassrummet. Men jag skulle också vilja poängtera att detta även är ett föräldraansvar. Det är vi föräldrar som uppfostrar våra barn, och det är viktigt att vi lär dem respekt både för andra människor och för skolan som sådan.

Trollkonton och den demokratiska debatten

Anf. 83 MONA SMEDMAN (C):

Herr talman! Den 9 april meddelade regeringen att Svenska institutet fått i uppgift att inrätta en särskild grupp som ska arbeta för att skapa positivt intresse för Sverige och även mota undan felaktiga och negativa bilder av vårt land.

I detta härad kring desinformationskampanjer som sprider en negativ bild har både vice statsminister Ebba Busch och bistands- och utrikeshandelsministern uttalat sig på regeringens hemsida. Försvarshögskolan har också kartlagt tidigare desinformationskampanjer och pekat på samspelet mellan nationella och internationella aktivister, inte minst via sociala medier.

I dagarna har det i TV4:s *Kalla fakta* avslöjats att det även i Sverige organiseras så kallade trollkonton, där anonyma och fejkade avsändare sprider just felaktig eller negativ propaganda om svensk politik och ledande företrädare.

Herr talman! Med tanke på antalet frågor som ställts om detta här i kammaren i dag är det en fråga av tydlig angelägenhet. Min fråga till statsrådet Slottnér är: Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att motverka att nationella desinformationskampanjer, till exempel anonyma trollfabriker, påverkar den demokratiska debatten och bilden av Sverige?

Anf. 84 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Det är helt riktigt så att regeringen jobbar med att stärka Sverige bilden. Vi ser ju att den av olika anledningar har fått sig en törn, inte minst på grund av ökad kriminalitet, gängvåld, koranbränningar och annat.

Detta har gjort oss oroliga för att Sverige bilden har försämrats, och därför har vi gett uppdraget till Svenska institutet, vilket jag tycker är mycket bra. Samtidigt ska dock sägas att den allmänna Sverige bilden fortsatt är god internationellt och att Sverige är ett attraktivt land.

En del av de händelser som vi befarar har lett till en sämre Sverige bild rör just desinformation på nätet. Det är viktigt att jobba med detta, och det är mycket möjligt att det här är en av de saker som man kommer att identifiera.

Apropå det som har kommit fram i *Kalla fakta* kan vi inte säga att all desinformation har kommit från dessa konton; det vore kanske att dra lite för långtgående slutsatser. Det är dock bekymmersamt, och regeringen kommer säkert att behöva återkomma med åtgärder.

Anf. 85 MAGNUS RESARE (M):

Herr talman! Min fråga går till migrationsminister Maria Malmer Stenergard.

I dagarna har en central företrädare och Europaparlamentariker för Sverigedemokraterna uttalat sig i medier om att det skulle pågå ett folkutbyte i Sverige och Europa och om att hela områden i Sverige är förlorade och inte längre är svenska. Jag undrar hur migrationsministern ser på detta.

Anf. 86 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Tack, Magnus Resare, för frågan!

Jag läste denna artikel och tycker att Sverigedemokraternas Europaparlamentsledamot Charlie Weimers ger uttryck för en hopplöshet som jag inte delar. Med regeringens politik får vi nu sakta men säkert ordning på invandringen. Förra året hade vi det minsta antalet beviljade asylrelaterade uppehållstillstånd under hela 2000-talet.

Det är viktigt att invandringen till Sverige minskar för att vi ska kunna vända integrationen. Vi ser stora problem med socioekonomiskt utanförskap, trångboddhet, parallella samhällen och värderingar. Vi ser också utbredda problem med hedersförtryck och antisemitism.

Dessa samhällsproblem ska man inte underskatta. Att ge upp, som Charlie Weimers tycks antyda, löser dock inga problem. Jag är övertygad om att vi med regeringens politik kan vända utvecklingen.

Avslutningsvis vill jag säga att teorin om folkutbyte är en välkänd högerextremistisk konspirationsteori som jag inte tycker att någon etablerad politiker bör sprida.

Skolans undervisning om demokrati

Anf. 87 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Svensk skola ska förmedla och förankra respekt för grundläggande demokratiska värderingar. Nu har det ju avslöjats att det största partiet i regeringsunderlaget systematiskt manipulerar demokratin. Med hjälp av anonyma konton bidrar man till hat, polarisering och splittring i väldigt stor skala.

Min fråga, utifrån att regeringen själv nu legitimerar systematiskt hat mot politiska motståndare via sitt samarbete med Sverigedemokraterna, är vad skolministern avser att göra för att stärka arbetet för att dagens elever ska förstå att demokrati inbegriper respekt för politiska motståndare och öppen debatt.

Anf. 88 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Svensk skola har ju ett väldigt viktigt ansvar för att sprida information och undervisa om demokrati, demokratins funktionssätt, mänskliga rättigheter och respekt för alla människor. Det är oerhört viktigt att skolan tar fullt ansvar för detta uppdrag.

Vi arbetar nu med en översyn av läroplanerna. Jag tycker dock att svensk skollag och svenska läroplaner redan i dag är väldigt tydliga med

Skogsutredningen och artskyddsfrågorna

Frågestund

Anf. 89 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! I februari presenterades äntligen en ny skogsutredning. Detta är någonting Sverigedemokraterna länge har efterlyst. Vi behöver främja ett aktivt skogsbruk som skapar jobb och tillväxt och bidrar till bioekonomin.

Besvikelsen var dock stor hos oss, liksom inom näringen, när vi förstod att artskyddsfrågorna utifrån ett skogsperspektiv inte fanns med i utredningen. Min fråga är hur detta kommer sig och varför artskyddsfrågorna utifrån ett skogsperspektiv inte fanns med i utredningen.

Situationen med allt fler rättsosäkra avverkningsförbud måste hanteras. Vi måste få till en proportionerlig lagstiftning när vi värderar skydd av växter och fåglar mot andra samhällsnyttor.

Anf. 90 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Skogsutredningen är ju bred och har ett brett mandat att föreslå åtgärder för att vi ska komma mer i linje med regeringens syn på hur vi ska bruka vår skog.

Som påpekats valde vi att särskilja en del – artskyddsfrågorna, kopplat till ersättningsfrågor – och lägga den i ett eget spår. Skogsutredningen är redan oerhört omfattande. Vi är angelägna om att komma framåt på detta område och att det inte tar för lång tid. Därför valde vi att särskilja detta och inte ha med det i samma utredning.

Vi har inte satt ned foten än när det gäller exakt vilken form det blir. Det bereds i detta nu i Regeringskansliet, och det kommer att komma en utredning som hanterar dessa frågor. Här kan ledamoten vara lugn.

Länsstyrelsernas handläggningstider

Anf. 91 ELEONORE LUNDKVIST (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Erik Slottnér.

En av de vanligaste frågor jag får i mitt uppdrag är vad jag gör när jag inte är i den här kammaren. Jag brukar försöka lägga mycket tid på att träffa företag och kommunföreträdare i mitt hemlän Västmanland. Ett önskemål som väldigt ofta nämns då är att få kortare handläggningstider hos länsstyrelserna när det gäller plan- och byggärenden och miljötillstånd. Detta nämns såväl i Västerås som i Sala och Arboga.

Jag vill därför fråga statsrådet vad som görs för att skynda på handläggningstiderna hos länsstyrelserna.

Anf. 92 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag vill rikta ett stort tack till ledamoten för frågan. Detta är något av en hjärtefråga för mig. Hur länsstyrelserna ska kunna vara ett smörjmedel eller en facilitator för regional tillväxt, tillståndprocesser, bostadsbyggande och industrietablering är verkligen en viktig fråga. Den senaste landshövding jag hade ett möte med – så sent som för någon vecka

sedan – var Västmanlands landshövding Johan Sterte, så det var ju passande att frågan kom från just Västmanland.

I budgeten gav regeringen ytterligare 100 miljoner kronor till att skynda på tillståndprocesserna, vilket jag naturligtvis tycker var väldigt bra. Om länsstyrelserna ska lyckas med detta uppdrag är det avgörande att vi ser över miljöbalken i syfte att skynda på tillståndprocesserna. Detta ligger under Klimat- och näringslivsdepartementet. Jag ser verkligen fram emot slutbetänkandet, som kommer i december.

Regeringen har också gett länsstyrelserna olika inriktningsmål för att tidssätta hur snabbt vi tycker att man ska ge lov och andra tillstånd.

Det pågår alltså en hel del arbete. Detta är en jätteviktig fråga.

Ändrade regler för kustfiske av lax

Anf. 93 TOMAS KRONSTÅHL (S):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsminister Kullgren.

Det råder en stor oro bland våra kustfiskare som fiskar efter lax i fiskeområde 30. Flera av dessa fiskare har haft upprepade kontakter med politiker efter att Havs- och vattenmyndigheten den 17 april i år skickade ut en remiss som innehöll ändrade regler för fiske efter odlad lax. I detta fall föreslår man att följa Ices rekommendation om en nollkvot på lax i område 30 för innevarande år.

De kustfiskare som fiskar efter lax i detta område fiskar framför allt upp den odlade och utsatta laxen, som är till för att fiskas. Det görs för att rädda och skydda den hotade vilda Ljunganlaxen. Detta vet man med säkerhet eftersom fettfenan är bortklippt på de odlade laxarna. Man får endast en väldigt liten del av den skyddsvärda Ljunganlaxen, och den mängd man får kan man lätt sätta tillbaka.

Samtidigt, herr talman, har grannlandet Finland fattat beslut om att låta sin betydligt större kustfiskeflotta fortsätta att fiska efter lax. Man har även givit ett uppdrag om att koppla forskning om laxens utveckling till sina fiskare. Även de stora trålarna tar naturligtvis upp detta som bifångst.

Tänker ministern göra något åt denna uppkomna och absurda situation?

Anf. 94 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Vi arbetar för att hitta olika lösningar i den här frågan. Finland och Sverige hade ett gemensamt intresse av att komma framåt i denna fråga under förhandlingarna. Finland har nu valt sin väg. Vi ser inte att den är helt applicerbar på den svenska sidan och tittar därför på andra lösningar. Beredning pågår.

Även på detta område behöver vi involvera kommissionen för att få våra förslag för fiske, ur forskningsbehov eller annat, godkända. Därför gäller det att vi gör detta rätt och riktigt.

Myndigheters skydd mot kriminell infiltration

Anf. 95 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Polismyndigheten har aviserat att man avser att inkomma med en hemställan om regeländringar som syftar till att stärka polisens

försvar mot kriminell infiltration – detta efter att det uppdagats att ett antal personer anställda inom polisen har läckt känslig information och i praktiken arbetat för organiserad brottslighet.

Vi håller givetvis med om behovet av detta men skulle gärna se att man också tänker lite framåt och inte väntar på nästa skandal inom nästa myndighet innan man agerar.

Är migrationsministern beredd att arbeta för att samma verktyg ska kunna användas av andra strategiskt viktiga myndigheter, inte minst Migrationsverket?

Anf. 96 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag tackar Ludvig Aspling för frågan, och som han är väl medveten om är kampen mot den organiserade brottsligheten en oerhört viktig prioritering för regeringen för att vi ska kunna bevara vårt öppna och fria samhälle. Regeringen har en omfattande reformagenda och är givetvis beredd att överväga alla verktyg som kan leda till ett säkrare Sverige.

Migrationsverket samarbetar med en rad andra myndigheter i kampen mot brottsligheten. Jag följer detta noga och kommer inom kort att besöka verksamheten för att diskutera detta närmare. Migrationsverket har också ett bredare säkerhetsuppdrag, och om man inom ramen för det identifierar behov av författningsändringar kommer regeringen givetvis att överväga alla sådana eftersom detta är en oerhört viktig fråga.

Strömmingsfisket i Östersjön

Anf. 97 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! I går medverkade landsbygdsministern i *Aktuellt* och förklarade väldigt pedagogiskt och utförligt allt regeringen gör för att rädda strömmingen.

I Gävle finns Bergmans Fisk med en fiskarfamilj som har fiskat i sju generationer.

Precis som Jennie Wernäng sa är det otroligt viktigt att vi nu får en livsmedelsstrategi och att vi ser till att vi kan äta fisk i framtiden.

I *Aktuellt* i går berättade landsbygdsministern att han har bjudit in sina kollegor från andra länder runt Östersjön, och jag hoppas att ministern då bland annat besöker Bergmans Fisk i Gävle.

Kan ministern berätta lite mer om vad regeringen gör för att påverka de andra länderna så att vi kan rädda strömmingen?

Anf. 98 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag har bjudit in mina ministerkollegor från medlemsländerna runt Östersjön, det så kallade Baltfishnätverket. Här sker mycket av de tidiga diskussionerna om kvoter och så vidare inför förhandlingarna i oktober i fiskeriministerrådet.

Precis som i skogspolitiken tror jag att det är viktigt att ta hit mina kollegor så att de kan få en ökad förståelse för våra förutsättningar, för hur vårt fiske ser ut och för hur nuvarande situation med ett stort fiskeuttag, en miljösituation i Östersjön som är oacceptabel och för många predatorer i form av säl och skarv drabbar sådana som Dennis Bergman och många

andra kustfiskare. Förutom att prata kvoter hoppas jag också kunna prata om det förbud som finns mot handel med sälprodukter.

Trollfabrikers effekter på kommuner och regioner

Anf. 99 EVA LINDH (S):

Herr talman! Det står nu klart att Sverigedemokraterna bedriver trollfabriker i Sverige, vilket givetvis påverkar vår demokrati och oss alla.

Kommuner, regioner och lokala politiker blir också utsatta för trollfabrikernas hot, hat och desinformation. Civilministern är det statsråd som har ansvar för regeringens samarbete med landets kommuner och regioner. Vilket besked ger statsrådet till kommunsektorn när det gäller det vi nu vet om trollfabriker? Hur kommer statsrådet att agera för att säkra vårt demokratiska samhälle också på lokal nivå?

Anf. 100 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag har i detta läge, ett par dagar efter att reportaget sändes, inga klara besked att ge om vi behöver agera gentemot kommuner och regioner och i så fall på vilket sätt.

Jag kom i går eftermiddag hem från Värmland efter att i tre dagar besökt flera kommuner där. Vi pratade mycket om digitalisering, och emellanåt kom cybersäkerhet och rädslan för desinformation och cyberattacker upp. Kommunernas och regionernas offentliga service blir mer sårbar ju mer digitaliserad den blir, men samtidigt ser de enorma möjligheter med digitalisering för att skapa mer lättillgänglig och öppen service till medborgarna dygnet runt. Digitalisering skapar möjligheter men också risker, och vi måste kunna hantera båda dessa.

Huruvida vi med anledning av det som har kommit fram behöver vidta särskilda åtgärder för kommuner och regioner måste jag få återkomma till.

Återförande av produktionsvärden till landsbygden

Anf. 101 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! När vi i kammaren häromveckan debatterade regional utveckling visade det sig att flera partier förordar olika förslag som syftar till att på något sätt i högre grad än i dag återföra en del av de produktionsvärden som skapas ute i landet till de orter och regioner där produktionen sker. Det kan handla om vinster från gruvor, stora industrier, vindkraftsparker eller vattenkraftsanläggningar.

Förespråkarna menar att en sådan ordning är nödvändig för att uppnå en högre grad av lokal acceptans för de ingrepp i miljön som följer på verksamheter likt dem jag nyss nämnde. Förslagen må gå isär om hur exakt detta ska genomföras, men det är tydligt att det finns en ökad politisk vilja att ta steg i denna riktning.

Är statsrådet Peter Kullgren inom ramarna för sitt kompetensområde beredd att verka för att låta utreda förutsättningarna för en dylik reform och vilka potentiella effekter den skulle kunna få för svensk landsbygd?

Anf. 102 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Precis som ledamoten säger är detta en stor och komplex fråga. Just nu ligger den inte på regeringens bord. Jag tror dock att vi är många som värnar landsbygdens väl och ve, och därför har arbetet påbörjats med en omfattande landsbygdspolitisk proposition som spänner över många politikområden, inte bara dem jag direkt ansvarar för. Jag kan dock i dagsläget inte säga om den kommer att innehålla något om just detta.

Det ledamoten säger visar hur mycket stad och land går hand i hand. Mycket av det vi producerar i Sverige produceras på landsbygden, och många av konsekvenstjänsterna till produktionen behöver styras och ledas från staden. Så ser det ut, och det är viktigt att ha i åtanke.

Skogen och artskyddet

Anf. 103 MALIN LARSSON (S):

Herr talman! När regeringen presenterade sin skogsutredning i februari visade det sig att skogsbrukets största problem i dag, artskyddet och ersättningsfrågan för skogsägare som fräntas rätten att bruka sin skog, inte ens fanns med. Orsaken till att frågan om artskyddet inte ingick i utredningens uppdrag var att det var bråttom, sa landsbygdsministern då. Bråttom har det varit länge, men än i dag har regeringen inte gett något besked om när man kommer att ta itu med den viktigaste frågan för landets skogsägare: Man får inte avverka, och man får ingen ersättning.

Hur länge ska svenska skogsägare behöva vänta, och vad är skogsministerns plan för att hantera denna situation? När kan vi och framför allt skogsägarna vänta oss ett resultat?

Anf. 104 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Det var bråttom för en vecka sedan, det är bråttom i dag, det var bråttom för ett och ett halvt år sedan när jag tillträdde, det var bråttom för fem år sedan och det var bråttom för åtta år sedan. Ja, man kan bolla tidsperspektiv fram och tillbaka.

Nu har vi tillsatt en skogsutredning. Både jag som skogsminister och klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari var tydliga med att detta ska ske i ett särskilt spår, just för att vi inte vill ha det i den stora skogsutredningen. Arbetet med att ta fram direktiv och allt annat som ska göras innan vi presenterar en sådan utredning pågår i Regeringskansliet. Det är alltså på gång.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.10 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 maj

UbU10 Grundläggande om utbildning

Punkt 2 (Politiska partier i skolan)

1. utskottet

2. res. 5 (S, V, MP)

Votering:

166 för utskottet

126 för res. 5

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 59 M, 19 C, 14 KD, 12 L, 1 -

För res. 5: 93 S, 19 V, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 9 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 6 (Mobilfri skola)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

230 för utskottet

62 för res. 10

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 60 M, 19 V, 19 C, 14 KD, 13 MP, 12 L, 1 -

För res. 10: 61 SD, 1 -

Frånvarande: 14 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 8 (Lärande för hållbar utveckling)

1. utskottet

2. res. 14 (V, MP)

Votering:

261 för utskottet

32 för res. 14

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 61 SD, 60 M, 19 C, 14 KD, 12 L, 2 -

För res. 14: 19 V, 13 MP

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 10 (Betyg och bedömning)

1. utskottet

2. res. 16 (S, V, MP)

3. res. 17 (C)

Förberedande votering:

126 för res. 16

19 för res. 17

148 avstod

56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 16.

Huvudvotering:
148 för utskottet
126 för res. 16
19 avstod
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 61 SD, 60 M, 14 KD, 12 L, 1 -
För res. 16: 93 S, 19 V, 13 MP, 1 -
Avstod: 19 C
Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 12 (Tillgång till skolbibliotek)

1. utskottet
2. res. 19 (S, V, MP)
Votering:
167 för utskottet
126 för res. 19
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 61 SD, 60 M, 19 C, 14 KD, 12 L, 1 -
För res. 19: 93 S, 19 V, 13 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU21 Kompetensförsörjning, e-hälsa och beredskap

Punkt 3 (En beredning för hälso- och sjukvårdens personalförsörjning)

1. utskottet
2. res. 5 (S, V, MP)
Votering:
167 för utskottet
126 för res. 5
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 61 SD, 60 M, 19 C, 14 KD, 12 L, 1 -
För res. 5: 93 S, 19 V, 13 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 4 (Hyrpersonal i hälso- och sjukvården)

1. utskottet
2. res. 6 (S, MP)
Votering:
186 för utskottet
106 för res. 6
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2023/24:115
16 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 1 S, 60 SD, 60 M, 19 V, 19 C, 14 KD, 12 L, 1 -
För res. 6: 92 S, 13 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 12 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 6 (Arbetsmiljö)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

274 för utskottet

19 för res. 8

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 61 SD, 60 M, 19 C, 14 KD, 13 MP, 12 L, 2 -

För res. 8: 19 V

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 9 (Vård i glesbygd)

1. utskottet

2. res. 11 (C, MP)

Votering:

242 för utskottet

32 för res. 11

19 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 61 SD, 60 M, 14 KD, 12 L, 2 -

För res. 11: 19 C, 13 MP

Avstod: 19 V

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 12 (Journalföring m.m.)

1. utskottet

2. res. 15 (SD)

Votering:

231 för utskottet

62 för res. 15

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 60 M, 19 V, 19 C, 14 KD, 13 MP, 12 L, 1 -

För res. 15: 61 SD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU20 Ändrade vägavgifter inom eurovinjettsamarbetet
Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU11 Lärare och elever

Punkt 3 (Förutsättningarna för lärare och annan personal i skolan)

1. utskottet
2. res. 6 (V)

Votering:

193 för utskottet
19 för res. 6
81 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 60 M, 14 KD, 13 MP, 12 L, 1 -

För res. 6: 19 V

Avstod: 61 SD, 19 C, 1 -

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 4 (Större tillit till professionen)

1. utskottet
2. res. 9 (MP)

Votering:

261 för utskottet
13 för res. 9
19 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 61 SD, 60 M, 19 V, 14 KD, 12 L, 2 -

För res. 9: 13 MP

Avstod: 19 C

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 8 (Registerkontroll)

1. utskottet
2. res. 16 (SD)

Votering:

212 för utskottet
62 för res. 16
19 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 60 M, 19 V, 14 KD, 13 MP, 12 L, 1 -

För res. 16: 61 SD, 1 -

Avstod: 19 C

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 10 (Elevers hälsa m.m.)

1. utskottet

2. res. 22 (C)

Votering:

148 för utskottet

19 för res. 22

126 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 60 M, 14 KD, 12 L, 1 -

För res. 22: 19 C

Avstod: 93 S, 19 V, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Punkt 11 (Elevers psykiska hälsa)

1. utskottet

2. res. 24 (S, V)

Votering:

160 för utskottet

114 för res. 24

19 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 60 M, 14 KD, 12 MP, 12 L, 1 -

För res. 24: 93 S, 19 V, 1 MP, 1 -

Avstod: 19 C

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 5 KD, 5 MP, 4 L

Rebecka Le Moine (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Socialförsäkrings-
frågor*

§ 11 (forts. från § 7) **Socialförsäkringsfrågor** (forts. SfU13)

Anf. 105 ISABELL MIXTER (V) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för ditt anförande! Jag skulle vilja uppehålla mig lite vid det som ledamoten inte talade om i anförandet.

Jag skulle vilja fråga ledamoten hur hon ser på den utredning om sjukförsäkringen som nu ligger på regeringens bord. Utredningens förslag innebär en återgång till de omänskliga regler som gällde i sjukförsäkringen före 2021.

Avslagsgraden, både initialt och vid dag 180, var avsevärt högre före 2021. Människor med svår cancer blev av med sin sjukpenning, och människor med förlamning ansågs kunna jobba med händerna. En ung kvinna som hade cancer och var gravid i vecka 25 blev av med sin sjukpenning nästan direkt efter det att barnet hade fötts och hänvisades till föräldrapenning. En kvinna som drabbats av både stroke och cancer blev utförsäkrad.

Hennes läkare ansåg att hon inte kunde jobba. Ändå hänvisade Försäkringskassan till att hon kunde ha ett stillasittande jobb. Människor med utmattningssymtom hänvisades till jobb där man inte behöver tänka. Listan med orimliga förhållanden kan göras mycket längre.

Tycker ledamoten att den utförsäkringspolitik som gällde före 2021 var bra?

Anf. 106 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Ibland kan jag få uppfattningen – jag vet inte om tittarna där hemma håller med mig – att vi behöver sänka tonläget lite även i frågor som väcker mycket känslor, vilket ju sjukförsäkringen gör.

Den utredning som ledamoten hänvisar till, för dem som inte känner till det, är den som heter *En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022*. Man kan konstatera att många stora förändringar har skett de senaste åren. Samtidigt ser vi att sjukfrånvaron har blivit alltmer långvarig. Därför är det viktigt att man utvärderar de regelförändringar som har skett och effekterna de har fått på sjukfrånvaron. Sjukförsäkringen ska likt allt annat baseras på forskning. Vi får aldrig någonsin igen gömma eller glömma människor i statistiken.

Låt mig säga något kort om vad utredningen kom fram till. Det är ett gediget kunskapsunderlag. Flera av de mål som fanns tidigare, under tiden för den regering som Vänsterpartiet stöttade, har till ganska låg grad uppfyllts. I flera fall har det i stället blivit tvärtom.

Som ledamoten vet är utredningen nu ute på en remissrunda. Jag och Moderaterna är väldigt intresserade av att ta del av alla de synpunkter som kommer att komma in från remissinstanserna.
(Applåder)

Anf. 107 ISABELL MIXTER (V) replik:

Herr talman! Ledamotens samarbetspartier och även ni själva har hänvisat till att ni vill invänta remissvaren på den här utredningen, och det kan man på ett sätt förstå. Samtidigt är ju det som föreslås i utredningen en tillbakagång till de regler som gällde före 2021. Vi har alltså facit på hur det faktiskt såg ut, och facit är att svårt sjuka människor inte fick möjlighet att bli friska. De blev i stället fattiga. Min fråga till ledamoten är hur man kan försvara det systemet och tycka att det är rimligt.

Ledamoten hänvisade i sin replik till att man väldigt gärna vill lyssna på forskningen. Men faktum är att den man tillsatt som utredare är en nationalekonom, som alltså tittar på siffrorna och vad det kostar – inte på vilka de faktiska behoven i sjukförsäkringen är. Någonstans är vi väl ändå överens om att det sjukförsäkringen ska erbjuda är trygghet för människor som drabbas av sjukdom? Det är ju en försäkring som vi betalar in till genom avstått löneutrymme när vi arbetar. Ska den då inte finnas tillgänglig för oss när vi bli sjuka? Det är jag väldigt nyfiken på att höra svaret på.
(Applåder)

Anf. 108 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Herr talman! Ni där hemma och ni i kammaren som hörde mitt inledningsanförande innan vi hade frågestund och votering hörde att det gick ut på att vi behöver trygghet i skyddsneten. Det var faktiskt det första jag sa.

För oss moderater är det helt självklart att det ska finnas ett tryggt skyddsnät men att det också är viktigt att ha incitament för tillbakagång till arbete.

Vi har en utredning på bordet. Ibland kan man tro – det kanske man gör där hemma när man lyssnar på den här debatten – att regeringen har lagt fram utredningen, men den ska nu skickas på remiss. Sedan får vi ta del av remissinstansernas synpunkter. Jag tänker att det är väldigt viktigt. Jag hade hoppats att ledamoten från Vänsterpartiet skulle tycka att det är lika viktigt som jag att ta del av de synpunkter som kommer in från remissinstanserna.

(Applåder)

Anf. 109 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater står förstas bakom alla våra reservationer men yrkar bara bifall till nummer 29 om det orättvisa karensavdraget.

Herr talman! Sjukförsäkringen är en central del av välfärden och utgör ett viktigt samhällskontrakt mellan samhället och individen. Det är en försäkring som vi alla betalar till när vi arbetar och som vi ska kunna räkna med att få del av när vi behöver. Den som blir sjuk ska kunna förvänta sig ekonomisk trygghet, gott stöd och rehabilitering för att tillfriskna och kunna återgå i arbete. Det handlar om rättvisa, solidaritet och trygghet. I Sverige ska vi ha trygga försäkringar byggda på tanken om plikt och rätt.

Herr talman! I korthet kan vår syn på socialförsäkringarna sammanfattas i fyra punkter. Vi vill se trygghetssystem som går att lita på, regelverk som är begripliga och nivåer som man kan försörja sig på. Vi säger nej till stupstock för utförsäkringar, nej till ytterligare hinder för att kvalificera sig in i försäkringarna och nej till alla försämringar som föreslås i den nyligen presenterade översynen av sjukförsäkringen, som vi nyss hörde ett replikskifte om. Vi socialdemokrater vill däremot öka incitamenten för arbetsgivare att agera i tid och att ha arbetsvillkor som gör arbetslivet hållbart och bidrar till att snabbare få tillbaka medarbetare i arbete.

Herr talman! Framför allt ska trygghetssystemen vara rättvisa och inte bidra till att öka skillnaden mellan fattiga och rika eller mellan män och kvinnor.

Sverige är unikt i Norden med karensavdrag i sjukförsäkringen på minst 20 procent av veckolönen, plus en självrisk på minst 20 procent av sjuklönen, plus omräkningsfaktorn. Inget annat land i Norden har mer än en självrisk. Vi socialdemokrater kan inte förstå varför svenskar skulle behöva tre sådana.

Enligt Arbetsmiljöverket går fyra av tio till jobbet när de är sjuka för att de inte har råd att vara hemma. Det handlar oftast om LO-kvinnor. Därför måste det orättvisa karensavdraget förpassas till historiens skräphög, och därför yrkar vi bifall till reservation 29.

Herr talman! Under de två mandatperioder vi satt i regeringsställning drev vi på för viktiga förändringar för en trygg sjukförsäkring, trots att riksdagen hade en borgerlig majoritet som ville annorlunda. Vi tog bort stupstocken 2016, och under åren 2020–2022 gjorde vi helt nödvändiga förstärkningar av sjukpenningen för att människor ska ha rätt till sjukpenning tills de blivit friska, har fått vård och kan gå tillbaka i arbete. De förstärkningarna verkar den moderatledda regeringen nu vilja ta bort, och det säger vi socialdemokrater förstas klart nej till.

Mer återstår dock att göra. Vi beklagar att förbättringsarbetet har avstannat och att man i stället verkar vilja återgå till den tidigare, icke hållbara situationen. Det kommer vi som sagt att säga nej till. Regelverket ledde ju uppenbarligen till att sjuka nekades sjukpenning och i stället kastades ut i arbetslöshet med motiveringen att det säkert fanns ett jobb någonstans utan krav på att man till exempel kan sitta, stå eller gå. Det enda det ledde till var att människor blev fattiga och förbannade och att självmordshoten till Försäkringskassan ökade med 800 procent. Det måste ju finnas någon form av verklighetsförankring när rätten till sjukpenning avgörs.

Herr talman! Sverigedemokraterna, som gick till val på löften om att förbättra sjukförsäkringen, har hittills inte visat prov på att hålla sina löften i den frågan en enda gång. Men gissningsvis är väl ingen förvånad över det.

Flera viktiga steg togs av oss socialdemokrater för att öka den ekonomiska tryggheten och flexibiliteten i sjukförsäkringen men också förståelsen för regelverket. Det är viktigt.

I dag får fler personer behålla sin sjukpenning för att kunna avsluta vård och rehabilitering. Flera ersättningar i sjukförsäkringen har höjts, men vi behöver fortsätta arbetet och ytterligare förbättra regelverket. Ett exempel är att fler människor med varaktigt nedsatt arbetsförmåga måste få rätt till sjukersättning.

Vi behöver ha ett jämställdhetsperspektiv i försäkringen. Vi vet alla att de flesta sjukskrivna är kvinnor. Vi socialdemokrater vill förstärka möjligheterna till rehabilitering och införa samma arbetsförmågebegrepp för sjuk- och aktivitetsersättningen som för sjukpenningen.

Herr talman! Den bästa sjukskrivningen är den som aldrig behöver inträffa. Det behövs därför bättre regler för förebyggande insatser för dem som behöver det. Vi socialdemokrater vill se en preventionersättning som är en mer flexibel ersättning som kan komma fler till nytta. Det behövs också starka ekonomiska incitament för att arbetsgivare ska bli bättre på hållbara arbetsvillkor, förebyggande insatser mot ohälsa och att göra upp tydliga planer för hur medarbetare ska kunna komma tillbaka till jobbet så fort som möjligt.

Herr talman! Jag har här i kammaren det senaste året upprepade gånger debatterat med ansvarig minister om regeringens nedskärningar av Försäkringskassans förvaltningsanslag. De leder till ett mer ineffektivt arbete på Försäkringskassan, avstannade digitaliseringsprojekt och dessutom försämrad samverkan, vilket Moderaternas ledamot Ulrika Heindorff och jag fick tydligt klart för oss i samtal med forskare i går. Vi vet ju trots allt att människor med komplex problematik behöver samordnade insatser för att arbetsförmågan ska öka så att de kan komma ut i egen försörjning. Ändå ser vi att samverkan går tillbaka på punkt efter punkt. En av de viktigaste anledningarna till det är att man inte har tillräckliga resurser för att kunna samverka, och då prioriterar man ned det.

Vi uppmanar regeringen att ge Försäkringskassan rimliga möjligheter att utföra sitt uppdrag och stoppa fusket och att ge dem ett tydligare ansvar för att förebygga välfärdsbrott.

Herr talman! Det finns en del grupper som drabbas extra hårt av att nuvarande regelverk inte är anpassade efter deras förutsättningar. Jag tänker framför allt på idrottare och kulturutövare. Vi socialdemokrater vill att

hänsyn tas till deras ofta väldigt varierande inkomster. Det funkar inte med SGI för dem i dag.

Vi vill också modernisera försäkringen så att den i högre utsträckning fungerar ändamålsenligt även för gravida arbetstagare och egenföretagare.

Låt oss lämna sjukförsäkringen för en stund och titta på den tillfälliga föräldrapenningen. Vi socialdemokrater menar att det borde vara en självklarhet att föräldrar till barn med diabetes ska kunna vabba, det vill säga använda den tillfälliga föräldrapenningen, för att vara med sina barn i förskola och skola och se till att de klarar av skolgången när medicinering och sådant ställs in.

En annan viktig del av socialförsäkringarna är arbetsskadeförsäkringen. Vi är inte nöjda med hur den fungerar i dag, och vi tillsatte därför en utredning. Vi vill att prövningen av arbetsskador förbättras så att fler fångas upp och får rätt ersättning. Det är en fråga om solidaritet och sammanhållning. Vi vill se till att ingen lämnas åt sitt öde när olyckan är framme.

Vi ser också ett behov av att inkludera psykisk ohälsa som en erkänd del av arbetsskadeförsäkringen. Det skulle vara ett avgörande steg mot att adressera de växande problemen med stress, utbrändhet och andra psykiska tillstånd som förvärras av en alltmer pressande arbetsmiljö.

För att knyta ihop säcken, herr talman, vill jag sammanfatta Socialdemokraternas syn på socialförsäkringarna.

Försäkringstanken, med trygghet, rättvisa och solidaritet, ska prägla våra socialförsäkringar. Det gynnar oss alla, oavsett var i livet vi befinner oss.

Ingen blir frisk av att göras fattig eller kastas ut i osäkerhet. För att människor ska kunna bidra till ett långt och hållbart arbetsliv behövs rättvisa regler som inte slår ut kvinnor och låginkomsttagare.

Sjukförsäkringen är för viktig för att användas som mjölkko för skattesänkningar. Löntagare, arbetsgivare och hela samhället förtjänar långsiktigt hållbara spelregler. Låt kunskap och erfarenhet styra, och bjud in till en bred och ärlig diskussion om hur vi kan skapa en väl fungerande sjukförsäkring att lita på över tid.

Detta är vårt budskap till regeringen.
(Applåder)

Anf. 110 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Jag vill börja mitt anförande med att yrka bifall till utskottets majoritetsbeslut som innebär ett avslag på alla motioner inom området socialförsäkringsfrågor.

Alla ska leva med tryggheten att det gemensamma bär och ger stöd när man av olika anledningar inte förmår att klara det hela själv. Kristdemokraternas utgångspunkt är att socialförsäkringarna ska bidra till en ekonomisk trygghet oavsett när och var i livet man befinner sig. Samtidigt tror vi att väldigt mycket mer kan göras för att fler inte ska behöva bli sjuka.

Socialförsäkringarna har stor betydelse för människors trygghet men också för beteende och drivkrafter för att arbeta. Kristdemokraterna förespråkar ett trygghetssystem som ger ekonomisk trygghet genom livets olika skeden.

Samhällets skydd ska utformas så att den enskilde stimuleras till att delta i åtgärder som leder till en så god hälsa som möjligt och till en snabb

återgång till arbetslivet efter sjukdom eller skada. För det senare behöver den som har eller kan återfå en arbetsförmåga få god tillgång till rehabilitering och annat nödvändigt stöd.

För att minska sjukskrivningstalen reellt och långsiktigt är också det förebyggande arbetet centralt. Kristdemokraterna betonar att det förebyggande arbetet måste ses i ett brett perspektiv. Det räcker inte att bara fokusera på arbetsplatsen och de problem som kan uppstå där. Det fundamentala behovet är en politik som bidrar till att minska stressen och skapa goda förutsättningar för en förbättrad folkhälsa.

Möjligheterna för var och en att få ihop sitt livspussel påverkas av den förda politiken inom flera olika områden. Kristdemokraterna anser att politiken i möjligaste mån ska undvika att styra och ställa över människors liv. I stället ska den vara inriktad på att kontinuerligt skapa bättre förutsättningar för enskilda och familjer att få ihop vardagen.

Herr talman! All sjukdom går självklart inte att undvika genom ett starkt förebyggande arbete. Då måste det finnas hälso- och sjukvård som erbjuder god och tillgänglig vård inom rimlig tid. Hälso- och sjukvården ska hjälpa oss att må bra och ge vård när vi blir sjuka.

Kristdemokraternas utgångspunkt är att sjukförsäkringen ska vara trygg för den som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Den som ska återgå i arbete – helt eller delvis – ska samtidigt få hjälp och gott stöd för att komma åter i arbete. Allt annat utgör ett stort slöseri med både mänskliga och samhällsliga resurser.

Vi kristdemokrater vill ha ett sjukförsäkringssystem där man ser till människors möjligheter, och det är viktigt att systemet ger drivkrafter för att ta till vara varje persons arbetsförmåga och erbjuder olika vägar tillbaka till arbete. Den enskildes arbetsförmåga ska betonas, och därför behövs en större flexibilitet.

I dag kan en person som arbetar och får ersättning till 50 procent inte öka sin arbetsinsats med 10 procent, även om detta enligt läkare skulle vara möjligt. Dagens fasta steg i sjukförsäkringen, med 25, 50, 75 eller 100 procent, bör därför förändras.

Dagens rigida system tillvaratar inte den enskilda personens fulla förmåga och möjlighet till en ökad arbetsinsats. Vi kristdemokrater fortsätter därför att förespråka större flexibilitet genom en personanpassad procent-sats mellan 20 och 100 procent utan några fasta steg. Det finns exempel på detta i vårt närområde, nämligen vårt grannland Norge.

Ett ytterligare skäl till att skapa en flexibel sjukförsäkring är att ett sådant system kan vara mer tillåtande mot människor som har förlorat någon närstående. Många sjukskriver sig på grund av sorg, och i dag existerar möjligheten för den som arbetar i ett företag med kollektivavtal att få viss ledighet i samband med dödsfall. Men därefter är systemets trubbighet något som försvårar för människor som förlorat någon att komma tillbaka i normal arbetsförmåga i rätt takt. I detta fall skulle ett flexibelt system vara till nytta för människors möjlighet att komma tillbaka i arbete.

Man kan konstatera att vårdköerna fortfarande är långa. Vi kristdemokrater har länge argumenterat för åtgärder som gör att man kan komma till rätta med dem.

Ett första steg tas med en nationell vårdförmedling som ska se till att befintliga vårdplatser kommer invånare till del oavsett var de bor. Kortare vårdköer ger möjlighet till snabbare tillfrisknande och till att efter förmåga

komma tillbaka till arbete. Det är mycket positivt för varje människa men också för vårt samhälle.

Herr talman! Den nya regeringen ser behov av fokus på rehabilitering och att utformningen ska motverka onödigt många och långa sjukskrivningar. Detta ska ske genom definierade avstämningstillfällen. Åtgärder behöver sättas in för att motverka ohälsa, och det behövs ett reformarbete för att öka arbetsutbudet.

Vi ser en positiv trend med ökad livslängd. Därför krävs det också att fler arbetar och skapar en grund så att samhället klarar av att möta behov av omvårdnad men också ekonomiska behov. En förbättrad rehabilitering och arbete utifrån den förmåga man har ger förutsättningar för att möta detta samhällsuppdrag.

Sveriges medborgare visade i det senaste valet vilken väg som vårt land ska välja. Det är också detta som den nya regeringen jobbar med att genomföra.

Herr talman! Kristdemokraterna ger sitt stöd till utskottets förslag till beslut som innebär ett avslag på motionerna. Dock visar detta motionsområde, likt många andra områden, att det inte finns någon samlad politik inom oppositionen. Reservationerna lämnas till stor del enskilt från partierna. Man kan därför undra över vad den gemensamma linjen är, men det är en fråga som vi nog inte får svar på i den här debatten.

Tidöpartierna har som regeringsbas enats om ett politiskt handlingsprogram som inom många områden ger en ny inriktning för Sverige. Det gäller även detta område. Utredningar har levererats och är under beredning, och det pågår också utredningar. Det kommer alltså ytterligare förändringar. Det får vi återkomma till i kommande debatter, herr talman.
(Applåder)

Anf. 111 ISABELL MIXTER (V) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik, men jag blev väldigt nyfiken på några saker som Ingemar Kihlström nämnde i sitt anförande och som jag gärna passar på att ställa frågor om.

Kihlström nämnde i sitt anförande att det är ett problem att vi i oppositionen inte lägger fram gemensamma förslag. Men faktum är att Tidöpartierna inte heller är överens i det här motionsbetänkandet. Vi har ju ett parti, Sverigedemokraterna, som har en hel rad reservationer på det område som vi nu debatterar. Jag blev väldigt nyfiken på att höra om det är så att ni har kommit överens om att ni är överens om de här frågorna, särskilt med anledning av den utredning som nu ligger på bordet.

Jag hörde också ledamoten tala i sitt anförande om att det är viktigt att ha en flexibel sjukskrivning med flera olika nivåer och steg, så att man kan vara sjukskriven enligt olika procentsatser. Det är någonting som Vänsterpartiet också tycker är väldigt positivt och som vi har tagit upp i en motion som behandlas i det här betänkandet. Det handlar om att man ska ha större flexibilitet för att människor ska kunna pröva att arbeta och lättare kunna återgå i arbete. Men det är ju någonting som också finns med i den utredning som nu ligger på bordet. Där vill man strama åt flexibiliteten i deltidssjukskrivning ytterligare. Jag blir väldigt nyfiken på Kristdemokraternas syn på detta.

Anf. 112 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Att man väcker debatt- och repliklusta med sina anföranden är positivt. Det ser jag som ett sundhetstecken, ledamoten Mixter.

För att återgå till frågorna som har ställts: Inom Tidösamarbetet är vi överens om mycket, men det finns också möjlighet till eget tyckande. Det ser vi bland annat i det här betänkandet. Vi har en överenskommelse. Vi förhandlar och kommer överens i stora frågor. Vi har ett budgetgemensamt arbete. Men samtidigt finns det naturligtvis en särart hos oss alla partier. Jag representerar Kristdemokraterna, som sitter i regeringen. Där sker ju förhandlingarna inom slutna dörrar, och det kan vara så att vi kristdemokrater just nu inte finner stöd inom regeringen för de åsikter vi har. Här kan vi dock konstatera att det finns en gemensam syn på vilken politik vi just nu ska föra och hur vi ska bemöta de olika motionerna. Men det finns också en frihet för Sverigedemokraterna att genom motionsbetänkanden argumentera om ytterligare saker som de vill se genomförda.

Den flexibla sjukskrivningen är något som vi i Kristdemokraterna drev även under förra mandatperioden och som vi ser en nytta av. Vi ser att det skulle kunna hjälpa människor att komma i arbete och möta deras behov i livets olika skeden, som jag nämnde, till exempel när de drabbas av sorg. Jag mötte för några veckor sedan organisationer som jobbar med olika tillfällen då man drabbas av sorg. Ett av deras förslag är just en flexibel sjukförsäkring som skulle möta behovet; den klassningen i sjukförsäkringen finns inte riktigt. Vi har inte lyckats med vår argumentation inom regeringen, men vi kommer att fortsätta argumentera för det här. Därför lyfter jag det som en punkt som vi kommer att fortsätta jobba på. Detta kan vi säkert diskutera vidare.

Anf. 113 ISABELL MIXTER (V) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Kristdemokraterna anser att det är positivt med en flexibel sjukskrivning. Då hoppas och förväntar jag mig att Kristdemokraterna kommer att strida för den frågan nu när utredningen ligger på bordet. Man menar att man är så väldigt överens om sjukförsäkringen, men jag kan konstatera att man uppenbarligen inte är det.

Men om vi ska återgå till betänkandet i dess helhet: När jag nu ändå har begärt replik vill jag gärna passa på att fråga hur Kristdemokraterna ser på den utredning som ligger på bordet och som innebär en tillbakarullning av de förbättringar som har skett i sjukförsäkringen. Dessa förbättringar innebär att fler nu faktiskt får möjlighet och tid att rehabilitera sig i stället för att kastas ut på en fiktiv arbetsmarknad med olika typer av hittepåjobb dit man hänvisar dem som är sjuka, vilket gör dem fattiga. Hur ser Kihleström på den utredning som nu ligger på bordet?

Anf. 114 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag får väl vara lika tråkig som min kollega från Moderaterna och konstatera att vi ser sjukförsäkringen som en viktig del och att den här utredningen är en bas för den framtida politiken. Utredningen är ute på bred remiss, och vi kommer att få input på olika sätt. Utredningen visar på att sjukskrivningstiderna är långa trots de här förändringarna. Det är inte fler som återvänder till arbete. Man kan alltid föra ett resonemang om vilken politik som är lämpligast att föra. Men jag är också öppen för vad remissinstanserna säger.

Jag kommer i regeringssamarbetet att fortsätta argumentera för en flexibel sjukförsäkring. Jag uppfattade ett lycka till från Mixter, och det tackar jag för. Vi får se hur det blir. Jag vill inte hugga fast något om hur det ska vara. Det här är en utredning som startades av den förra regeringen men som har fått en annan utformning. Den finns som underlag, och den kommer att vara en del av underlaget för den fortsatta politiken. Men jag ser spánt fram emot remissinstansernas svar. Sedan får vi se hur vi exakt går vidare.

Anf. 115 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! Vi debatterar nu socialförsäkringsutskottets betänkande om socialförsäkringsfrågor. Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation nummer 37.

För mig som sverigedemokrat är det inledningsvis viktigt att understryka att våra gemensamma socialförsäkringssystem ska fungera som skyddsnet. Den som exempelvis inte kan arbeta på grund av sin sjukdom ska alltid kunna lita på att sjukförsäkringen finns där, samtidigt som insatserna för en långsiktig återgång i arbete måste vara seriösa och påbörjas så snart det är möjligt.

En problematik som Sverigedemokraterna ser när det kommer till sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen är att den väldigt ofta kommer igång alldeles för sent. Fokus måste vara tidiga och aktiva insatser, rehabilitering och anpassade flexibla lösningar, så att sjukskrivna kan bli friska och komma tillbaka i arbete när det är möjligt. Det är inte sjukskrivningen i sig som gör oss friska, utan det är medicinska behandlingar och andra insatser som bidrar till det.

Förutom det självklara behovet av att bedriva ett förebyggande arbete för att med precision angripa problem som på sikt kan leda till långvarig sjukskrivning behöver vi förstå vikten av att regelverken blir mer flexibla. Återgång i arbete för den som varit sjukskriven ska inte behöva vara krångligt och innebära stress. En successiv återgång i arbete utifrån förmåga är bättre än ingen återgång alls. Därför vill vi se en stegvis och bättre anpassad återgång som matchar individens behov och det yrke man ska gå tillbaka till.

Herr talman! Lika lite som att någon blir friskare av att tvingas ut i arbete och in i en svår ekonomisk situation kommer människor att bli friskare av en kravlös och obegränsad tillgång till sjukförsäkringen. Vårt sjukförsäkringssystem ska ge en förutsägbar ekonomisk trygghet för den som är sjuk. Det ska vara en garanti och en trygghet för oss alla. Det är vad vi avvarar en ganska stor del av vår lön för.

Om krav ska ställas på omställning behöver samhället också kunna möta med resurser och åtgärder. För oss handlar det om att den som är sjuk ska få ta del av rätt insatser, att den rehabilitering som erbjuds faktiskt innebär positiva effekter för hälsan och att man utgår från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Det är på så sätt som vi kan utveckla samhällets stöd och åtgärder till något som faktiskt fungerar ändamålsenligt och som gynnar individen och samhället i stort.

De flesta av oss vet om att vi fortsatt befinner oss i ett läge där sjukskrivningar till följd av psykisk ohälsa fortsätter att öka och står för över hälften av alla längre sjukfall. Med den problematiska utvecklingen i åtan-

ke är det angeläget att vi riktar in oss på insatser som kan skapa ett sjukförsäkringssystem som är bättre anpassat till att kunna hantera den numera vanligaste sjukskrivningsorsaken på ett betydligt bättre sätt än vad som är fallet i dag. Därför vill jag passa på att lyfta fram ett par åtgärder som Sverigedemokraterna föreslår för att bättre möta den rådande utvecklingen.

Herr talman! Ett relevant problem är att det saknas viktig kunskap om vilka rehabiliteringsinsatser som har god effekt för personer som är sjukskrivna till följd av psykisk ohälsa. Därför är det viktigt att ny forskning på området kan bidra till utvecklingen av verkningfulla rehabiliteringsinsatser för att minska förekomsten av sjukfrånvaro till följd av just psykiatriska diagnoser.

Den samlade psykiska ohälsan i Sverige innebär enorma samhällskostnader. Enligt en rapport från OECD beräknas kostnaderna i Sverige till nästan 5 procent av bnp i både direkta och indirekta kostnader. Det finns således både goda, mänskliga och samhällsekonomiska argument för varför vi måste prioritera arbetet med att förebygga psykisk ohälsa.

För att kunna möjliggöra förändring på ett framgångsrikt sätt menar vi att det krävs en helt ny grad av politisk samordning. Därför behöver vi snarast möjligt starta arbetet för att etablera en gemensam kunskapsgrund genom att inrätta ett expertråd för psykisk ohälsa med särskilt fokus på den stressrelaterade psykiska ohälsan, något som i det här sammanhanget är särskilt angeläget.

Expertrådet behöver bestå av forskare med olika discipliner som placeras i Regeringskansliet och därmed kan bistå med underlag och relevanta rekommendationer, detta för att skapa en välbehövlig och i dag saknad länk mellan politik och forskning.

Herr talman! Sverigedemokraterna vill utöver det se ett särskilt uppdrag till Vetenskapsrådet. Med anledning av att det finns betydande kunskapsluckor när det gäller just åtgärder mot och behandling av psykisk ohälsa är behovet av forskning på området stort. Av den forskning som finns att tillgå kan vi se att behandling med kognitiv beteendeterapi, även internetbaserad sådan, har visat sig kunna minska symtom.

Forskning visar även att det är gynnsamt att involvera arbetsplatsen tidigt för en snabbare återgång i arbete. Det saknas dock kunskap om åtgärder som med säkerhet kan leda till ett snabbt tillfrisknande för denna stora patientgrupp, som ofta också har ett långt och utdraget sjukdomsförlopp. För att kunna erbjuda framgångsrika metoder, som är vetenskapligt beprövade, krävs både mer forskning på området och bättre förutsättningar för fortsatt forskning.

Vetenskapsrådet har i sin roll som forskningspolitisk rådgivare till regeringen ett viktigt ansvar. Det bör därför ges i uppdrag att analysera förutsättningarna, såväl de organisatoriska som de ekonomiska, specifikt när det gäller åtgärder för just rehabilitering och övrig behandling vid psykisk ohälsa. Uppdraget bör likaså inkludera rekommendationer gällande hur forskningen inom det aktuella området kan stärkas.

I Storbritannien finns det ett program där man har skapat en kraftigt ökad tillgång till behandlingar vid depression och ångest. Programmet bygger på en systematisk insamling av data, som i sin tur skapar möjligheter för forskning och uppföljning. Det här är något som vi menar att Sverige kan inspireras och ta lärdom av.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis tala om den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa, det vill säga självmord, och varför det är en relevant fråga i det fortsatta utvecklingsarbetet med sjukförsäkringen.

Kort sammanfattat kan självmord ses som ett psykologiskt olycksfall där en individ befinner sig i en väldigt svår situation i vilken problemen verkar vara olösliga och outhärdliga.

Vid ett självmord finns det också bakomliggande faktorer som livsvillkor och tillfälligheter, i väldigt många fall i samband med psykiatriska tillstånd och i vissa fall i samband med kroppsliga sjukdomar.

Det borde därför inte vara särskilt svårt att se sammanhanget när det gäller suicidrisk och det faktum att personer som är långtidssjukskrivna utgör en riskgrupp. Sverigedemokraterna ser därför ett särskilt behov av ett riktat suicidpreventivt fokus i arbetet med sjukförsäkringen.

Vi föreslår bland annat att möjligheten att implementera krav på medicinska suicidriskbedömningar i det försäkringsmedicinska beslutsstödet ska ses över. Precis som i andra relevanta sammanhang behöver frågan om suicidprevention få utrymme även här.

Vi har likaså stora förhoppningar om att det arbete som Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen nu genomför på området kommer att ge goda effekter i ett långsiktigt och mer övergripande perspektiv. Det gäller inte minst då vi äntligen har utsett en nationell samordnare med uppdrag att stärka samhällets förmåga att förebygga suicid och utveckla det suicidpreventiva arbetet.

Detta är en fråga som vi i Sverigedemokraterna har drivit på och kämpat för i många års tid och som vi gjorde verklighet av så fort vi fick möjligheten.

Anf. 116 ISABELL MIXTER (V) replik:

Herr talman! Vi har hört Sverigedemokraterna säga att de vill förbättra sjukförsäkringen. Vi har hört höga företrädare lova sina väljare att inte försämma sjukförsäkringen. Det måste vara den minsta vimpeln någonsin som någon har viftat med. Det är svårt att veta om det är desinformation eller sanning.

När det kommer till kritan struntar Sverigedemokraterna i sjukförsäkringen. Sverigedemokraterna är det största partiet i regeringsunderlaget. Vi märker hur Sverigedemokraterna styr politiken på Regeringskansliet. Men i den här frågan lägger man sig ned platt.

Clara Aranda har sagt i intervjuer att hon vill invänta remissvaren innan Sverigedemokraterna tar ställning till utredningen som nu har presenterats. Utredningens förslag innebär en total tillbakarullning av de förbättringar som Vänsterpartiet fick igenom 2021.

De förbättringar som då infördes innebar ett efterlängtat stopp på massutförsäkringarna vid dag 180. Bedömningarna om sjukpenning blev mer rimliga, och fler fick rätt till sjukersättning. Det var helt enkelt fler som fick möjlighet att bli friska utan att bli fattiggjorda.

Vi vet hur det fungerande innan 2021. Ändå vill ledamoten invänta remissvaren, och ändå gick ledamotens parti med på direktiven till utredningen.

Jag vill fråga ledamoten: Varför sviker Sverigedemokraterna de sjuka? (Applåder)

Anf. 117 CLARA ARANDA (SD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Vi debatterar i dag betänkandet om socialförsäkringsfrågor och inte någon utredning. Jag vill bara poängtera det. Det finns mycket att tala om och diskutera i dag. Men i stället väljer ledamoten från Vänsterpartiet att ta replik på mig och tala om någonting som man inte har en aning om och om något som man inte vet.

Jag undrar: Vilket förslag har regeringen lagt på riksdagens bord? Vilket förslag har Sverigedemokraterna presenterat? Vad finns det att ta ställning till i dag? Vad finns det som skulle innebära försämringar inom sjukförsäkringen? Det finns över huvud taget inte några sådana förslag på riksdagens bord. Så enkelt är det.

Däremot finns det ett slutbetänkande av en utredning där man har tittat på en rad förändringar av sjukförsäkringens regelverk. De förslagen är nu ute på remiss. Det är där vi är i processen. Vi tittar på det precis som vi tittar på alla utredningar, och vi inväntar självklart remissvaren. Sedan kommer det att pågå förhandlingar, och därefter får vi återkomma i frågan.

Jag tycker ändå att vi ska debattera betänkandet som är aktuellt för debatten i dag.

Anf. 118 ISABELL MIXTER (V) replik:

Herr talman! Det är inte underligt att man börjar fundera. Vi har i dag ett betänkande som, precis som ledamoten är inne på, behandlar motioner från den allmänna motionstiden rörande sjukförsäkringen. Där ser man att Sverigedemokraterna lägger fram förslag som på många sätt syftar till att förbättra sjukförsäkringen. Sådant som Vänsterpartiet i många lägen lägger fram förslag om har ni likalydande förslag om.

Ändå är det ju så: Ert parti finns på Regeringskansliet. Ert parti kan säga ja eller nej till om en utredning ska få läggas fram. Ni kan inte spela dumma och tro att en utredning inte betyder något. Självfallet styr en regering och dess samarbetspartier i en riktning när man väljer att lägga fram en utredning.

Ni måste svara inför era väljare och de sjukskrivna på varför ni har gått med på att lägga fram den här utredningen och varför ni gick med på att utredaren var den person som var med och tog fram förslagen om stupstocken. Varför tyckte ni att det var en god idé? Och kommer ni att backa om nu ledamoten Aranda är så otroligt negativ till detta? Det skulle jag väldigt gärna vilja ha svar på.

(Applåder)

Anf. 119 CLARA ARANDA (SD) replik:

Herr talman! Tack igen till ledamoten för frågorna!

Ni i Vänsterpartiet gör vad ni kan för att skapa en missvisande bild av vad Sverigedemokraterna står för och vill göra inom sjukförsäkringen. Jag beklagar verkligen det. Jag tycker att det är oansvarigt att försöka skrämja väljare genom att måla upp den här bilden – absolut!

Vi kommer att återkomma i denna fråga framöver. Det måste finnas utrymme för diskussioner och förhandlingar. Det är så det fungerar när man har ett seriöst samarbete. Det skiljer sig lite från Vänsterpartiets erfarenhet, med en skrynklig liten hemlig lapp som ingen får se. Det här samarbetet är så mycket mer än det.

Det är i och för sig glädjande att Vänsterpartiet vill ha mer av Sverigedemokraternas politik. Jag kan säga så här: Alla förslag vi har i vår kommittémotion står vi bakom och följer upp. Vi har inte ändrat vår politik i något avseende när det gäller sjukförsäkringen. Vi kommer att strida för de frågorna i förhandlingar. Det kan jag lova ledamoten. Men vi kommer att ta hänsyn till vårt samarbete. Det är viktigt för oss, och det är viktigt för Sverige.

Anf. 120 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! Vi debatterar i dag ett stort antal motioner om olika socialförsäkringsfrågor. En hel del av dessa motioner innehåller värdefulla synpunkter och förslag som jag är säker på att regeringen kommer att ta hänsyn till vid politikutvecklingen inom socialförsäkringsområdet. Det mest intressanta är emellertid något annat. De motioner vi diskuterar visar med all tydlighet att det inte finns en samlad opposition utan fyra partier som stretar åt olika håll och som inte ens har kunnat enas om en enda reservation.

Här finns det extrema partier som Vänsterpartiet, som vill spendera 18 miljarder mer än vad regeringen föreslår inom utgiftsområde 10, som handlar om ekonomisk trygghet vid sjukdom. Men det finns också partier som Centerpartiet, som vill spendera 4 miljarder mindre än regeringen. Och så finns det partier som Socialdemokraterna, som vill spendera nästan lika mycket som regeringen. Budgetdifferensen mellan Socialdemokraterna och regeringen ligger på 0,2 procent inom detta budgetområde.

Allt detta understryker en enkel men viktig poäng: Det som oppositionspartierna lovar har ingen som helst möjlighet att bli verklighet. Det är bara retorik, fagra ord utan substans och politiskt spel för galleriet. Politik är nämligen inte att vilja, som en berömd socialdemokrat brukade säga, utan att kunna förverkliga det man vill.

Herr talman! Oppositionspartiernas budgetdiskrepans inom socialförsäkringsområdet berättar också om något annat, som är än viktigare.

Bland oppositionspartierna finns det två helt olika sätt att se på de offentliga finanserna. Å ena sidan finns det två partier, Socialdemokraterna och Centerpartiet, som i stora drag följer regeringens problembeskrivning och likaså har viljan att driva en ansvarsfull finanspolitik som inte får hushållens värsta fiende, inflationen, att blossa upp. Å andra sidan finns det två partier, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som verkar leva i en helt annan värld och föreslår en mycket expansiv finanspolitik med enorma skatteköjningar, stora underskott och en snabbt växande skuldsättning. Det är karakteristiskt för populistiska partier av den typ som har ruinerat så många länder runt om i världen.

Miljöpartiet föreslår en ökning av de offentliga utgifterna med cirka 465 miljarder kronor för åren 2024–2026 i jämförelse med regeringens utgiftsramar. Det finansieras med stora skatteköjningar på sammanlagt 178 miljarder kronor. Men det räcker inte: En nota på 289 miljarder kronor skickas också vidare till kommande generationer via statsskulden. Det är ett typexempel på en omvänd intergenerationell solidaritet, där morgondagens svenskar tvingas att betala för dagens statsfinansiella excesser.

Vänsterpartiet å sin sida vill utöka de offentliga utgifterna med cirka 410 miljarder kronor under den nämnda treårsperioden. Det finansieras

med en skattechock på 225 miljarder kronor och en skuldsättning på, i runda tal, 185 miljarder kronor.

I jämförelse med dessa två partiers enorma generositet med andras pengar är Centerpartiets och Socialdemokraternas utgiftsökningar för de kommande tre åren närmast spartanska.

Herr talman! Det stora problemet bakom dessa helt motstående inställningar är att dessa fyra partier vill regera ihop. Två utpräglade populistiska underskottspartier skulle i så fall styra Sverige tillsammans med Socialdemokraterna och Centerpartiet. Hur detta skulle gå till utan att äventyra Sveriges framtid är för mig en gåta som jag låter andra fundera på.

Med detta avslutar jag mitt inlägg och yrkar bifall till utskottets förslag. (Applåder)

Anf. 121 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Alla kan bli sjuka. Vi har alla ett intresse av en bra sjukförsäkring. Sjukförsäkringen är en grundbult i vårt socialförsäkrings-system som ska ge ekonomisk trygghet vid sjukdom och stöd att komma tillbaka till arbete. Vi diskuterar i dag motioner från allmänna motions-tiden gällande sjukförsäkringen.

För en dryg månad sedan presenterades dock en utredning rörande sjukförsäkringen som måste nämnas. Förslagen i utredningen innebär en återgång till reglerna i sjukförsäkringen som gällde före 2021.

Förändringarna i sjukförsäkringen 2021/22 var en historisk brytning med den utförsäkringspolitik som funnits i olika skepnader sedan 2008. Vänsterpartiet var en av de krafter som såg till att det skiftet i sjukförsäkringen blev verklighet. Antalet personer över 60 år som blev beviljade så kallad trygghetspension fördubblades efter 2022. De initiala avslagen i sjukpenningen och avslagen vid dag 180 minskade markant mellan 2020 och 2021. Vi krävde de förbättringarna i sjukförsäkringen när våra mandat behövdes.

Sverigedemokraterna, som lovat sina väljare att inte försämra sjukförsäkringen, ryckte däremot på axlarna och satt på händerna när deras regering tog fram nya direktiv till utredningen som nu ligger på bordet. Redan när direktiven togs fram och en ny utredare tillsattes var det uppenbart att det skulle leda till förslag på försämringar.

Historierna om hur det fungerade före förbättringarna i sjukförsäkringen är många. Svårt cancersjuka människor ansågs kunna jobba, och personer med utmattningsansågs kunna ha ett jobb där man inte behöver tänka. Hur många jobb finns det där man inte behöver tänka? Och hur hjälper det den som inte kan komma ur sängen på morgonen? Sjuksköterskor och undersköterskor med postcovid hänvisades till att söka nya jobb. Det är personer som vi behöver i vården och omsorgen.

Sjuka människor hamnade i limbo. Försäkringskassan bedömde dem som för friska för att få sjukpenning; Arbetsförmedlingen bedömde dem som för sjuka för att söka arbete. Många tvingades leva på sin partners inkomst eller söka försörjningsstöd. Många gick också, trots att de inte orkade, tillbaka till sina ordinarie arbeten. Följden blev att de återkom till sjukförsäkringen inom kort.

Ingen här i kammaren vill se långa sjukskrivningar. Men det viktigaste måste vara att människor får bli friska, så att de kan arbeta, inte att göra dem fattiga och oanställbara. Det blir nämligen effekten om man genomför

det som föreslås i den nu på bordet liggande utredningen. Nu vill regeringen och Sverigedemokraterna invänta remissvaren. Men vi har provat det systemet tidigare, och vi vet vad det innebär.

Herr talman! Den här utredningen borde läggas på historiens skräphög. Det är där den hör hemma.

Vi behöver tvärtom förbättra sjukförsäkringen, inte försämra den. Även om det 2021/2022 skedde en del förbättringar som har gjort stor skillnad för människor behöver mycket mer göras. Vänsterpartiet anser också att de som har drabbats av de tidigare bristerna i sjukförsäkringen behöver få upprättelse. Såväl alliansregeringens som S-MP-regeringens hantering av sjukförsäkringen är ett oacceptabelt svek. Därför bör en kris-kommission tillsättas för att ge de drabbade upprättelse.

Herr talman! För att sjukförsäkringen ska fungera behöver den vara behovsstyrd. Under senare tid har andra ambitioner fått vara alltför styrande. Ambitionerna att minska statens kostnader har lett till att sjuka misstänkliggörs och att systemet stramas åt. I stället behöver vi satsa på förebyggande arbete, ett hållbart arbetsliv och rehabilitering.

Det finns ingen motsättning mellan en robust sjukförsäkring som ger stöd och trygghet åt den som är sjuk och ett samhälle där människor mår bra, arbetar och bidrar till det gemensamma efter förmåga. Tvärtom är den trygghet som en fungerande sjukförsäkring ger en förutsättning för ett sådant samhälle. Därför behövs en ny sjukförsäkring som lever upp till de krav som vi alla bör kunna ställa på den.

För alltför många människor i Sverige är sjukdom synonymt med fattigdom. Så ska det inte behöva vara. Sämst ekonomisk standard har de som lever på sjuk- eller aktivitetsersättning. Denna grupp uppbär ofta ersättningen under en längre tid. Därför är levnadsstandarden ofta ansträngd.

Vänsterpartiet anser att inkomstrelaterade ersättningar, inkluderat tak- och grundnivåer, ska inkomstindexeras. Kostnadsrelaterade ersättningar ska prisindexeras, och fasta belopp ska användas endast undantagsvis. Vidare anser vi att ersättningsnivåer och tak bör utformas så att 80 procent av löntagarna får ut 80 procent av lönen.

För att människor ska kunna återgå i arbete och bli friska är vård och stöd, inte fasta tidsgränser, avgörande. Ingen cancer botas magiskt av att det har gått 180 dagar. Förlamningen i någons armar och ben försvinner inte för att det har gått 360 dagar. Rehabiliteringskedjan behöver därför avskaffas och ersättas av en steg-för-steg-modell, som gällde innan den dåvarande borgerliga regeringen införde rehabkedjan 2008. Steg-för-steg-modellen fungerade på många sätt väl. Rehabiliteringskedjan har å andra sidan inneburit alltför skarpa tidsgränser, med följderna att många människor inte får tid att bli friska.

Innan förbättringarna 2021 innebar dag 180 av sjukskrivningen att många blev utförsäkrade och tvingades söka ett så kallat på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete. Många gånger var det rena hittepå-jobb. Nu gäller i stället att den sjukskrivna ska prövas mot normalt förekommande arbete inom angiven yrkesgrupp. Det är en klar förbättring. Dessutom kan det nu skjutas upp ett halvår om det finns skäl för det. Fler får nu sjukskrivning under längre tid. Det är ett steg i rätt riktning, men nu funderar Tidöpartierna på att riva upp det.

Herr talman! Kraven för att få sjukersättning, tidigare kallat förtidspension, är i dag orimligt hårda. Efter de skärpningar som genomfördes av den borgerliga regeringen 2008 har Sverige numera de hårdaste kraven av alla OECD-länder när det gäller att bevilja sjukersättning. Nu krävs att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt för all överskådlig framtid.

De hårda kraven och bristen på alternativ gör att människor som är för sjuka för att arbeta hänvisas till försörjningsstöd eller till att leva på sin partner. Det är en omänsklig ordning som måste åtgärdas. Vänsterpartiet menar att regelverket för sjuk- och aktivitetsersättning behöver reformeras.

Herr talman! År 2023 höjdes pensionsåldern till 66 år. För många människor med fysiska arbeten är kroppen utsliten långt innan dess. För LO-arbetare, som vårdbiträden, kassapersonal, köksbiträden och lastbilsförare, är den genomsnittliga pensionsåldern 64,2 år. Arbetsmiljön behöver förbättras markant, så att fler orkar arbeta ett helt arbetsliv utan att slita ut sig i förtid.

Men vi behöver också se till att den som blir utsliten på jobbet får en dräglig inkomst fram till pensionen. Förra mandatperioden togs viktiga steg i den riktningen då vi förbättrade trygghetspensionen. Men vi behöver se till att fler kan få ta del av den. Därför vill vi se en utredning om hur trygghetspensionen kan utökas, så att fler av dem som är i slutet av sitt arbetsliv kan omfattas.

Herr talman! Det är verkligen dags att skrota karensavdraget. Det innebär för många en stor ekonomisk börda, så stor att många LO-arbetare avstår från att stanna hemma trots att de är sjuka. Så kan vi inte ha det.

Karensavdraget är ojämnt. För den som har ett tjänstemannajobb och kan jobba hemifrån är behovet av sjukskrivning kanske inte särskilt stort. För den som behöver vara på jobbet finns inget alternativ. Många människor som jobbar i kontaktyrken är också mer utsatta för smitta. Det synliggjordes inte minst under pandemin.

På de borgerliga partierna låter det ofta som att det skulle bli något slags Harmagedon om man tog bort karensavdraget; alla skulle varje vecka få måndagssjuka och stanna hemma. Men faktum är, vilket ledamoten från Socialdemokraterna förtjänstfullt redogjorde för, att de andra nordiska länderna inte har en sådan karensdag som vi har. Låt oss titta på hur det ser ut där! Det är dags att avskaffa karensavdraget och den ekonomiska börda som sjukdom innebär för många löntagare.

Herr talman! Slutligen vill jag yrka bifall till reservation 25.

Anf. 122 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Det är en intressant debatt att följa. Det vi diskuterar och debatterar i eftermiddag handlar om socialförsäkringssystemet, som är en helt avgörande del i trygghetssystemet i Sverige. Om man drabbas av sjukdom eller skada och därmed får nedsatt arbetsförmåga ska det inte innebära att man också får mycket stora ekonomiska problem i samband det.

Just tonen i debatten och mångfalden av förslag visar att vi har problem, inte minst sjukpenning och sjukersättning. Det tydligaste tecknet på det ser man när man tittar i en tidsserie 20 år bakåt. Då kan man se vilka otroligt kraftiga variationer vi har haft i ohälsotalen. Det hänger inte samman med någon epidemi av cancer, svåra smittsamma sjukdomar eller nå-

got sådant. Det hänger samman med att vi som ansvariga politiker inte har kunnat hitta ett stabilt system som vi är överens om.

Här har det varit fritt fram för mycket häftiga politiska diskussioner. Det har gjort att systemet har förändrats gång på gång, och inte alltid genom lagändringar eller ändringar i förordningar och föreskrifter utan genom regleringsbrev och kanske uttalanden från statsråd. De kan avläsas direkt i nedgång eller uppgång av ohälsotalen.

Det som oroar mig med det är att det drabbar den enskilda individen. Det gör att man inte kan känna trygghet i vad som kommer att hända i ett läge där man drabbas. Vad är det då för politiska vindar som kommer att gälla?

Det var därför ett viktigt initiativ när man tillsatte en parlamentarisk socialförsäkringsutredning för ett antal år sedan. Målbilden var att precis som pensionssystemet är en avgörande byggsten i den svenska tryggheten, med en stor politisk enighet, skulle man också få sjukförsäkringen att vara ett sådant system där medborgarna kan känna sig trygga i vilka regler som gäller för inte bara kommande år och kommande mandatperiod utan också för en längre tid.

Utredningen lade 2015 fram ett mycket bra slutbetänkande. Där fanns stor enighet – inte med ytterlighetspartierna, men i övrigt var det stor parlamentarisk bredd. Det är sorgligt att den dåvarande regeringen bara kunde göra ett fåtal av förslagen till lagstiftning. I stället fokuserade debatten mycket på det som kallas stupstocken. Det ledde också till ett borttagande av den bortre parentesen 2016 utan att man hade utvärderat vilka konsekvenser det skulle få. På det här området är forskningen tydlig, nämligen att såväl inom sjukförsäkringen som i angränsande system fyller klara tidsgränser en viktig funktion.

Under den förra mandatperioden gjordes också ändringar. Centerpartiet röstade för dem. Det gällde framför allt en omprövning av vad som händer vid 180 dagars sjukskrivning. 180 dagar, ett halvt år i sjukskrivning, är en lång tid. Men där lyssnade vi på argumenten som sa att om det är så att man är nära att gå tillbaka till sitt vanliga arbete är det orimligt att ha en skarp gräns där. Vi röstade därför för att göra dessa förändringar. Det är den utredningen som har diskuterats under den här debatten.

Vår förhoppning var att förändringarna skulle leda till att fler människor skulle komma tillbaka till det arbete de en gång hade blivit sjukskrivna från. Jag kanske får den fråga som även andra har fått, nämligen hur vi ser på utredningen. Bland annat är jag tacksam att den socialdemokratiska regeringen tillsatte utredningen, det vill säga att göra en seriös utvärdering av stora förändringar inom sjukförsäkringen.

Jag kände sedan en stor besvikelse när jag fick ta del av utredningen. Det blev inte så som våra förhoppningar var, nämligen att förändringarna skulle leda till att fler kom tillbaka till sitt ordinarie arbete. Därför kan jag förstå att den utredning som fick i uppdrag att titta på åtgärder i princip sa: Gör om, gör rätt. Här var det en förändring som gjordes utifrån att nå ett visst mål, att fler skulle tillbaka till ordinarie arbete, och sedan blev det inte så. Sjukskrivningarna har blivit längre, återgången till de egna arbetsgivarna har minskat och det blev inga effekter på ekonomiskt stöd eller för individernas hälsa.

Precis som i den övriga sjukvården tycker jag att man ska ha ett vetenskapligt förhållningssätt, oavsett om det är nya läkemedel som sätts in eller

vid förändringar i sjukförsäkringen. Det är egentligen ett terapeutiskt inslag för att få människor att bli friska.

Jag ser fram emot remissomgången. Men jag och Centerpartiet kommer inte att fästa någon större vikt vid någon form av anekdotisk bevisföring i remissvaren av typen ”jag har hört talas om en cancersjuk kvinna som blev gravid och inte fick förlängt”. Det är en annan sak om ett antal forskare på området kan säga att det finns brister i utvärderingen. Ett inlägg man kan höra är att pandemin kan ha haft stor inverkan. Men när remissomgången är färdig och arbetet med remissammanställningar ska påbörjas är det enkelt att trycka på knappen en gång till och få fram den typen av statistik – när det har gått ytterligare ett år efter det att pandemin har lämnat oss.

I grunden är jag besviken över resultatet, men jag är glad över att man äntligen har gjort en ordentlig utvärdering. Om man inte på ett allvarligt sätt kan visa att de statistiska beräkningarna är felaktiga måste man som politiker dra konsekvenserna av detta och säga att arbetet gjordes med en god ambition, men tyvärr slog det fel och det blev inte vad vi hade hoppats på. I vissa fall blev det på ett annat vis.

Vi i Centerpartiet har ett antal förslag på ytterligare förändringar som vi gärna skulle se i socialförsäkringen. Det gäller möjligheten att kvalificera sig in i delar av socialförsäkringssystemet. Vi skulle gärna se ytterligare förändringar för att underlätta för småföretagare, och vidare ska tröskeln sänkas för att återgå i arbete efter att ha varit sjukskriven. Efter att någon varit sjukskriven och borta från arbetet tre månader eller sex månader finns enormt höga trösklar på det mentala planet för att återgå till arbete.

Ytterligare en fråga vi lyfter fram är samordningsförbunden. De gör en unikt viktig insats för en grupp som är oerhört svår att hjälpa tillbaka till arbete. Det är ett samarbete mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, region och kommuner. Vi hoppas att regeringen snabbt som ögat ser till att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen kan bidra med personnummerbaserad statistik, så att man från samordningsförbundens sida kan utvärdera effekten av insatta åtgärder. Detta ropar man efter hos samordningsförbunden. Med tanke på att det rör sig om stora pengar är det viktigt att kunna mäta effekten.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår reservation nummer 3.

(Applåder)

Anf. 123 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Idén om att vi gemensamt kan betala in till ett försäkringssystem som gör att var och en som förlorar sin arbetsförmåga på grund av sjukdom eller skada kan skyddas är inte ny. Den fanns redan i de förindustriella städernas skrän och gillen.

När välfärdssamhället under 1900-talet växte fram blev socialförsäkringarna en grundpelare i det statliga ansvaret för välfärden och tryggheten i arbetslivet. Idén är enkel. Den som blir sjuk eller inte kan jobba på grund av skada ska inte heller bli fattig.

Inte minst under Alliansens tid raserades mycket i systemet. Sjukdom blev ofta lika med just fattigdom. Under vår tid i regering gjorde vi flera viktiga förändringar, men, herr talman, det behövs mer. Sjukförsäkringen behöver göras om i grunden. Det var bra att vi införde nya villkor som gör det lättare att behålla sjukpenning vid 180 respektive 365 dagar. Det är bra

att tidsgränsen vid dag 180 har blivit mindre strikt. Det innebär ökad möjlighet att komma tillbaka till arbete i den takt som bäst passar individen.

Det är också bra att vi har fått ett nytt arbetsmarknadsbegrepp som har förankring i verkligheten så att människor inte ska prövas mot jobb som inte finns på riktigt.

Vi tycker också att det är bra att ersättningarna har blivit högre för behovsanställda timvikarier och så kallade gigarbetare. Det här är en grupp som faktiskt ofta hamnar illa till i dagens system, och vi väntar på att ett färdigt, utrett förslag som är remitterat och klart ska bli verklighet.

Vi tycker att det är viktigt med ökad flexibilitet i deltidssjukskrivningen, men även här behöver vi gå längre.

De reformer som är gjorda har fått effekten att fler som är sjuka får behålla sin ersättning och att antalet felaktiga avslag har minskat rejält.

Dubbelt så många äldre får sjukersättning, och sjukpenningen har ökat bland äldre. Det är en viktig trygghet under de sista åren inför pensionen för många som slitit ut sina kroppar genom tunga arbeten, och det är särskilt viktigt med tanke på att pensionsåldern nu höjs.

Men, herr talman, vi har som sagt inte kommit i mål. Det finns färdiga förslag kvar för att stärka sjuk- och aktivitetsersättningen. De kan bli lag. Det finns förslag för prevention och ett bättre förebyggande arbete.

Jag måste fråga: Vad är det regeringen väntar på?

I valrörelsen hörde vi höga tongångar från Sverigedemokraterna, som ville stärka sjukförsäkringen. Det vi har sett hittills är förslag om att rulla bort just de förbättringar som jag och flera andra har talat om i debatten. Man vill alltså tillbaka till ett system där ännu fler försäkras ut och blir fattiga för att de är sjuka.

Herr talman! Jag kan inte låta bli att ställa mig frågan om det egentligen var så att Sverigedemokraterna ville låtsas bry sig om människor som hamnar i kläm i sjukförsäkringen för att kunna fokusera på och skylla alla problem på invandrare – detta inte minst i ljuset av de fruktansvärda avslöjandena om hatiska trollkonton som målar ut specifikt invandrare som roten till samhällsproblemen.

Faktum är att samhällsproblemen, till exempel inom sjukförsäkringen, är något vi kan lösa genom politiska beslut. Och det är verkligen inga invandrares fel att regeringen ännu inte har lagt fram de förslagen för riksdagen.

Herr talman! Det finns många förslag som kan reformera och förbättra dagens system. Men vi i Miljöpartiet vill i grunden göra en större reform där vi får ett helt nytt och sammanhållet system för arbetslivstrygghet. Vi vill slå ihop de olika försäkringarna så att människor aldrig ska löpa risk att hamna mellan två stolar, till exempel mellan a-kassan och sjukpenningen.

En person som en myndighet tycker är för frisk för att få sjukpenning kan en annan myndighet tycka är för sjuk för att kunna få ett jobb. Personer blir i dag bollade fram och tillbaka. Det försvårar tillfrisknandet, och det bidrar inte till att man kommer i arbete igen tidigare.

Ett gemensamt, sammanhållet system för arbetslivstrygghet skulle på ett annat sätt än dagens verkligen kunna säkerställa målsättningen att den som inte kan arbeta ska ha en ersättning som det går att leva på.

Vi tycker också att det behövs ett fokus som är stödjande, förebyggande och rehabiliterande snarare än ett som bygger på mycket kontroll och administration och ibland upplevs som närmast dömande.

De hårda tidsgränserna behöver omvandlas till avstämningpunkter för att säkerställa att rätt insatser görs för att personen ska återfå hälsan och kunna återgå i arbete.

Vi har ännu inte fått gehör för de här förslagen, men vi hoppas att det kan ske – och att vi i väntan på en större reform får igenom dessa konkreta förbättringar, som det borde finnas stöd för i den här kammaren.

Herr talman! Jag vill också säga att jag tycker att det är ett problem att vi fortsätter ha kvar den dubbla självriskan i sjukförsäkringssystemet. Det är närmast unikt för Sverige att man både får max 80 procent av lönen i ersättning och inte får något alls för den första dagen man är sjuk.

Under pandemin tog vi bort karensavdraget. Det var dumt att återinföra det. Det borde helt enkelt tas bort.

Jag står såklart bakom alla Miljöpartiets reservationer och förslag, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 27.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 maj.)

§ 12 Migrationsfrågor

Migrationsfrågor

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU14
Migrationsfrågor
föredrogs.

Anf. 124 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr talman! Det känns fint att åter få vara en del av socialförsäkringsutskottet och särskilt att få möjligheten att inleda denna debatt om de viktiga migrationsfrågorna.

Jag vill redan nu yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Herr talman! Sverige har under lång tid haft en ohållbar migrationspolitik. Den stora invandringen till Sverige i kombination med den bristfälliga integrationen har skapat ett stort utanförskap i vårt land.

Den bristande integrationen återspeglas i dag inom nästan alla samhällsområden. Arbetslösheten är tre gånger högre bland utrikes födda än bland inrikes födda, och många har bristfälliga kunskaper i svenska trots flera års undervisning i svenska för invandrare.

Lägg därtill kriminaliteten där unga killar, ofta andra generationens invandrare, dras eller ger sig in i gängkonflikter med dödligt våld. Skjutningar och sprängningar drabbar oskyldiga människor på ett helt oacceptabelt sätt.

Det är fruktansvärda konsekvenser av den oansvariga migrationspolitik och bristande integrationspolitik som Socialdemokraterna tillsammans med sitt regeringsunderlag inte orkade rätta till under sina åtta år vid makten. Vi moderater är fast beslutna att vända utvecklingen.

Men visst har invandringen också haft positiva effekter för Sverige. Många människor som kommit hit har integrerats i vårt samhälle och bi-

drar till Sveriges välbefinnande genom att gå till skolan, arbeta eller driva företag och göra rätt för sig.

Ofta är det de invandrare som gör rätt för sig som drabbas värst av att vissa invandrare är i Sverige av fel skäl. Många riskerar att utsättas för brottslighet och våld då många bor i områden där det tyvärr är vanligt förekommande. Och det är inte minst invandratjejer som blir offer för hederskultur när sådana oacceptabla normer och värderingar tillåts här utan att det får konsekvenser.

Sverige ska vara en plats att leva på för den som vill göra rätt för sig och vara en del av det svenska samhället.

Vi moderater är tillsammans med våra samarbetspartier överens om att invandringen till Sverige behöver minska om vi ska klara integrationen och minska utanförskapet. Därför genomför den moderatledda regeringen nu ett nödvändigt paradigmskifte inom svensk migrationspolitik.

För oss moderater är det viktigt att ett ja är ett ja och ett nej är ett nej. De som får uppehållstillstånd i Sverige ska integreras i det svenska samhället, och de som får avslag på sin asylansökan ska lämna landet.

Vi behöver återta kontrollen över vilka människor som befinner sig i Sverige och komma till rätta med skuggsamhället, där människor riskerar att fara illa.

Hittills har den moderatledda regeringen bland annat höjt försörjningskravet för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU, skärpt kraven för anhöriginvandring, begränsat möjligheten till uppehållstillstånd av humanitära skäl och minskat antalet kvotflyktingar som Sverige tar emot från 5 000 till 900 per år.

Vi har dessutom utökat möjligheterna att återkalla uppehållstillstånd om det kan antas att en individ kommer att bedriva statsstört företagsspioneri eller verksamhet med koppling till terrorism.

Vi har också gett gränspoliserna effektivare verktyg vid inre utlänningskontroller.

Den moderatledda regeringen har även gett Migrationsverket ett flertal uppdrag. De första återvändandecentren är nu invigda, vilket kommer att stärka återvändandearbetet. Antalet återkallelser av uppehållstillstånd mer än fördubblades under 2023 jämfört med 2022. Och Migrationsverket ska nu ge högkvalificerade arbetskraftsinvandrare besked om arbetstillstånd inom 30 dagar, vilket är näst snabbast i EU.

Människor från andra länder har potential att bidra till Sverige, inte minst genom att tillföra spetskompetens till svenska företag, vilket är avgörande för att de ska kunna konkurrera i en global miljö. Det är därför vi ställer om arbetskraftsinvandringen till att fokusera på högkvalificerad arbetskraft eftersom detta är viktigt för det svenska näringslivet och Sveriges välbefinnande.

Vi agerar också på EU-nivå för gemensamma europeiska ansträngningar. Nyligen röstade Europaparlamentet ja till migrationspakten, som vår moderata migrationsminister Maria Malmer Stenergard och vår moderata Europaparlamentariker Tomas Tobé varit drivande för att få på plats. Migrationspakten innebär bland annat stärkta kontroller vid EU:s yttre gräns, och den skapar bättre förutsättningar för oss att genomföra de ändringar som vi behöver göra i svensk migrationspolitik.

Herr talman! Steg för steg genomför vi moderater tillsammans med våra samarbetspartier nu det paradigmskifte inom migrationspolitiken som svenska folket efterfrågar och Sverige behöver. Och vi ser resultat av vår politik. År 2023 beviljades det lägsta antalet asylrelaterade uppehållstillstånd under något år på 2000-talet. Då inkluderas även anhöriga till personer som har fått asyl. Nu ser vi att antalet fortsätter minska även 2024. Det är både bra och nödvändigt.

Den moderatledda regeringens politik har fått effekt, men mer behöver och kommer att göras för att vända utvecklingen. Om ett par veckor debatterar vi exempelvis regeringens proposition om ändringar i medborgarskapslagen, som innebär skärpta krav för att få medborgarskap genom anmälan, vilket är helt nödvändigt.

Migrationsverket förbereder nu inrättandet av mottagningscenter där hela asylprocessen ska genomföras. På det sättet förkortar vi asylprocessen och minskar risken att människor försvinner in i skuggsamhället.

Därtill pågår ett flertal utredningar som bland annat tittar på ytterligare skärpta krav för att förvärva svenskt medborgarskap, hur återvändandeverksamheten kan stärkas samt införande av kvalificering till välfärden. Under mandatperioden kommer den moderatledda regeringen att vidta många åtgärder för att strama åt migrationen och förbättra integrationen.

Herr talman! I dag debatterar vi bland annat de förslag inom migrationsområdet som oppositionspartierna lagt fram. Jag vill därför passa på att belysa några av dem.

Socialdemokraterna påstår sig vilja bedriva en stram migrationspolitik. Det är då befogat att fråga sig varför Socialdemokraterna inte förde en stram migrationspolitik när de hade regeringsmakten. Men när man granskar deras tilltänkta regeringspartners olika motioner klarnar det en smula.

Miljöpartiet säger bland annat nej till att skärpa kraven för att bli svensk medborgare. De tycker till exempel inte att det ska krävas att en person ska kunna svenska för att få bli svensk medborgare.

Centerpartiet vill utöka antalet kvotflyktingar som Sverige tar emot till en nivå som historiskt har inneburit att Sverige tagit emot en fjärdedel av alla kvotflyktingar som kommit till alla EU-länder sammanlagt.

Men den största utmaningen för Socialdemokraterna och den strama migrationspolitik som man säger sig vilja bedriva blir nog deras största samarbetsparti Vänsterpartiet. Vänsterns motion om svensk flyktingpolitik innehåller 23 sidor med förslag för att öka invandringen till Sverige. Där står bland annat: "Vänsterpartiet står inte bakom ambitionen att färre ska söka skydd i Sverige." De vill gå tillbaka till den migrationspolitik som Sverige hade 2015, det år då ungefär 163 000 personer sökte asyl i Sverige.

Det är alltså dessa partier som Socialdemokraterna ska försöka föra en stram migrationspolitik tillsammans med, om olyckan skulle vara framme och de vinner nästa val. Frågan är inte om V, MP eller C kommer att få inflytande i migrationspolitiken utan vilka av deras förslag som kommer att bli verklighet.

Historiken är nämligen tydlig: När det väl kommer till kritan väljer Socialdemokraterna makten framför sin egen politik och det som är bra för Sverige. Det såg vi inte minst under förra mandatperioden, då de gång på gång böjde sig för sitt regeringsunderlag.

Så till alla er som vill få ordning på Sverige vill jag ge ett mycket tydligt besked: Det krävs en moderatledd regering för att Sverige ska ha en stram migrationspolitik och komma till rätta med det stora utanförskap som finns i vårt land.
(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 125 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Nyligen satt jag och Viktor Wärnick vid samma bord på Svenskt Näringslivs företagardag. Temat var kompetensförsörjning genom arbetskraft från länder utanför EU, det vi kallar för arbetskraftsinvandring. Företagare efter företagare vid bordet vittnade om hur deras verksamhet skulle drabbas negativt om den personal från länder utanför EU som de hade anställt skulle utvisas, om de föreslagna nya lönenivåerna – nivåer som hälften av Sveriges löntagare inte kommer upp i – skulle bli verklighet.

Äggförpackaren från Gotland ställde frågan: Vad är syftet med de nya lönegränserna? Först fick han inget svar, men han återkom, inte raljant utan genuint oförstående: Vad är syftet med att höja lönenivån till över 34 000 kronor i månaden så att min personal utvisas? Är syftet bara att utvisa fler? Till slut erkände Viktor Wärnick att ja, det är syftet.

I sitt anförande påstår han däremot att detta skulle öka Sveriges välstånd. Svenskt Näringsliv har räknat ut att vi skulle förlora 17 miljarder kronor bara i skatteintäkter om detta förslag går igenom, eftersom människor som i dag jobbar skulle utvisas. Företag skulle krympa i stället för att kunna växa.

Jag vill därför fråga Viktor Wärnick: Står han fast vid det han sa till äggförpackaren om att syftet är att utvisa så många som möjligt? Hur ser han på Svenskt Näringslivs beräkningar, som inte alls tyder på att detta skulle bidra till ökat välstånd?

Anf. 126 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Syftet med att vi nu gör en rad skärpningar på migrationsområdet, inklusive den del som gäller arbetskraftsinvandringen, är att vi behöver få ordning på Sverige. Vi har inte haft kontroll på den invandring som har skett till Sverige, oavsett om det gäller den asylrelaterade delen eller till exempel arbetskraftsinvandringen. Vi vet att det finns stora problem. Det finns fusk och utnyttjande och även ett skuggsamhälle kopplat till detta, som vi måste komma till rätta med.

Det är också viktigt, tycker jag, vilket Annika Hirvonen inte nämner i sin replik, att vi gör skillnad på den hög- och den lågkvalificerade arbetskraftsinvandringen. Den högkvalificerade invandringen är den som jag särskilt nämnde i mitt anförande när jag talade om vikten av att vi förkortar processerna så att företag som behöver specialiserad arbetskraft får den till Sverige snabbare för att kunna växa i en global värld med hård konkurrens.

Men det vi talar om när det gäller arbetskraftsinvandringen och de höjningar vi gör av lönekraven gäller framför allt den lågkvalificerade delen. Vi har ungefär 400 000 arbetslösa i Sverige. Fler av dem borde rimligtvis kunna ta de arbeten som är av mer lågkvalificerad art. Vi har ett stort utanförskap i Sverige, och fler behöver komma in på den svenska arbets-

marknaden. Att vi då tar in människor från länder utanför EU:s gränser för att göra den typ av arbete som flertalet av de arbetslösa människorna skulle kunna göra är helt fel, och därtill kommer alla problem det medför i form av fusk och utnyttjande.

Mina motfrågor till Annika Hirvonen blir: Vad anser Miljöpartiet om dessa problem? Finns det inga sådana? Ska det vara öppna gränser? Ska vi inte ha någon kontroll?

Anf. 127 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Viktor Wärnick kanske har missat min omfattande motion om just stärkta rättigheter för arbetskraftsinvandrare, ökad möjlighet till kontroll och ett utökad uppdrag när det gäller att kontrollera dem som fuskar. Han har uppenbarligen också missat påpekandena om att de som fuskar i dag kommer att fortsätta försöka fuska även i det nya systemet.

Det regeringens förslag innebär är att ingen som har en lön under 34 200 kronor i månaden ska kunna få ett jobb i Sverige även om de inte har något med något fusk att göra. Man slänger alltså ut alla hederliga för att minska invandringen, och så säger man att detta ska minska fusket.

Vill man minska fusket bör man ge fackförbunden möjlighet att ha regionala skyddsombud som kan göra inspektioner. Tro mig, det behövs!

Jag skulle ändå vilja återgå till den diskurs som Viktor Wärnick också tog upp, där han målade upp invandrare som ett samhällsproblem snarare än att se den stora nytta som väldigt många invandrare gör i dag, inte minst de som kommer till Sverige för att ta jobb som våra svenska arbetslösa inte kan ta, som CNC-operatören från Georgien, som gör att företaget kan anställa tio till som inte har yrkesutbildning.

De senaste dagarna har vi ju sett hur en ännu grövre diskurs om invandrare förs av trollkonton som administreras av Sverigedemokraterna. Jag såg att SD nu har bett Moderaterna om ursäkt för den retorik man riktat mot Moderaterna. Kommer Moderaterna att kräva att en ursäkt riktas också mot de invandrare som blivit föremål för denna fruktansvärda retorik?

Anf. 128 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! För att knyta an till den del som gällde arbetskraftsinvandringen: Det är helt klart att vi behöver göra saker för att minska det tryck som har legat på Sverige. Det gäller oavsett om det handlar om den asylrelaterade delen eller om arbetskraftsinvandringen.

Annika Hirvonen är inne på att vi ska höja lönegränserna framöver, vilket ju utreds och bereds. Det kommer också att finnas ett antal undantag. Man tittar på detta för att se var det kan vara skäligen att ha en lägre nivå. Men som huvudprincip måste vi höja gränsen. Det har helt enkelt inte fungerat att ha den på den låga nivå som har gällt tidigare. Vi har sett de problem och de baksidor som detta har fört med sig. Det är därför vi gör detta – det är för att få ordning på Sverige.

Annika Hirvonen påstår att jag talar om problem. De problem jag talar om handlar om bristen på integration. Vi har haft en för hög invandring i kombination med brist på integration. Detta är en komplett blind fläck för Miljöpartiet. Man bryr sig över huvud taget inte om de baksidor det medför att vi har haft en så kraftig invandring till Sverige, utan man låtsas som om det handlar om att godhet står mot ondhet.

Det handlar om att se till att de människor som kommer till Sverige – de som vi ger ett ja till – också kan integreras i det svenska samhället. Men vi måste också se till att dem som vi ger ett nej ska lämna landet, något som Miljöpartiet inte heller verkar vilja stå upp för. Man vill hellre ha amnestier eller att de som har gömt sig tillräckligt länge ändå ska få stanna. Det är inte att ta ansvar för en reglerad invandring. Det gör vi moderater, och det tänker vi fortsätta att göra.
(Applåder)

Anf. 129 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Det är intressant att lyssna på det som sägs om normer och värderingar. Somliga av oss kommer när vi lämnar salen här i dag att ha en inkorg full med hat och hot från anonyma konton som sprider desinformation om vad vi sagt och gjort, hur vi ser ut, vad vi har på oss, vilken bakgrund vi har eller vad det nu kan vara. Att då tala om kamp mellan ondhet och godhet, normer och värderingar, tycker jag klingar något falskt.
(Applåder)

När det gäller sådant som tas upp i betänkandet finns det mycket bra som sker. Jag tycker att det är bra att vi avskaffar EBO. Jag tycker att det är dåligt att vi, eller rättare sagt regeringen och Sverigedemokraterna, öppnar för den organiserade brottsligheten att driva boenden. Jag tycker att det är bra att vi rättar till en del brister i medborgarskapslagen utifrån utredningar som Socialdemokraterna tillsatte. Jag tycker att vi borde kunna införa språkrav för PUT. Vi får väl hoppas att det sker något, för S tillsatte en utredning om detta.

Målet för återvändande borde ha funnits kvar. Under S-regeringen fanns ett mål om att det skulle öka med 50 procent, men det togs bort. Nu försöker den nuvarande regeringen ta äran för saker som S-regeringen genomförde.

Jag tycker att det är bra att EU:s migrationspakt är på plats. Där tycker jag att vi inte bara ska nämna nuvarande regering utan också tidigare regeringar och även den socialdemokratiska tidigare ministern, numera EU-kommissionären Ylva Johansson. Det är många som har gjort bra och stora insatser för att ta ansvar för ett Europa som kan hantera asylpolitiken på ett klokt sätt.

Sedan finns det också dåliga saker som sker. Problemen börjar ungefär där de socialdemokratiska utredningarna slutar att leverera politik till regeringen. Jag tycker att det är fruktansvärt att vi ska börja dra tillbaka gynnande förvaltningsbeslut på grunder som inte fanns vid utfärdandet av besluten, det vill säga retroaktiv lagstiftning. Jag tycker inte att vi ska dra tillbaka permanenta uppehållstillstånd på de grunder som regeringen nu utreder och som finns i Tidöavtalet.

Vi ska absolut inte ha DDR-lagar, för att citera vad nuvarande utrikesministern Billström sa för några år sedan när det gällde angiveri. Välfärden ska fredas från att jaga papperslösa. Vi kan inte ha en ordning där inte det som har nämnts som demokratins vapensmedja, det vill säga biblioteken, är en trygg plats dit man kan komma för att söka information om hur man ska kunna leva i Sverige eller för att låna en toalett.

Och vi ska absolut inte utvisa missbrukare eller dem som, enligt den sverigedemokratiska terminologin, visar ringaktning eller bristande respekt för det svenska folket, vad det nu är. Vi har ju sett hur sverigedemokrater på internet delar fejkkonton med nazistiskt innehåll, med partiledningens godkännande, där vi ser vad man uppenbarligen tycker är svenska värderingar. Och om man ska utvisas för att man inte delar de värderingarna är det, som tur är, också många av oss här i kammaren som ligger pyrt till för att bli utvisade. Givetvis ska vi inte ha sådan lagstiftning.

Migrationspolitik, likt annan politik, tar tid. Vi genomförde massor av bra politik och tillsatte massor av bra utredningar när vi satt i regeringsställning. Detta levereras nu, och jag uppskattar det. Jag tycker att det är bra att politiken kan brygga över regeringsperioder. Det blir något slags indirekt bred överenskommelse om att migrationspolitiken behöver rättas till. Jag tycker att det är positivt.

Men jag är rädd för den utveckling som vi ser kommande år, där rättsstat, demokrati och människors lika värde kommer att undergrävas både här inne, av företrädare som stoltserar med sitt namn, och genom det krig som förs på nätet med fejkade konton och desinformation som i rena ryssfasoner sprids på internet.

(Applåder)

Anf. 130 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag tänkte återanknyta lite till det jag sa i mitt anförande om Socialdemokraterna och regeringsunderlaget. Det kan ju vara relevant för väljarna där ute att känna till hur Ola Möller och hans parti resonerar.

Nu är man väldigt noga med att poängtera att man vill bedriva en stram migrationspolitik. Men den som tittar i historiken och ser på hur kammaren röstade under föregående mandatperiod och mandatperioden innan dess – jag talar om perioden 2017–2022 – kan finna att Socialdemokraterna vid 20 unika voteringstillfällen aktivt röstade nej till en stramare migrationspolitik. Det var olika förslag som lades fram i denna kammare som Socialdemokraterna röstade nej till.

Därför är min fråga: Är en stram migrationspolitik bara viktig för Socialdemokraterna när de sitter i opposition och inte i regeringsställning?

Anf. 131 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Välkommen till utskottet, Viktor Wärnick! Jag uppskattar att du har kommit med. Vi har ju jobbat tillsammans i ett annat utskott tidigare. Jag ser fram emot utskottsarbetet.

Ledamotens historiekunskap är dock något bristande. Jag har ju haft den här diskussionen med den som var ledamotens företrädare i utskottet tidigare. Då har jag varit tydlig med att det finns en bred uppslutning i den här kammaren. Detta har även ledamöter i Tidöganget gett uttryck för här. Man ser att en stor grupp partier i den här kammaren tycker att en stram migrationspolitik är viktig. Det var också detta vi gav uttryck för när vi försökte nå en bred parlamentarisk uppgörelse i migrationskommittén. Vi behöver samla dem som vill stå för en stram migrationspolitik i riksdagen under ett paraply för att få en långsiktighet.

Historiskt har Moderaterna och Socialdemokraterna kunnat komma överens i dessa frågor, och då har det fungerat väldigt bra. Vi har nu ett moderat parti som går mot ett mer högerextremt och högerradikalt håll, där man accepterar otidigheter som nu har avslöjats. Man vill ha en ursäkt till sig själv men tycker att det är okej att det fortsätter att hatas när det gäller andra partier och grupper i landet. Jag hade hoppats att Moderaterna i stället skulle sträcka ut handen och säga: Hur når vi nu en hållning där vi kan säkra en stram och bra migrationspolitik framöver? Vi kommer givetvis att jobba för det. Men vi kan inte acceptera tokstrollerierna – att man ska ta tillbaka gynnande förvaltningsbeslut eller utvisa missbrukare. Detta är fullständigt barockt.

Jag tror egentligen att Moderaterna vill komma överens med socialdemokratin för att säkra en bred och långsiktig uppgörelse, som vi historiskt har kunnat ha mellan våra partier. I stället för att jämt och ständigt hoppa på oss tycker jag att ni ska försöka hitta gemensamma beröringspunkter. Då kan vi föra Sverige framåt i de frågor där vi vet att vi kan komma överens.

Anf. 132 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag vill inledningsvis kvittera i fråga om det som Ola Möller sa. Jag ser också fram emot arbetet i utskottet tillsammans med honom och hans partikollegor och alla andra partier i utskottet. Det gör jag verkligen.

Jag hoppas också att vi ska kunna hitta de breda majoriteterna för migrationspolitiken framåt. Problemet är bara att Ola Möller och hans parti tänker sig att regera på basis av tre partier som i skarp kontrast snarast vill öka invandringen, gå tillbaka till den lagstiftning som gällde tidigare och införa amnestier, regulariseringar och andra typer av ganska kraftiga ändringar som skulle leda till att Sverige får en ökad invandring. Det är därför jag vill ställa dessa frågor till Ola Möller och till Socialdemokraterna.

Flertalet av de förslag som vi nu lägger fram och som ni säger er stå bakom och ibland också röstar för har mött stark kritik från det andra gänget: Vänstern, Centern och Miljöpartiet. Hur föreställer ni er att ni ska kunna bedriva denna strama migrationspolitik tillsammans med V, MP och C? Det är ändå relevant att veta. Vad är ni villiga att kompromissa bort? Vad är ni villiga att ge bort till dessa partier för att få regeringsmakten?

Vi har ju sett historiskt att Socialdemokraterna är villiga att ge bort ganska mycket för att få regeringsmakten. Vad kommer nu att hända? Jag förstår att Ola Möller kanske inte kommer att säga det rakt ut – det är ju förhandlingstaktik. Men vi vet att tyngdpunkten, framför allt Vänsterpartiets tyngdpunkt, är åt det helt andra hållet med ökad invandring till Sverige, som inte skulle lösa våra problem.

(Applåder)

Anf. 133 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag önskar att Viktor Wärnick inte använde sina färdigskrivna talepunkter i dessa repliker. Han undrar vad vi är beredda att kompromissa bort. Att prata om det i dagar då man tar en ursäkt för att man själv har blivit påhoppad men accepterar metoder som är att likna vid ryska

påverkansoperationer mot sina politiska motståndare och andra grupper i landet är lite magstarkt, måste jag säga.

Moderaterna har, vad jag vet, stått upp för rättsstatens principer och demokrati. Men nu, för maktens skull, väljer man att fullständigt släppa detta. Man accepterar fortsatta påhopp på opposition, på hbtq-aktivister, på klimataktivisterna, på kvinnor, på invandrare och på allt möjligt. Jag tänker att man kanske ska vara försiktig där från Viktor Wärnicks sida.

Enligt opinionsmätningar består regeringsunderlaget just nu av endast två partier – de andra är då inte ens i riksdagen. Det är lite magstarkt att stå och filosofera om vem man ska bilda regering med och hur det ska gå till. Jag tänker att vi ska ha ett valresultat.

Givetvis är tipset till alla som vill ha mer socialdemokratisk politik att de ska rösta på Socialdemokraterna. Då kommer vi att få en oerhört god förhandlingsposition, där vi kan säga vad vi tycker ska bestå och vad som inte ska vara med i fråga om det som förhandlas.

Som jag tidigare sa, herr talman, ser jag gärna breda överenskommelser. Kan vi hitta sådana kommer socialdemokratin att hedra dem. Eftersom mycket av det som nu lagts på bordet är politik som den socialdemokratiska regeringen lade grunden för, via utredningar, tänker vi inte backa när det gäller en massa av de sakerna. Det förklarar också varför vi har stött detta här inne. Vi ser vikten av en bredd i migrationspolitiken.

Jag tror inte att Viktor Wärnick ska ligga sömlös av oro för att regeringsförhandlingarna inte ska fungera för socialdemokratin. Detta kommer vi att ordna.

Anf. 134 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag, som innebär ett avslag på de motionsyrkanden som finns inom området migration.

För Kristdemokraterna är det centralt att migrationspolitiken är långsiktigt ansvarsfull, rättssäker, human och överblickbar. När man blickar bakåt ser man tyvärr att detta inte har varit ett faktum för vårt land de senaste åren.

Vi kan se att Sverige har tagit emot fler asylsökande än vi har klarat av att integrera. Tillräckliga krafttag mot utnyttjandet av asylsystemet har saknats, och framväxten av parallellsamhällen har i många fall blivit ett faktum.

Vi ser därför ett fortsatt behov av att ha en stram migrationspolitik för att komma till rätta med de problem som vi på många sätt ser runt om i vårt land. Målet för den totala migrationen till Sverige bör vara i nivå med hur det är i våra nordiska grannländer, och det är rimligt att prioritera de mest utsatta flyktingarna.

Utgångspunkten är att flyktingar och skyddsbehövande söker skydd i första säkra land. Asylrätten måste värnas, men för att försvara öppenheten och den fria rörligheten inom EU måste vi också ha en stärkt kontroll av EU:s yttre gräns och vid behov kunna upprätta interna gränskontroller.

För att förhindra att människor utnyttjas, skadas eller omkommer i till exempel rangliga båtar på Medelhavet måste EU på gemensam nivå motverka irreguljär migration och människosmuggling och ha ett större fokus på att hjälpa flyktingar i närområdet. Den nyligen beslutade överenskom-

melsen om migration, som har förhandlats fram och som är under en slutgiltig process, är ett steg på vägen för att skapa en bättre situation.

Vi kristdemokrater vill också i ett långsiktigt perspektiv se ytterligare steg och en vidareutveckling av EU:s migrationspolitik som innebär att man söker asyl i center utanför EU samt att mottagandet för varje land görs utifrån kapaciteten att integrera.

Herr talman! De senaste åren har i stor utsträckning präglats av Rysslands invasion av Ukraina. Kriget har drivit miljontals på flykt och föranlett den största flyktingkrisen i Europa sedan andra världskriget.

Massflyktsdirektivet aktiverades, och personer på flykt från Ukraina ges tillfälligt skydd i olika länder i Europa. Av de cirka 50 000 flyktingar som kommit till Sverige bedöms cirka 30 000 finnas här i dag.

Regeringen har gjort insatser, bland annat genom att ge stöd för att dessa personer ska få större möjlighet till undervisning i svenska språket. Detta gör att de från Ukraina som tagit sin temporära tillflykt till Sverige har större möjligheter till både kontakter och arbete under den tid de är i Sverige.

Den ekonomiska vardagen kommer också att förbättras för de ukrainska flyktingarna genom den nyligen presenterade lagrådsremissen, som ger möjlighet till folkbokföring, vilket öppnar för ett större ekonomiskt stöd men också för arbetsfrämjande aktiviteter och tillgång till sjukvård. Med en snabb behandling i riksdagen kan detta vara i funktion från november.

Det antal asylsökande som Sverige kan ta emot måste vara på en nivå som gör att vi också kan integrera dem som redan finns i vårt land och som ännu inte är en del av vårt samhälle vad gäller till exempel arbete och annan samhällsgemenskap. Det innebär att vårt lands migrationspolitik behöver förändras jämfört med tidigare år. Det arbetet påbörjades efter det regeringsskifte som vi såg 2022.

Herr talman! Tidöpartierna har förhandlat fram ett stort antal punkter i Tidöavtalet som gör att inriktning och innehåll förändras.

Under de åtta år då vi hade en S-regering var det svårt att se en rak linje vad gäller migrationspolitiken. Det innebär att vi ser ett stort behov av förändringar.

Jag kan konstatera att debatten inte var viktigare för Socialdemokraterna än att de redan har gått hem och tagit helg. Det är faktiskt lite anmärkningsvärt. De har genomfört förändringar, som de säger, men den koalition av partier och viljor som präglade detta skapade ett resultat som knappast kan ses som lyckosamt.

Vi får nu minnas Ola Möllers ord, när vi inte har honom i kammaren längre. Trots att han uttalade beröm över allt som hade gjorts och uttalade att allt gott som nu görs har sin grund i Socialdemokraterna finns det faktiskt en intern kritik även inom Socialdemokraterna mot den politik som hittills har förts. Man kan undra vem som verkligen har rätt.

Vi kan konstatera att migrationsområdet behöver styras upp för att vi ska komma till rätta med de problem som vi ser i samhället. Dagens regeringssamarbete ger en grund för handlingskraft. Det behöver Sverige.

Herr talman! Jag ser att detta regeringssamarbete kommer att ge resultat. Resultatet kommer att bli, vilket vi ser redan i dag, att antalet asylsökande till Sverige kommer att minska. Åtgärderna som har genomförts och som kommer att genomföras innebär att ett nej kommer att betyda ett nej. Åtgärder mot skuggsamhället kommer också att genomföras. Fler personer

som har fått avslag kommer att återvända, och personer med uppehållstillstånd som inte lever ett hederligt liv kommer att riskera utvisning. Det är så Sverige hamnar på rätt köl igen.

Vi kan också fundera över vilken politik som kommer att föras vid ett framtida alternativt regeringsalternativ. Som tidigare har sagts går det inte att se en helhet i det underlag som finns. Jag har också svårt att se att den åtstramning som S förespråkar och argumenterade för både i debatten och i replikskiftet kommer att bli verklighet med de samarbetspartner man har tänkt sig. De kompromisser som ett samarbete kräver kommer troligtvis att innebära att resan mot åtstramning som Ola Möller målade upp i sitt anförande blir väldigt krokig om MP, V och C ska få sina krav tillgodosedda – krav som jag ser kan ta oss tillbaka till migrationspolitiken 2015, inklusive krav på amnestier och permanenta uppehållstillstånd. Detta gör att vi kan få en färd som hamnar på ett helt annat slutmål än den stramhet i migrationspolitiken som nu har utlovats från S-företrädare.

Herr talman! Vi Tidöpartier lovar att leverera. Vi har förslag som har genomförts, vilket Viktor Wärnick redogjorde för, och vi har ytterligare förslag som är under beredning och utredning. Många av utredningarna kommer att avslutas under detta år och leda fram till propositioner under 2024 och 2025.

Det här innebär att vi skapar ett paradigmskifte i migrationspolitiken. Den är ansvarsfull och kravbaserad och siktar på att långvarigt skapa en bas för migrationspolitiken i Sverige.

Herr talman! Vi ser att migrationspolitiken behövde ändra inriktning. Det är det vi håller på att göra. Vi håller fokus på att de som verkligen behöver skydd får det och att ansvaret för att ge stöd till flyktingar sker på så vis att alla EU-länder tar sitt ansvar utifrån storlek och förmåga.

Vi kristdemokrater kommer att fortsätta jobba för en ansvarsfull och medmänsklig migrationspolitik där människor som tas emot ges goda förutsättningar till integration i vårt samhälle.

Som tidigare sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på alla motionsyrkanden.

(Applåder)

Anf. 135 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! För protokollet vill jag ändå att vi noterar att socialdemokraten Ola Möller inte har tagit helg än. Det uppskattar vi som tycker att det är bra att alla partier är med under hela debatten!

En problematik som ökar just nu handlar om att ungdomar, efter att de fyller 18 år, kan splittras från sina familjer i Sverige. Det handlar till exempel om fall där föräldrarna har fått uppehållstillstånd av asylskäl eller för att de arbetar här, medan barnen har kommit som anhöriginvandrare i tonåren.

Barnen får då tidsbegränsat uppehållstillstånd i tre år, och lägger man till handläggningstiden både för det första uppehållstillståndet och för ansökan om att efter tre år få ett permanent uppehållstillstånd innebär det att barn kan drabbas av att utvisas från familjen på 18-årsdagen, detta alltså om de kommit till Sverige när de var 13–14 år eller äldre.

Jag vill fråga Ingemar Kihlström om han ser att det är ett problem att barn till föräldrar som kanske fått asyl från Syrien eller andra länder som är i krig lagom till studenten återigen ska skiljas från föräldrarna och

utvisas ensamma till det ursprungliga hemlandet medan resten av familjen blir kvar i Sverige.

Anf. 136 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag ska först rikta mig till Ola Möller och uttala en stor ursäkt för att jag inte såg honom. Han hade lämnat sin plats. Mycket berömvärdt att han är kvar i kammaren! Så har vi rätt ut det – tack, Annika, för att du påpekade det!

Vi kan konstatera att vad gäller migrationspolitiken skiljer vi och Miljöpartiet oss åt i mycket. Vi kan väl ändå säga att det är viktigt att ha familjen förenad. Utan att ha full kunskap om det specifika fallet kan jag konstatera att utifrån de regler som gäller i dag prövas ens rätt att stanna i Sverige både av Migrationsverket och i migrationsdomstolar. Det finns även möjlighet att yrka på och se till särskilda skäl. Utan att gå in i den specifika frågan kan man konstatera att de kontrollverksamheter som vi har har konstaterat att just för de individer som lyfts upp finns det inte skäl att få stanna.

Jag kan väl säga att vi kristdemokrater vill hålla familjer förenade. Det är bland annat därför vi argumenterar för en förändring av EU:s asylpolitik och menar att man ska kunna söka asyl utanför EU, just för att hålla ihop familjerna och undvika de riskabla färderna över Medelhavet.

Jag kan inte uttala mig exakt om de enskilda fallen, men jag har synen att familjer ska hållas förenade. De som i Sverige har skäl att få stanna ska stanna, och de som ska återvända ska göra det – utan att uttala mig om det specifika fallet.

Anf. 137 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det här handlar inte om ett specifikt fall, utan det här kommer att vara ett ganska vanligt scenario. Med dagens regelverk kommer nämligen barn som får uppehållstillstånd i Sverige som tonåringar som huvudregel att utvisas när de fyller 18 år. Detta beror på att 18-åringar med dagens lagstiftning inte längre har rätt till familjeåterförening och att barnen, när de kommer, inte får permanenta uppehållstillstånd.

Ingemar Kihleström hänvisade till att man kan få uppehållstillstånd om man har särskilda skäl. Man *kunde* det fram till att den möjligheten avskaffades av regeringen genom ett beslut i december förra året.

Vi införde en grund som innebar att man fick stanna om man hade särskilt ömmande omständigheter som vuxen, med en stark anknytning till Sverige – typiskt sett till exempel de barn som kommer i tonåren, återförenas med sin familj, fyller 18 och utan den här ventilen utvisas.

Jag tycker att det är jättepositivt att Kristdemokraterna ändå talar om att det är viktigt att hålla ihop familjen. Jag tycker ju att det även gäller barn som har fyllt 18 och som har kommit till Sverige i 13–14-årsåldern.

Jag tycker också att det är väldigt positivt att Ingemar Kihleström talar om lagliga och säkra vägar för familjer att söka asyl. Det vi befarar nu när det blir svårare att få familjeåterförening är ju att fler tar med sina barn på de farliga flyktvägarna på gummibåtar över Medelhavet. Det vore en katastrof.

Anf. 138 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är ju så: Våra hjärtan klappar för familjerna. Sedan har vi lite olika sätt att se på hur vi ska hantera migrationspolitiken, både i EU och i Sverige, och det får vi respektera.

Den migrationspolitik som vi har just nu har ett brett stöd i kammaren. För den skull kan man alltid utvärdera den, och det är jag som kristdemokrat beredd att göra.

Jag kan bara konstatera att vi inte ska ha en situation där man sätter sig i en ranglig båt eller en båt som inte håller luften hela färden och försöker ta sig över ett hav för att finna en bättre framtid. Man ska få sina asylskäl prövade utan att behöva skiljas från familjen. Det är vår åsikt.

Vi har inte samma syn på exakt vilka volymer vi ska ha, men det är viktigt att säga att det alltid måste finnas någon form av ventil i migrationspolitiken. Därför kommer vi att se och utvärdera. Men ändå måste det vara en klarhet gällande att vi ska ha ett migrationsflöde in i Sverige som också gör det möjligt att integrera människor.

Jag tar med mig fallet och tittar närmare på det.

Anf. 139 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det behövs nog något klagande här från ledamoten. Vid en pressträff framförde Kristdemokraterna, vilket ledamoten även tog upp i sitt anförande, att de vill omförhandla asyl- och migrationspakten och flytta asylprocessen utanför EU. Men att söka asyl är en mänsklig rättighet, och FN:s flyktingkonvention ålägger länder att möjliggöra för människor att söka asyl.

Nu avskaffar man mer eller mindre asylrätten genom EU:s asyl- och migrationspakt. Min fråga till KD är varför de vill ta det ännu längre och omförhandla pakten för att flytta asylprocessen utanför EU? Det är oklart och bedrövligt. Konsekvenserna av pakten är ju redan i dag att fler dör på Medelhavet eller fängslas och torteras på grund av att EU skrivit avtal med diktaturer och despoter. Men Kristdemokraterna vill ta det ännu längre.

I anförandet hörde jag att alla länder ska ta ansvar, men nu frånsäger man sig sitt ansvar. Vill kristdemokraten klargöra detta med att flytta asylprocessen utanför EU?

Anf. 140 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Asylrätten ska finnas, men den innebär inte rätt att själv avgöra i vilket land man ska få skydd. Vi kan konstatera att med det system vi har i dag tar många människor risken att sätta sig i en ranglig båt och åka över Medelhavet. Jag tycker att det är en förfärlig situation. Det är mycket bättre att hålla familjen samlad och att man kan söka asyl till exempel i ett asylcenter i ett land utanför EU där man direkt eller ganska snart kan få prövat om man har rätt till asyl eller inte.

Effekten av dagens system är att man riskerar sitt liv på Medelhavet. Om man överlever kommer man till EU, får sin asylrätt prövad och finner kanske att man inte har rätt att få asyl. Då har man att välja mellan att återvända eller att leva i ett skuggsamhälle. Jag som kristdemokrat vill skapa en process där vi tar bort risken för att splittra familjer och för att man förlorar sitt liv på grund av drömmen om något bättre. Det är bättre att avgöra det på plats utanför EU.

Vi tycker att dagens migrationspakt är ett jättebra steg på vägen till att samlas för att fördela ansvaret mellan länderna. Vi vill gå ett steg till och skapa en situation där man får klart och tydligt besked om man har rätt till asyl eller inte och kan få det utan att riskera livet. Det tycker jag är att visa omsorg om sina medmänniskor.

Om Tony Haddou vill fortsätta med dagens system, tycker han då att det är bra att migrationspakten gör att man fortfarande ska ta risken att åka över Medelhavet eller Engelska kanalen för att försöka finna en bättre tillvaro? Är det att ta fullt ansvar?

(Applåder)

Anf. 141 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag vill klargöra för ledamöterna här att Vänsterpartiet framförhandlade att det ska finnas ett kvotflyktingsystem i asyl- och migrationspakten. Det är jag otroligt stolt över. Tyvärr gick länderna bara med på att det ska vara frivilligt. Jag hoppas innerligt, nu när jag hör att man ska ge människor skydd för att ledamoten inte vill att de ska dö på Medelhavet, att Sverige tar den här chansen och att Kristdemokraterna kanske driver inom regeringen att Sverige ska ta emot kvotflyktingar. Det är de mest sårbara och marginaliserade. Det är en säker och laglig väg in i Europa och Sverige. Människor dör då inte på Medelhavet. En sådan väg vill inte regeringen skapa, men om Kristdemokraterna vill driva det är jag väldigt glad över det.

Att flytta asylprocessen utanför EU är inte rättssäkert och går emot asylrätten. Ledamoten vet nog också att det inte skulle fungera i verkligheten. Är det i Libyen man ska söka asyl? Där fängslas människor för att de är flyktingar.

Vi är i den situationen att utpressarländer vet att de varje år kan få mer pengar av Europa om de säger att de stoppar flyktingar. De begär mer pengar varje år. Det är en utpressarsituation, och de som betalar det högsta priset är människor på flykt. Det är en ohållbar situation.

Vad gäller riskerna på Medelhavet som ledamoten pratade om är det ju så att om man sätter sitt barn i en ranglig båt är det för att det inte är tryggare på land. Jag vet inte om ledamoten har träffat människor som tagit sig över Medelhavet, men de hade det inte tryggare på land. Det är därför de flyr över Medelhavet när de säkra vägarna har stängts. Det är det enda som finns kvar.

(Applåder)

Anf. 142 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Tack, Tony Haddou, för engagemanget! Vi kommer till lite olika slutsatser i den här frågan.

Vi kan konstatera att om man tar sig över Medelhavet är man kanske inte den svagaste och den som har det största behovet av hjälp. Man kanske har en styrka.

Det är som ledamoten säger att den som sätter sitt barn i en båt inte ser någon annan framtid. Jag tycker att det skulle vara mycket bättre om vi skapar säkra asylansökningscenter i andra länder. Jag kan inte definiera vilka länder det ska vara. Där ska man pröva asylskäl. Det ska kombineras med ett kvotflyktingsystem där varje land i Europa avgör hur många de kan integrera. Då kan man prioritera de svaga individer som Tony Haddou

och jag brinner för att hjälpa. Jag tror på att skapa ett system enligt den modellen. Jag lyssnar gärna på förslag om en annan modell, men jag tror ändå att vår modell ger incitament att skapa trygghet för familjer och en ordning där asylskäl provas och människor får ett klart ja eller nej och inte behöver få det efter en riskabel resa som kanske innebär att livet tar slut.

Jag tror på ett system där man söker asyl utanför Europa. Naturligtvis måste Europas länder ta sitt ansvar, men det måste göras utifrån vad länderna själva kan integrera så att vi skapar en hållbar integration för framtiden. Det ser vi ju resultatet av i Sverige att vi inte har gjort. Vi behöver göra det bättre, och det här är vårt förslag.

Anf. 143 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! I slutet av april, för bara ett par veckor sedan, inträffade en alltför vanlig men inte desto mindre tragisk händelse på Engelska kanalen. Efter det att ett hundratal personer försökt ta sig illegalt in i Storbritannien i en uppblåsbar båt omkom flera av dem, däribland en sjuårig flicka som tillfälligt tidigare vistats i Sverige. Hon var långt ifrån den första vars liv gått till spillo i denna moraliskt groteska katt-och-råtta-lek som Storbritannien och Europeiska unionen tillåter fortgå. Förra året uppmättes ett nytt makabert rekord när över 4 000 personer drunknade på Medelhavet. Det är siffror från IOM, den internationella migrationsorganisationen.

Alldeles för sällan när vi möts av den här typen av tragedier stannar vi upp och frågar varför detta egentligen händer och vad vi kan göra för att se till att det inte händer igen. Det, herr talman, är alltså precis vad jag tänker uppehålla mig vid under någon minut.

Det Europeiska unionen gör i dag är att hålla upp en sedelbunt över huvudet på befolkningen i fattiga länder med budskapet att om du lämnar över ditt livs besparingar till det lokala maffianätverket och sedan överlever en illegal resa över Medelhavet kan den sedelbunten bli din. Men det unionen också gör är att hålla upp en annan sedelbunt som belöning till mindre nogräknade länder i det så kallade södra grannskapet för att de sedan ska jaga och stoppa samma migranter från att komma hit.

En människa med en något så när fungerande moralisk kompass skulle kanske fråga sig varför de gör på detta sätt – det är ju fullständigt vansinnigt. Svaret på frågan är lika enkelt som tragiskt. Det handlar om politik, något som jag vet att alla här i kammaren förstår mer än väl.

Det är nämligen så att den svenska socialdemokratiska kommissionär som har ansvar för migrationsfrågor i EU och en stor del av de vänsterliberala partier som styr Europeiska unionen har en ibland mer och en ibland mindre uttalad ambition om att fylla på unionen med så många migranter som möjligt från framför allt vårt södra närområde, Afrika och Mellanöstern.

Den här ambitionen är dock extremt impopulär, även bland deras egna väljare, vilket samtliga i dessa partier är väl medvetna om. Av denna anledning känner de sig tvungna att av rent kommunikativa skäl ställa upp lite olika hinder för att göra resan så knepig som möjligt. Det viktigaste hindret av alla är naturligtvis viseringskravet, som innebär att personer som vill resa till Europa inte bara kan hoppa på ett flygplan. Det tvingar personerna i fråga att ta sig hit i båtar, som alltför ofta aldrig kommer fram.

Det som en moraliskt klart tänkande människa hade gjort i denna situation är en av två saker. Antingen slopar man viseringskravet helt och hållet och låter vem som helst resa fritt till EU. Det här är Miljöpartiets lösning, vilken relativt snabbt skulle leda till slutet för Sverige som nation. Det vore en konsekvens som Miljöpartiet, tror jag, egentligen är ganska bekvämt med. Eller så flyttar man asylprocessen till säkra tredjeländer och ser till att de som behöver internationellt skydd faktiskt får det i enlighet med internationell rätt och konstens alla regler men utan ett ekonomiskt incitament att ta sig irreguljärt till Europeiska unionen, vilket är vår modell.

Det är dock inte bara vår modell, herr talman, för fler och fler länder inom EU har vaknat upp till verkligheten och till det faktum att den så kallade Australienlösningen är den enda vägen framåt för Europeiska unionen. Ett antal medlemsländer, ledda av Danmark och Tjeckien, författade nyligen ett brev till kommissionen med krav om detta. Italien har själva börjat ta steg i den riktningen, och utanför EU har Storbritannien redan satt igång arbetet med ett liknande system. Systemet hade, om det inte hade motarbetats och försenats av liberaler och grönsocialister, med mycket stor sannolikhet räddat den där sjuåriga flickans liv.

Med anledning av detta vill jag yrka bifall till reservation 12 i betänkandet.

Herr talman! Sammanfattningsvis kan vi konstatera att precis som i alla andra frågor visar historien att vår beskrivning av verkligheten och vår analys av varför omvärlden utvecklas i den riktning som den gör har varit riktiga. Vänsterpartiernas vanföreställningar och fantasier har än en gång visat sig vara just det: vanföreställningar och fantasier.

Den blodiga terrorattacken mot civila israeler den 7 oktober, vilken ledde till festivalliknande glädjeyra i Malmö, visar att många av dem som kommer hit med den förmenta ambitionen att söka skydd egentligen söker sig nya arenor för våld och konflikt.

De så kallade uppfostringsresorna, det vill säga när flyktingar som påstår sig ha flytt för sina liv sedan skickar sina barn tillbaka till det land som de flytt för sitt liv ifrån för att barnen ska uppfostras där, visar med all tydlighet att den enda aspekt av Sverige som många av dessa människor är intresserade av är de ekonomiska förmånerna.

Herr talman! Till och med den kanske mest naiva politiker som det socialdemokratiska partiet någonsin har producerat, Ylva Johansson, var själv till slut tvungen att erkänna det som hennes parti har sagt i decennier har varit lögn, nämligen att de flesta personer som söker sig till Europa gör det av rent ekonomiska skäl. Vi andra visste ju det här sedan länge. Men det var ändå förlösande att höra det från hästens mun.

Herr talman! En ansvarstagande och klart tänkande regering bör ha som främsta mål att se till att så få människor som möjligt söker asyl både i Sverige och i EU. Medan vi väntar på att EU och dess medlemsstater ska ta sitt förnuft till fånga arbetar vi naturligtvis vidare med det system som vi har i dag.

En stor del av Sverigedemokraternas förslag på området har tagits om hand på ett förtjänstfullt sätt inom ramen för Tidöavtalet. Det är därför våra yrkanden i betänkandet är betydligt färre än de brukade vara förr i tiden.

Tack vare det arbete som vi satte igång förra året kommer Sverige den här hösten och vintern att genomgå den största moderniseringen och normaliseringen av reglerna om asyl och migration som har genomförts sedan passtvänet infördes år 1812.

Utredningen om nya regler för arbetskraftsinvandring är ute på remiss just nu. I den finns till exempel ett förslag om att avskaffa det så kallade spårbytet, vilket är en av de mest bisarra regler som vi någonsin haft i Sverige och vars uppenbara syfte är att undergräva den reglerade migrationen.

Vi kommer också att höja löneträskeln och ta stora steg för att ta fram nya åtgärder för att hantera den så kallade brukarimporten och missbruk av flera olika typer av arbetstillstånd.

Den 1 augusti kommer betänkandet om ett ökat stöd för återvandring, vilket kommer att göra det mer attraktivt och enkelt för personer som inte längre känner sig hemma i Sverige att återvända till sina hemländer. Vi har redan sett en sådan effekt av den nya regeringens politik. Rekordmånga som är födda i de regioner som människor kommer ifrån för att söka asyl väljer att åka tillbaka.

Den 30 september levereras betänkandet om kvalificering till välfärden, vilket syftar till att personer som vistas här med uppehållstillstånd själva kommer att behöva bidra till välfärden innan de får ta del av den. Detta kommer uppenbarligen att leda till att allt färre personer väljer att ta sig till Sverige för att "söka asyl".

Den 30 september levereras också det andra betänkandet ur återvändandeutredningen. Detta handlar om informationsplikt mellan myndigheter, inre utlänningskontroller och ökad användning av biometri. Den del av utredningen som föreslår förändrade regler om preskription av utvisningsbeslut är ute på remiss redan nu. Jag noterar att Socialdemokraterna i en av sina reservationer föreslår att förslaget ska skickas ut på remiss och behandlas inom Regeringskansliet. Jag kan därför ge det glädjande beskedet att detta redan är på gång.

Den 30 september levereras utredningen om alternativ till uppehållstillstånd för personer som utgör säkerhetshot, vilket handlar om att Sverige ska bli mindre attraktivt för personer som är för farliga för att få stanna kvar men som inte kan utvisas till sina hemländer. Varför vi har haft särskilt attraktiva villkor för sådana personer över huvud taget är en fråga som måste ställas till tidigare regeringar.

Den 1 december levereras utredningen om bidragstak, en fråga som i och för sig ligger inom ett annat utskotts ansvarsområde. Men det är ändå en extremt viktig åtgärd för att färre ska välja att ta sig hit.

Den 2 januari 2025 levereras miniminivåutredningen, vilken analyserar Sveriges asylregler ur ett brett perspektiv för att anpassa dessa till EU:s miniminivå.

Den 10 januari 2025 levereras utredningen om förvar, vilken berör frågor om fotboja, kroppsvisitation, husrannsakan och väktare vid transporter till och från Migrationsverkets förvar.

Sist men inte minst levereras utredningen om återtagande av uppehållstillstånd den 15 januari 2025, vilket kommer att göra det enklare att återta uppehållstillstånd från personer som inte sköter sig eller som har fått tillståndet på felaktiga grunder.

Sammanfattningsvis och med andra ord, herr talman, går Sverige mot en ljusare framtid. Vänsterns uttalade ambition att skapa kaos och oreda och att underlätta för bedrägerier, fusk och handel med både uppehållstillstånd och människor håller på att stoppas. Sverige kommer att gå från att vara det minst till att vara det mest ansvarstagande landet i Europeiska unionen. Vi kommer att gå från att vara ett land som gjort sig välkänt för naivitet och okunskap om andra länder och kulturer och som utgjort ett skräckexempel för resten av EU till att vara ett land som fler kommer att vilja efterlikna. Återigen: Vi kommer att göra Sverige bra igen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Clara Aranda och Nima Gholam Ali Pour (båda SD).

Anf. 144 TALMANNEN:

Apropå kommentaren om EU-kommissionären vill jag säga att den balanserade på gränsen för vilka personliga omdömen man bör använda om andra personer när man debatterar i kammaren.

Anf. 145 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! I slutet av kammardebatten den 17 april 2024 gjorde Miljöpartiets ledamot Mats Berglund ett gripande inlägg om den stora baltiska invandringen som skedde för 80 år sedan. Då kom det ungefär 40 000 baltiska flyktingar till vårt land, av vilka kring 30 000 stannade i Sverige. Det var den i särklass största utomnordiska invandring som någonsin registrerats i svensk historia.

Ledamoten Berglund är barn till en av dessa tiotusentals flyktingar som lämnade sitt hemland inför sovjetstyrkornas offensiv mot Nazityskland 1944. Hans då fyraåriga mamma samt två av hennes systrar var med på den farofyllda resan över Östersjön mot Sverige. Minnet av den terrorregim som Sovjetunionen upprättade vid ockupationen av de baltiska republikerna 1939–1940 var skrämmande nog för att föranleda en formlig massflykt från Estland, Lettland och Litauen.

I Sverige var inte alla glada över att balterna sökte sig hit. Till exempel ville Sveriges kommunistiska parti helt enkelt utvisa alla 30 000 balter till Stalins terrorvälde. Jag vet inte om Vänsterpartiet någonsin har bett om ursäkt för vad partiet ville göra med balterna när det hette Sveriges kommunistiska parti, men om det inte är så vore det hög tid att göra det nu.

Herr talman! Med tanke på dagens integrationsproblem kan det vara intressant att reflektera ett ögonblick över denna invandring, som i dag uppfattas som mycket lyckad ur integrationssynvinkel. I det avseendet kan man påpeka, som historikern Maija Runcis har gjort, att balternas framgångsrika integration har osynliggjort gruppen och att vi på det viset har förlorat en viktig migrationspolitisk referenspunkt.

Till att börja med är det värt att påminna om att det på den tiden rådde en oförblommerad assimilationspolitik som skulle krocka med balternas vilja att upprätthålla en egen identitet och bevara sitt kulturarv, inte minst inför det sovjetiska hotet att utplåna balternas nationella särart. Viljan att gå en egen integrationsväg ogillades starkt i ett Sverige där den etnisk-kulturella homogeniteten betraktades som en självklarhet.

Särskilt provocerande var balternas och i synnerhet den största flyktinggruppen, esternas, anspråk på att kunna ha skolor där deras språkliga och identitetsmässiga arv bevarades. Välkänd är en ledare i Dagens Nyheter från den 3 juli 1945 där följande kan läsas: De balter som vill stanna här får finna sig i att undervisningen av deras barn ordnas så att assimileringen underlättas, och om den baltiska intelligentian är missnöjd med det får den väl söka sig ett nytt land.

I detta sammanhang är det relevant att påpeka att esterna utan någon som helst offentlig finansiering redan under lägervistelsen 1944–1945 hade startat 43 skolor där drygt tusen barn gick. Därefter startade man egna skolor i Stockholm, Göteborg, Helsingborg och andra svenska städer. Vidare upprättades runt om i landet 56 kompletteringsskolor som på kvällarna eller helgerna gav barnen det som den svenska skolan inte kunde eller ville ge dem, det vill säga en koppling till den egna historien och identiteten. Bara på 1950-talet fick de estniska skolorna ett stöd från det offentliga, om än begränsat. Deras roll i att främja de unga balternas framgångsrika skolgång kunde inte längre förnekas.

Så småningom blev balterna en naturlig del av Sverige, men inte för att de tvingades till det utan för att de gick sin egen väg, inte den som andra hade tänkt att de skulle gå. Det var samma integrationsväg, mångfaldens väg, som en gång vallonerna hade gått i 1600-talets och 1700-talets Sverige eller för den delen svenskarna i Amerika. Sanningen är att assimilationspolitiken, till skillnad från assimilationen som en långsiktig intergenerationell process, aldrig har fungerat. Den skapar bara motstånd.

Herr talman! Vilka var då de villkor, utöver beslutsamheten att bygga en egen integrationsväg, som gjorde balternas resa i Sverige till en framgångssaga? Att närmare titta på dessa villkor kan hjälpa oss att begripa de problem som vi har upplevt under de senaste decennierna, då utanförskapet och utslagningen har blivit en trist verklighet för stora delar av flera nyinvandrade grupper.

Fyra villkor förefaller vara avgörande i detta sammanhang:

1. Det fanns gott om arbete, inte minst relativt enkla jobb som kunde utföras även om man hade bristfälliga kunskaper i svenska språket. I början av 1950-talet var två tredjedelar av balterna i Sverige industriarbetare.
2. Man hade en relativt stark utbildningsbakgrund – de baltiska republikernas utbildningsväsenden var bland de bästa i världen under mellankrigstiden.
3. Vägen mot ett utbrett bidragsberoende fanns då inte som ett alternativ, inte heller den integrationsindustri som senare skulle få till uppgift att lägga livet till rätta för invandrarna.
4. Sist men inte minst fanns en kulturell närhet som på ett naturligt sätt gjorde att den mångfald som balterna skapade inte utvecklades i konflikt med det svenska samhällets grundvärderingar.

Herr talman! Balternas lyckade integration är mångfaldens väg, den typ av mångfald som liberalt sinnade personer gärna vill se blomma upp i Sverige. Men den förutsätter att man bedriver en realistisk migrations- och integrationspolitik som tar hänsyn till de villkor som underlättar eller för-

svårar integrationen. Om man inte gör så är risken stor att det växer fram en dystopisk och konfliktalstrande mångfald.

I dagens djupt splittrade Sverige, där parallellsamhällena är en hotande del av verkligheten, finns det ett skriande behov av gemensamhet och en överordnad identitet som samlar oss alla som nation, men i ett land som präglas av stor mångfald kan detta inte nås genom en assimilationspolitik som syftar till att utplåna olikheterna.

Vår uppgift är, för att säga det på ett bibliskt sätt, att skilja agnarna från vetet. Vi måste vara stenhårda mot den mångfald som hotar det fria och demokratiska samhällets sammanhållande fundament men samtidigt öppna anpassningsvägar för alla dem som vill bejaka en annorlunda etnisk-kulturell identitet på det vis som balterna en gång gjorde.

Herr talman! Låt mig nu övergå till de motioner som behandlas i betänkandet. Det handlar om ett stort antal motioner som resulterat i 39 reservationer, vilka med all tydlighet visar den splittring som råder bland oppositionspartierna på detta område liksom så många andra. Detta är intressant i sig, eftersom det åskådliggör att det i dag bara finns en samlad och genomförbar migrationspolitik, nämligen den som de partier som bildar regeringsunderlaget förfäktar.

Herr talman! Jag kommer nu att lyfta fram den kontrast som finns mellan Vänsterpartiets och Socialdemokraternas kommittémotioner och som belyser oppositionens fundamentala splittring i migrationsfrågor. Låt mig börja med att kort summera några av de förslag som återfinns i de kommittémotioner som Vänsterpartiet har presenterat.

1. En regularisering bör införas för de personer som under en längre tid levt i Sverige oavsett tidigare uppehållsrättslig status, det vill säga även om de från början till slut var helt illegala i vårt land.
2. Rätten till familjeåterförening ska stärkas. 18-årsregeln vad gäller barnens rätt att återförenas med föräldrarna ska avskaffas.
3. Vi bör återgå till de migrationsbestämmelser som gällde fram till 2016 med permanent uppehållstillstånd som huvudregel.
4. Asylvisum ska utfärdas för de personer som vill komma till Sverige för att söka asyl.
5. Transportöransvaret avskaffas, och så vidare.

Herr talman! Bland annat Frontex, som är EU:s gränsbevakningsstyrka, ska reformeras och sedan avvecklas.

Herr talman! Jag tror inte att jag behöver göra denna lista ännu längre för att man ska förstå att om denna politik skulle genomföras skulle vi få en migrationskris som skulle överträffa den som vi upplevde 2015–2016.

Jag undrar om Vänsterpartiets företrädare har funderat på de oändligt långa köerna som skulle bildas utanför de svenska ambassaderna och konsulatet runt om i världen med människor som vill söka asylvisum.

Jag undrar också om vänsterpartisterna begriper den mäktiga signaleffekt som förslaget om en regularisering av alla de personer som har befunnit sig i Sverige under en viss tid skulle innebära. Om en sådan regularisering genomfördes, vem skulle då kunna övertyga både potentiella migranter och människosmugglare om att inte fler regulariseringar skulle ske i framtiden?

Herr talman! Jag övergår nu till att kort betrakta Socialdemokraternas kommittémotion.

Vill Socialdemokraterna göra någonting av det som deras tänkbara samarbetspartner i en eventuell regering vill göra? Inte alls. Socialdemokraterna står i princip för samma restriktiva migrationspolitik som regeringen och Sverigedemokraterna föreslår.

Socialdemokraterna vill exempelvis avskaffa EBO, intensifiera arbetet med återvändandet, införa språk- och samhällskunskapskrav för att kunna få permanent uppehållstillstånd, och de vill inte alls återgå till den lagstiftning som var i kraft fram till 2016.

Herr talman! Frågan man ställer sig är: Med vilka partier tänkte Socialdemokraterna regera? Varken Vänsterpartiet, Miljöpartiet eller Centerpartiet accepterar deras migrationspolitiska paradigmskifte. Det vore bra om väljarna fick någon klarhet i dessa inte alls oväsentliga frågor.

Herr talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att yrka bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 146 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Nu har vi fått höra företrädarna från regeringspartierna. Det är en dystopisk tid de lever i. Det har sagts mycket om bristfällig integration, som de inledde med. Det har talats om arbete och arbetslöshet.

Det är spännande att man från regeringens partier till exempel tar upp arbetslöshet. Det är den regering som skär ned på just arbetsmarknadspolitiken. Det är likadant med kriminalitet. Det tog en företrädare för ett regeringsparti också upp. Regeringen skär ned på det förebyggande arbetet för att motverka kriminalitet.

Man säger att man vill angripa ett problem, men man gör någonting annat. Det är genomgående den röda tråden hos regeringen.

Jag hörde också det klassiska som man hör i varje migrationsdebatt. Vi har vant oss vid att man säger att ett ja är ett ja och att ett nej är ett nej. Det har vi hört några gånger nu. Det stämmer inte, brukar jag få konstatera, herr talman.

Partiernas företrädare sa här i kammaren att ett ja är ett ja, och ett nej är ett nej, om och om igen. Sedan fick de afghanska flickorna som hade fått ett nej helt plötsligt ett ja. Tesen att ett ja är ett ja och att ett nej är ett nej stämmer inte. De fick en amnesti.

Vårt asylsystem fungerar så att det pågår rättsliga bedömningar, och asylärenden kan omprövas. Man ser till situationen vid rådande tillfälle. Vi har en situation där människor inte kan utvisas.

Det regeringen gör är att pressa ut människor i papperslöshet i år efter år. Regeringen ökar skuggsamhället. Människor hamnar i papperslöshet, otrygghet och osäkerhet. Man kan till exempel titta på LMA, lagen om mottagande av asylsökande. Vi gick emot ändringen när riksdagen röstade om den här i kammaren.

Det betyder att människor som får ett utvisningsbeslut, även om de inte kan utvisas, blir av med arbete, bostad, studier och hela sitt liv. De hamnar utanför systemet helt och hållet. De får inte ens behålla sitt bankomat kort. Men de är kvar i Sverige och lever papperslösa. Hade det inte varit bättre att ha dem inne i systemet än utanför?

Regeringen motiverar sådan politik med att om man gör det så jobbigt som möjligt för dessa människor kanske de lämnar Sverige. Många är från Afghanistan. Det är ett av världens farligaste länder. De kan inte utvisas dit.

Så ser det ut när regeringen pressar ut människor i otrygghet och papperslöshet och sätter dem utanför systemen. Regeringen säger att man ska ha kontroll på människor i Sverige, och sedan sätter den människor i den här situationen.

Det är likadant nu med arbetskraftsinvandringen. Hela lagstiftningen och det regeringen gör kommer att skapa morgondagens papperslösa.

Jag hörde företrädare för några partier stå här och klaga på att Vänsterpartiet ville ha ett större mottagande. De säger att det inte går att ha det. Jag vet inte om vi har vant oss vid desinformation. Det är Sverigedemokraternas grej. Men kanske företrädare för de andra partierna kan svara på hur det går till i retoriken.

Att tala illa om invandrare är också genomgripande i retoriken. De står för samhällets alla problem. Ofta talar man i retoriken om bristfällig integration och så vidare. Sedan gör man inte satsningar, och skyller på människor som kommer hit.

Vänsterpartiet vill ha ett större mottagande, och man säger att det inte går. Vi kan helt enkelt konstatera att vi tog emot 50 000 ukrainare. Motbevisar inte det tesen att vi inte kan ta emot fler? Det säger sig självt. Det är bara att konstatera.

Finns det en vilja, så finns det ett mottagande. Det handlar inte om hur många människor som man tar emot. Regeringen kanske har kvar den uppfattningen efter alla debatter om Migrationskommittén, volymmål och så vidare. Det handlar om mottagandet, investeringar och den vilja man har i Sverige i mottagandet. Det är vad det handlar om.

Herr talman! Det låter hela tiden i debatten som att vi har ett stort mottagande. Det har vi inte i Sverige. Under de senaste åren har vi haft en kraftigt nedåtgående trend för asylansökningar i Sverige. Det är rekordfå som söker sig hit, herr talman.

Migrationsverket skriver återigen ned prognosen för kommande år. Asylsystemet har blivit repressivt. Regeringen har fått precis som den ville. Det är mer repressivt, och färre kommer hit. Det är rekordfå som kommer till Sverige.

Regeringen har motiverat denna politik med att inte ge människor skydd i Sverige med att vi först måste lösa integrationsproblemen och ta hand om dem vi kallar våra egna. Det har hörts genomgående i flera debatter här i riksdagen.

Man lovade förbättringar i skolan, sjukvården och den övriga välfärden. Man ställde som vanligt människor som kommer hit mot övriga samhället. Men det visar sig väldigt tydligt att regeringen förvärrar situationen både för dem som kommer till Sverige och för samhället i stort.

När det gäller välfärd, arbetsmarknadspolitik, hushållens ekonomi och bostadssituationen förvärrar regeringen integrationen. Man har dragit sig tillbaka och genomför systemhotande nedskärningar i vår gemensamma välfärd.

Herr talman! Var det inte så att vi skulle svämmas över av välfärd och jobb om färre kom hit? Nu har regeringen strypt flera delar av asylsystemet. Rekordfå söker sig till Sverige. Var är den bättre välfärden? Var är den upprustade sjukvården? Var är jobben? Var är satsningarna? Var är investeringarna? Vad är det som händer?

Vi har den mest passiva regeringen genom tiderna. Det sker inga investeringar. Vi har en bostadskris. Vad gör man då? Man lägger i backen och drar in investeringsstöd. Sedan skyller man på invandrarna att det inte finns bostäder. Det är den retoriken jag motsätter mig, och det är den politiken regeringen för.

När politiken backar så mycket som den gjort under den här regeringen blir det bara försämringar. Det är vad människor där ute möter. Hushållskrisen förvärras ständigt. Välfärden missköts varje dag. Arbetsmarknadspolitikerna är frånvarande. Den existerar inte ens med den här regeringen. Ingenting pekar på att den här regeringen vill bygga Sverige starkare, tryggare eller bättre. Man har under de år man har suttit vid makten bara pekat på invandringen och sagt: Där är problemet!

Herr talman! Vi går nu mot ett EU-val, och jag tycker att asyl- och migrationspakten tydligt visat skillnaderna mellan vänstern och högern inför valet. Vi kavlar upp ärmarna och gör jobbet. När högern här inne vill stänga gränserna, öka brutaliteten och avskaffa asylrätten öppnar vi i vänstern lagliga och säkra flyktvägar för att rädda liv och se till att vi får ett tryggt och humanitärt mottagande. Vi flyr inte vårt politiska ansvar, och vi gömmer oss inte bakom rasistisk retorik.

Det finns en ljusglimt, vill jag säga, i den i övrigt människofientliga asyl- och migrationspakten, och det är det europeiska kvotflyktingsystem som antogs med bred majoritet. Jag är väldigt stolt över att Vänsterpartiet lyckades förhandla fram och driva igenom det enda lagförslaget som faktiskt öppnar upp en väg för människor som söker skydd. Jag hoppas att den svenska regeringen, andra medlemsländer och ni som sitter här nu tar chansen att välkomna några av världens mest utsatta flyktingar genom detta program. Ju fler kvotflyktingar vi kan ta emot, desto färre människor tvingas anlita människosmugglare och göra livsfarliga resor till Europa. Med er högerpolitik kommer våldet och övergreppen mot människor på flykt att öka, och ännu fler kommer att dö på Medelhavet.

Vi överger inte ambitionerna att EU ska ta ett gemensamt ansvar för mottagandet av människor på flykt. Vi tänker inte förvärpa dagens redan allvarliga situation. Liv kan räddas om det finns en politisk vilja. Vi vet att vi kan mycket bättre. Ingen människa ska behöva dö på väg till Europa.

Jag yrkar bifall till reservation 22.

(Applåder)

Anf. 147 JONNY CATO (C):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 31.

Migration och integration hänger ihop. Men det är också två helt olika frågor. I går debatterade vi i denna kammare integration – eller ärligt talat var det bara migration vi diskuterade, i alla fall om man lyssnade på de fyra regeringspartierna. Vi diskuterade hur fler ska lära sig svenska språket, få första jobbet och bli en del av det gemensamma Sverige. Vi diskuterade vilka rättigheter och möjligheter man ska ha och vilka skyldigheter och krav vi som samhälle ska ställa på nyanlända. I dag debatterar vi vem

kommittén, där vi var sex partier som förhandlade, också kom mycket långt med. Jag hoppas också att det underlag som Moderaterna den gången tog fram ligger till grund för denna utredning, som jag hoppas kan bli verklighet.

Jag skulle också vilja säga något om Putins fullskaliga invasion av Ukraina. Den är inte bara en attack mot Ukraina utan också en attack mot vår västerländska demokrati, våra principer och våra staters suveränitet. Det är en attack mot vårt gemensamma, fria, liberala samhälle där man kan få vara vem man vill, älska vem man vill och annat som vi ser som grundläggande värderingar.

Jag ska inte sticka under stol med att jag tycker att regeringen varit långsam i hanteringen av de förbättrade villkoren för ukrainska flyktingar. Man säger att man ska vara snabb, men jag kan konstatera att man har varit mycket snabbare i andra frågor när det har handlat om viktiga förändringar för Sverigedemokraterna.

Jag tycker inte att det här går fort nog. Jag tycker inte att det blir bra nog. Centerpartiet har exempelvis föreslagit att ukrainska flyktingar som befinner sig här enligt massflyktsdirektivet ska få undantag från kravet på arbetstillstånd. De ska alltså inte behöva åka hem till Ukraina utan ska kunna göra ett spårbyte här i Sverige och i stället bli arbetskraftsinvandrare. Då skulle de få mer rättigheter än vad som föreslås i Tidöavtalet. De skulle också kunna få det mycket snabbare.

Herr talman! Det finns mycket att säga. Jag har förberett mycket mer. Men ärligt talat hade vi en migrationspolitisk debatt i går. Jag känner inte att jag behöver ta upp samma argument två gånger. Jag behöver inte ta upp samma argument som jag tog upp i går, när vi skulle diskutera integration. Men jag kan konstatera att om man inte har någon integrationspolitik får man även i integrationsdebatten prata om migration.

Jag hoppas att vi nästa år kan ha en migrationsdebatt och en integrationsdebatt.

Anf. 148 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! För länge sedan talade vissa partier i svensk politisk migrationsdebatt mycket om att de ville minska invandringen för att, som de sa, hjälpa mer på plats. Nu styr de partierna, och biståndet minskar.

Retoriken från Tidöpartierna handlar i stället mer om att minska invandringen för att få bättre integration. Men insatserna för att stärka skolan, förbättra sfi-undervisningen och stärka folkbildningen, som ofta når dem som inte klarar av den vanliga vuxenutbildningen, lyser med sin frånvaro. Tvärtom ser vi nu stora nedskärningar runt om i hela Sverige. Bostadsbyggandet har närmast tvärnitat. Och nu handlar retoriken i stället om att alla problem, inklusive bostadsmarknaden, är invandrarnas fel.

Nyligen debatterade vi korrupsionsfrågan här i riksdagens kammare. Sverige har dalat i Transparency Internationals korrupsionsindex. En anledning till att vi tappade några poäng var att partier, däribland Sverigedemokraterna, fuskade med sin partifinansiering. När jag konfronterade SD, som anklagade invandrarna för att vara roten till att Sverige fått ett sämre resultat och helt enkelt blivit mer korrupt, framkom ändå någonstans Sverigedemokraternas uppsåt. De sa att deras mål är en homogen svensk befolkning.

Tidigare i debatten i dag tycker jag också att vi fick höra ett exempel på den högerextrema doxan, kanske närmast en sorts konspirationsteori, om att vissa partier skulle ha som ambition att byta ut befolkningen i Sverige, EU och andra västländer. Det är en konspirationsteori som kommit till uttryck på olika vis och även spridits genom inlägg på Sverigedemokraternas anonyma trollkonton.

Den typen av retorik riskerar att urholka förtroendet för partiväsendet och demokratin, men den spär också på hat och misstänksamhet specifikt mot invandrare. Invandrare utgör i dag en mycket stor del av Sveriges befolkning. Genom den retoriken blir 2 miljoner människor svartmålade. Det är skamligt. Det gör också någonting med människor när man anklagas för att vara roten till alla möjliga samhällsproblem.

Tidigare i debatten frågade jag Moderaternas riksdagsledamot om han och hans parti avsåg att ta samma avstånd och på samma sätt kräva ursäkter och att hatiska inlägg mot till exempel invandrare raderas som man nu har gjort vad gäller det egna partiets och regeringspartiernas företrädare. Jag fick inte ett ord till svar, inte ett enda ord av fördömande av den hatpropaganda som sprids specifikt mot invandrare som grupp.

Vi kan för all del ha olika åsikter om hur Sveriges migrationspolitik ska utformas. Men att öka stödet för Sverigedemokraternas migrationspolitik genom anonyma trollfabriker tycker jag snarare utgör ett hot mot förtroendet för partiväsendet och ytterst demokratin.

Jag tror att många ändå skulle reagera om de faktiskt hade kunskap om konsekvenserna för individer av den politik som Tidöpartierna för. Det kan vi se till exempel när det handlar om de enorma folkliga protesterna mot planerna på att utvisa nioåriga Lisa från sitt trygga familjehem till ett barnhem i Albanien.

Enskilda fall landar inte som de landar av en slump. Allt som oftast beror det på lagstiftning och hur den sedan tillämpas av Migrationsverket och domstolarna. Är det en rättssäker tillämpning eller inte? Och, såklart i grunden, vad står i lagen?

Det spelar roll om barn som är i en utsatt situation kan få uppehållstillstånd av humanitära skäl när de är särskilt ömmande jämfört med det högre ställda kravet synnerligen ömmande. Med det nya högre kravet som Tidöpartierna har ställt kommer fler barn att hamna i orimliga situationer. Det är situationer som jag är övertygad om att en majoritet av den svenska befolkningen faktiskt skulle reagera emot.

Detsamma gäller de ungdomar som fyller 18 år och som har kommit till Sverige, kanske just från flyktingläger, som anhöriginvandrare till sina föräldrar men som hinner bli vuxna innan de får ett permanent uppehållstillstånd. Vi kommer att se allt fler sådana fall framöver där familjer splittas.

Sedan har vi såklart familjeåterföreningen. Risker är att fler väljer att ta med barnen på farliga flyktvägar, till exempel i gummibåtar för att färdas över Medelhavet. Väntan på att få återförenas genom familjeåterförening, när en förälder väl har fått asyl, blir nämligen många år längre i och med Tidöpartiernas krav på bostad och fast jobb för att få just återförenas med sina barn.

Det största problemet, som många har varit inne på att man vill lösa, möter de flyktingar som inte kan ta sig till Europa på ett säkert sätt. De ukrainska flyktingarna hade viseringsfrihet och kunde resa in utan att riskera sina liv i händerna på hänsynslösa människosmugglare, utan att sätta sig i livsfarliga gummibåtar för att färdas över ett hav. Vi behöver fler säkra och lagliga vägar till Europa för dem som behöver söka asyl.

Herr talman! Ytterligare ett exempel på retoriken om att integrationen skulle bli bättre med regeringens migrationspolitik handlar om arbetskraftsinvandringen. Arbetskraftsinvandrare är personer som har kommit till Sverige för att de redan har fått ett jobb här. De har alltså arbetat och betalat skatt från första dagen i Sverige. Även den gruppen vill regeringen i hög utsträckning göra utvisningsbar.

Företagare hör av sig och är oroliga för hur det ska gå för deras företag – som har svårt att hitta arbetskraft i Sverige med rätt kompetens – när deras medarbetare riskerar att utvisas. Svenskt Näringsliv skriver rapporter om hur mycket fattigare Sverige kommer att bli om den politiken går igenom. Det finns ingenting i detta som handlar om att förbättra integrationen. Målet är att utvisa så många som möjligt.

Det är tydligt att Sverigedemokraterna har fått leda regeringens agenda i frågorna. I och med den granskning som *Kalla fakta* har gjort är det också extremt tydligt vilken agenda man har. Bland de inlägg som har delats återfinns också fascistiska inlägg och hyllningar av nazister.

Jag yrkar bifall till reservation 10.

(Applåder)

Anf. 149 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! I mitt inledande anförande i debatten påpekade jag att det finns ett flertal partier som har som uttalad ambition att fylla på Europa med så många migranter som möjligt, framför allt från Afrika och Mellanöstern. Ett av de partierna är uppenbarligen Miljöpartiet.

I det anförande Annika Hirvonen nyss höll påstod hon att det är en konspirationsteori, att det inte är sant och att det är något som ”de högerextrema” har hittat på.

Jag tänkte att vi ska titta lite grann, herr talman, i betänkandet och se om det kan finnas fog för påståendet i Annika Hirvonens egna reservationer. Låt oss titta på reservation nummer 4 av Annika Hirvonen, Migration och asylopolitik, och låt oss kolla på andra stycket.

”I dag saknas i princip lagliga vägar för att ta sig till Europa och söka asyl. Sverige bör därför införa ett system med humanitära visum, så att människor kan resa hit på ett lagligt och säkert sätt och söka asyl. En utredning bör tillsättas som lämnar förslag på ett långsiktigt hållbart system som möjliggör för säkra och lagliga vägar att söka asyl.”

En möjlighet till visering för att söka asyl innebär i praktiken att viseringskravet hävs. Det kommer inte längre att finnas krav på visering därför att vem som helst kan få den typen av visering. Det enda man behöver säga när man går till den svenska ambassaden är att man ämnar söka asyl. Det innebär att vem som helst i hela världen har möjlighet att hoppa på ett flygplan och flyga till Sverige.

Jag undrar om Annika Hirvonen har gjort någon konsekvensanalys av vad förslaget skulle innebära. Den första och ganska uppenbara frågan är hur många personer hon tror skulle nappa på erbjudandet.

Anf. 150 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet har en uttalad ambition att varken Sverige eller något annat europeiskt land ska utvisa människor i döden. Vi ska stå upp för asylrätten. Vi har en uttalad ambition att hitta säkra och lagliga vägar för människor som behöver asyl, så att de inte är hänvisade till att riskera livet på Medelhavet.

Detta är inte samma sak som det Ludvig Aspling, eller för den delen de trollinlägg som nu har avslöjats drivas av Sverigedemokraterna, antyder. Till exempel Magdalena Andersson framställs uttryckligen som att hon säger att hon vill förstöra Sverige. Den typen av retorik och den typen av metoder att framställa sina politiska motståndare är oacceptabla och borde inte vara tillåtna. Detta borde vara något som varenda folkvald, varenda engagerad i svensk politik, kraftfullt och tydligt tar avstånd från.

Det finns en idé om att den nya migrationspakten där det ska bli svårare att få en rättssäker asylprövning, där fler ska låsas in i något slags stora utomhusfängelser likt de flyktingläger som i dag finns i bland annat Grekland, ska leda till att människor inte längre ska riskera livet på Medelhavet.

Var femtonde människa som har gjort resan över Medelhavet på det sättet är antingen drunknad eller försvunnen. En av 50. Och det är de som det finns dokumentation på. Risken är enorm. Att då tro att den typen av åtgärder skulle stoppa människor från att riskera livet på Medelhavet, det är naivt. Det behövs säkra alternativ.

Anf. 151 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Jag läser alltså ordagrant ur Miljöpartiets egen reservation i betänkandet, och Annika Hirvonen svarar med att det är ett oacceptabelt sätt att framställa andra partier.

Om jag hade tvingats att stå för den politiken hade jag kanske känt på samma sätt eftersom det som står här är fullständigt vansinnigt. Att häva viseringskravet skulle innebära slutet för Sverige som nation, och det skulle gå snabbt.

Jag noterar att Miljöpartiet inte har ägnat en tanke åt vad konsekvenserna skulle bli. Men trots att man inte har ägnat en tanke åt detta är man helt säker på att mitt påstående om att Miljöpartiet försöker fylla på Sverige med så många migranter som det bara går är en "högerextrem myt".

Jag kan försöka formulera frågan på ett annat sätt. Annika Hirvonen! Om man skulle formulera ett förslag som skulle maximera migrationen till Sverige – låt oss säga att syftet är att maximera migrationen till Sverige – vilket förslag skulle bättra tjäna det syftet än det förslag som Miljöpartiet lyfter fram i reservation 4, det vill säga att helt häva viseringskravet för alla människor i hela världen?

Vi skulle kunna skicka ut pengar till ambassaderna för att betala för människors flygbiljetter. Det är kanske något som Miljöpartiet har tänkt ska ingå i paketet. Men det ska jag låta vara osagt, och det framgår inte av texten. Kan Annika Hirvonen över huvud taget tänka sig ett förslag som skulle vara mer effektivt för att maximera migrationen till Sverige än att häva viseringskravet på det sätt som ni föreslår i reservation nummer 4?

Anf. 152 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Nu får vi återigen ett i sammanhanget harmlöst men ändå tydligt exempel på hur Sverigedemokraterna aktivt misstolkar sina politiska motståndare. Trots att Ludvig Aspling alldeles nyss läste högt ur vårt förslag om att utreda humanitära visum så att människor ska kunna söka asyl har han nu fått det till att visumkravet ska tas bort. Humanitärt visum är ett visum som man behöver för att kunna söka asyl.

Vad ska jag säga? Det här är i sammanhanget, mot bakgrund av det vi i *Kalla fakta* har sett Sverigedemokraterna sprida med hjälp av trollkonton, tämligen oskyldigt. Men jag kan inte låta bli att återkomma till den systematik med vilken Sverigedemokraterna vill snedvrída och förvränga bilden av invandrare, politiska meningsmotståndare och samarbetspartier. Det sista har man tydligen bett om ursäkt för, och de inläggen har man raderat.

Jag undrar ändå om någon i kammaren från regeringspartierna kommer att ställa motsvarande krav när det kommer till hatiskt innehåll som framställer invandrare på ett fruktansvärt sätt, eller för den delen förvränger politiska meningsmotståndare och bokstavligen lägger ord de aldrig har sagt i deras munnar. Det här sättet att förvränga det politiska samtalet är att skada förtroendet för partiväsendet och demokratin. I grund och botten är det farligt.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 22 maj.)

§ 13 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 15 maj

2023/24:752 Barn som lever i fattigdom

av Anna Wallentheim (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 maj

2023/24:904 Hasslums övningsplats i Skövde i Skaraborg

av Mikael Larsson (C)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:905 Nationella grunddata

av Anna Vikström (S)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

Prot. 2023/24:115
16 maj

2023/24:906 Särskilt stöd för att köpa specialutformad cykel
av *Mats Berglund* (MP)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2023/24:907 Återlämnande av naturreservats skog till markägare
av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

2023/24:908 Regeringens STEM-strategi
av *Mathias Tegnér* (S)

till utbildningsminister *Mats Persson* (L)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 maj

2023/24:860 Svenskt stöd till Taiwan på WHA 2024

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2023/24:861 Georgiens positionsförflyttning

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2023/24:858 Träffsäkerhet i stöd till detaljplanearbete

av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2023/24:857 Blinda beredskapsflygplatser

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet *Carl-Oskar Bohlin* (M)

2023/24:880 Radartäckning vid landets flygplatser

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2023/24:859 Etablering av varg

av *Magnus Persson* (SD)

till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2023/24:862 Utredningen av lokala skyddsombud

av *Magnus Persson* (SD)

till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2023/24:863 Reglering av insatsen ledsagning i en särskild lagstiftning

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2023/24:864 Armeniens närmande till Europa

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2023/24:865 Brister i Arbetsförmedlingens matchningstjänst Rusta och matcha

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister *Johan Pehrson* (L)

2023/24:866 Utsläppen av PFAS från Försvarsmaktens verksamhet i Kallinge

av *Hanna Gunnarsson* (V)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:867 Nedskärningar inom Arbetsförmedlingen

av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:868 Strejkbryteri genom utstationering

av *Ciczie Weidby* (V)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:869 Otydligheter kring lednings-/kabeldragningar av Svenska Kraftnät

av *Rickard Nordin* (C)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:871 Säkring av kritisk energiinfrastruktur

av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:872 Totalförsvarsaspekter på lednings-/kabeldragningar av Svenska Kraftnät

av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:870 Samhällsviktig verksamhet på Säve flygplats

av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Niklas Wykman (M)

2023/24:884 Försäkringskassans återkrav

av *Nadja Awad* (V)
till statsrådet Anna Tenje (M)

2023/24:879 Gällande tillträdesförbud

av *Erik Hellsborn* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:877 Lantmäteriets kostnadsredovisningar

av *Martin Westmont* (SD)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:878 Örndödade renkalvar

av *Isak From* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:881 Bildregeln vid marknadsföring av alkoholhaltiga drycker

av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:875 Företagshälsovårdens framtid

av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:874 Trafikverkets avgifter för föreningar

av *Lars Isacsson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:882 Sveriges engagemang i Mellanöstern

av *Johan Büser* (S)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

Prot. 2023/24:115

16 maj

Prot. 2023/24:115
16 maj

2023/24:883 Nedläggning av mindre skolor på landsbygden i Sandvicens kommun

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:887 Samverkan mellan svenska och iranska lärosäten

av *Markus Wiechel* (SD)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:885 Regeringens inställning till planerna på tågtrafik Stockholm–Trondheim

av *Kalle Olsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:886 Distansförsäljning av alkoholhaltiga drycker

av *Karin Sundin* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 18.50.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.56,

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.10,

av förste vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 124 (delvis) och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 5 Ändrade vägavgifter inom eurovinjettsamarbetet.....	3
Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU20	3
(Beslut fattades under § 10.).....	3
§ 6 Lärare och elever	3
Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU11	3
Anf. 1 FREDRIK MALM (L)	3
Anf. 2 PAULA ÖRN (S) replik	5
Anf. 3 FREDRIK MALM (L) replik	6
Anf. 4 PAULA ÖRN (S) replik	6
Anf. 5 FREDRIK MALM (L) replik	7
Anf. 6 PAULA ÖRN (S)	7
Anf. 7 NORIA MANOUCHI (M)	9
Anf. 8 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	11
Anf. 9 NORIA MANOUCHI (M) replik.....	12
Anf. 10 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	12
Anf. 11 NORIA MANOUCHI (M) replik	13
Anf. 12 JÖRGEN GRUBB (SD)	13
Anf. 13 PAULA ÖRN (S) replik	15
Anf. 14 JÖRGEN GRUBB (SD) replik.....	16
Anf. 15 PAULA ÖRN (S) replik	16
Anf. 16 JÖRGEN GRUBB (SD) replik.....	17
Anf. 17 MATHIAS BENGTTSSON (KD).....	17
Anf. 18 PAULA ÖRN (S) replik	19
Anf. 19 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik.....	19
Anf. 20 PAULA ÖRN (S) replik	20
Anf. 21 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik.....	20
Anf. 22 CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	21
Anf. 23 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik.....	21
Anf. 24 CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	22
Anf. 25 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik.....	23
Anf. 26 DANIEL RIAZAT (V).....	23
Anf. 27 ANDRE VICE TALMANNEN.....	25
Anf. 28 MONA SMEDMAN (C).....	25
Anf. 29 CAMILLA HANSÉN (MP)	26
(Beslut fattades under § 10.).....	28
§ 7 Socialförsäkringsfrågor.....	29
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU13	29
Anf. 30 ULRIKA HEINDORFF (M)	29
(forts. § 11).....	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	30
§ 8 Frågestund.....	31
Anf. 31 TALMANNEN.....	31

<i>Åtgärder mot hat och hot på sociala medier</i>	31
Anf. 32 ARDALAN SHEKARABI (S)	31
Anf. 33 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	31
Anf. 34 ARDALAN SHEKARABI (S)	31
Anf. 35 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	32
<i>Gängkriminalitet och elevers trygghet</i>	32
Anf. 36 PATRICK RESLOW (SD)	32
Anf. 37 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	32
Anf. 38 PATRICK RESLOW (SD)	32
Anf. 39 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	33
<i>Regeringens åtgärder mot trollfabriker</i>	33
Anf. 40 HÅKAN SVENNELING (V)	33
Anf. 41 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	33
Anf. 42 HÅKAN SVENNELING (V)	34
Anf. 43 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	34
<i>Sociala medier och rikets säkerhet</i>	34
Anf. 44 ELISABETH THAND RINGQVIST (C)	34
Anf. 45 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	34
Anf. 46 ELISABETH THAND RINGQVIST (C)	35
Anf. 47 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	35
<i>Stopp för fiske av sill och strömming</i>	35
Anf. 48 EMMA NOHRÉN (MP)	35
Anf. 49 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	36
Anf. 50 EMMA NOHRÉN (MP)	36
Anf. 51 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	36
<i>Effekterna av EU:s migrations- och asylpakt</i>	36
Anf. 52 GUSTAF GÖTHBERG (M)	36
Anf. 53 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	37
Anf. 54 GUSTAF GÖTHBERG (M)	37
Anf. 55 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	37
<i>EU:s skogspolitik</i>	37
Anf. 56 MAGNUS OSCARSSON (KD)	37
Anf. 57 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	38
Anf. 58 MAGNUS OSCARSSON (KD)	38
Anf. 59 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	38
<i>Avvecklingen av minkfarmer</i>	38
Anf. 60 ELIN NILSSON (L)	38
Anf. 61 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	39
Anf. 62 ELIN NILSSON (L)	39
Anf. 63 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	39
<i>Djurskyddslagstiftningen och hundattacker</i>	39
Anf. 64 SOFIA SKÖNNBRINK (S)	39
Anf. 65 TALMANNEN	39
Anf. 66 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	39
<i>Kulturbärande föreningar och Statens fastighetsverks hyressättning</i>	40
Anf. 67 BJÖRN TIDLAND (SD)	40
Anf. 68 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	40

<i>Betesrätten</i>	40
Anf. 69 KAJSA FREDHOLM (V).....	40
Anf. 70 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	41
<i>Trollfabriker och påverkanskampanjer från främmande makt</i>	41
Anf. 71 MARTIN ÅDAHL (C).....	41
Anf. 72 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	41
<i>Betesrättens framtid</i>	42
Anf. 73 REBECKA LE MOINE (MP).....	42
Anf. 74 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	42
<i>Fisk som en del av Sveriges självförsörjning</i>	42
Anf. 75 JENNIE WERNÄNG (M).....	42
Anf. 76 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	42
<i>Sveriges genomförande av EU-direktiv</i>	43
Anf. 77 CAMILLA RINALDO MILLER (KD).....	43
Anf. 78 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	43
<i>Trollfabriker och Sverige bilden</i>	43
Anf. 79 TOMAS ENEROTH (S).....	43
Anf. 80 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	44
<i>Lärares befogenheter</i>	44
Anf. 81 ANDERS ALFTBERG (SD).....	44
Anf. 82 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	44
<i>Trollkonton och den demokratiska debatten</i>	45
Anf. 83 MONA SMEDMAN (C).....	45
Anf. 84 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	45
<i>Uttalande av sverigedemokratisk Europaparlamentariker</i>	46
Anf. 85 MAGNUS RESARE (M).....	46
Anf. 86 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	46
<i>Skolans undervisning om demokrati</i>	46
Anf. 87 ÅSA WESTLUND (S).....	46
Anf. 88 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	46
<i>Skogsutredningen och artskyddsfrågorna</i>	47
Anf. 89 MARTIN KINNUNEN (SD).....	47
Anf. 90 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	47
<i>Länsstyrelsernas handläggningstider</i>	47
Anf. 91 ELEONORE LUNDKVIST (M).....	47
Anf. 92 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	47
<i>Ändrade regler för kustfiske av lax</i>	48
Anf. 93 TOMAS KRONSTÅHL (S).....	48
Anf. 94 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	48
<i>Myndigheters skydd mot kriminell infiltration</i>	48
Anf. 95 LUDVIG ASPLING (SD).....	48
Anf. 96 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	49
<i>Strömmingsfisket i Östersjön</i>	49
Anf. 97 LARS BECKMAN (M).....	49
Anf. 98 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	49
<i>Trollfabrikers effekter på kommuner och regioner</i>	50
Anf. 99 EVA LINDH (S).....	50
Anf. 100 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	50

Återförande av produktionsvärden till landsbygden	50
Anf. 101 ERIC PALMQVIST (SD)	50
Anf. 102 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	51
Skogen och artskyddet	51
Anf. 103 MALIN LARSSON (S)	51
Anf. 104 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	51
Ajournering	51
Återupptaget sammanträde	51
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 maj	52
UbU10 Grundläggande om utbildning	52
SoU21 Kompetensförsörjning, e-hälsa och beredskap	53
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	55
SkU20 Ändrade vägavgifter inom eurovinjettsamarbetet	55
UbU11 Lärare och elever	55
§ 11 (forts. från § 7) Socialförsäkringsfrågor (forts. SfU13)	56
Anf. 105 ISABELL MIXTER (V) replik	56
Anf. 106 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	57
Anf. 107 ISABELL MIXTER (V) replik	57
Anf. 108 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	57
Anf. 109 ÅSA ERIKSSON (S)	58
Anf. 110 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	60
Anf. 111 ISABELL MIXTER (V) replik	62
Anf. 112 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	63
Anf. 113 ISABELL MIXTER (V) replik	63
Anf. 114 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	63
Anf. 115 CLARA ARANDA (SD)	64
Anf. 116 ISABELL MIXTER (V) replik	66
Anf. 117 CLARA ARANDA (SD) replik	67
Anf. 118 ISABELL MIXTER (V) replik	67
Anf. 119 CLARA ARANDA (SD) replik	67
Anf. 120 MAURICIO ROJAS (L)	68
Anf. 121 ISABELL MIXTER (V)	69
Anf. 122 ANDERS W JONSSON (C)	71
Anf. 123 ANNIKA HIRVONEN (MP)	73
(Beslut skulle fattas den 22 maj.)	75
§ 12 Migrationsfrågor	75
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU14	75
Anf. 124 VIKTOR WÄRNICK (M)	75
Anf. 125 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	78
Anf. 126 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	78
Anf. 127 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	79
Anf. 128 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	79
Anf. 129 OLA MÖLLER (S)	80
Anf. 130 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	81
Anf. 131 OLA MÖLLER (S) replik	81
Anf. 132 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	82
Anf. 133 OLA MÖLLER (S) replik	82
Anf. 134 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	83
Anf. 135 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	85

Anf. 136	INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	86	Prot. 2023/24:115
Anf. 137	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	86	16 maj
Anf. 138	INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	87	-----
Anf. 139	TONY HADDOU (V) replik.....	87	
Anf. 140	INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	87	
Anf. 141	TONY HADDOU (V) replik.....	88	
Anf. 142	INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	88	
Anf. 143	LUDVIG ASPLING (SD)	89	
Anf. 144	TALMANNEN.....	92	
Anf. 145	MAURICIO ROJAS (L)	92	
Anf. 146	TONY HADDOU (V).....	95	
Anf. 147	JONNY CATO (C).....	97	
Anf. 148	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	99	
Anf. 149	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	101	
Anf. 150	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	102	
Anf. 151	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	102	
Anf. 152	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	103	
	(Beslut skulle fattas den 22 maj.)	103	
§ 13	Anmälan om interpellation	103	
§ 14	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	103	
§ 15	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	104	
§ 16	Kammaren åtskildes kl. 18.50.....	106	